

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Genom lagen upphävs den nuvarande lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Dessutom föreslås ändringar i kreditinstitutslagen, lagen om Finansinspektionen, lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift, lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och konsumentskyddslagen.

I kreditinstitutslagen och konsumentskyddslagen tas in bestämmelser om nya makrotillsynsverktyg för att man ska kunna begränsa bostadssammanslutningars skuldsättning och den maximala återbetalningstiden för privatpersoners bostadskrediter. Bestämmelser om detta föreslås också ingå i den nya lagen. De föreslagna bestämmelserna förebygger förlängning av betalningstiderna för hushålls bostadskrediter, dämpar alltför stor kreditgivning särskilt till husbolag, främjar kundskyddet samt förbättrar kreditgivningspraxis för övrig konsumentkreditgivning.

Enligt de föreslagna bestämmelserna i kreditinstitutslagen och i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare ska bostadssammanslutningars kreditbelopp i samband med nybygge begränsas till högst 60 procent av det skuldfria priset för de nya bostadsaktier som säljs. Den maximala återbetalningstiden för sådana lån ska begränsas till högst 30 år. Dessutom föreslås det att ett kreditavtal i princip inte får innehålla amorteringsfria perioder under de fem första åren efter det att byggnaden tagits i bruk.

I konsumentskyddslagen föreslås det bestämmelser om en maximal återbetalningstid på 30 år för privatpersoners bostadslån.

I propositionen föreslås det dessutom att tillsynen över konsumentkreditgivning överförs från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen. Därmed föreslås det att lagen om Finansinspektionen, lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift samt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ändras.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Hushållens skuldsättning.....	5
2.2 Lån till bostadssammanslutningar.....	15
2.3 Makrotillsyn.....	20
2.4 Annan tillsyn över konsumentkreditgivning.....	22
3 Målsättning.....	24
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	25
4.1 De viktigaste förslagen.....	25
4.1.1 Maximal återbetalningstid för bostadskrediter och utvidgning av den maximala belåningsgraden.....	25
4.1.2 Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar vid nybyggnad.....	25
4.1.3 Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning.....	26
4.1.4 Utvidgning av Finansinspektionens tillsynsansvar samt täckande av kostnaderna.....	26
4.1.5 EU-rättslig bedömning av förslagen.....	27
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	28
4.2.1 Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter.....	28
4.2.2 Begränsningarna i fråga om krediter till bostadssammanslutningar.....	32
4.2.3 Insolvensrisker.....	39
4.2.4 Myndigheternas tillsynsansvar.....	40
5 Alternativa handlingsvägar.....	41
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	41
5.1.1 Bevarande av nuläget.....	41
5.1.2 Inkomstbunden maximal skuldkvot (skuldtak).....	41
5.1.3 Dimensionering av den maximala återbetalningstiden.....	44
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	45
5.2.1 Användningen av efterfrågebaserade makrotillsynsverktyg i Europa.....	45
5.2.1.1 Sverige.....	47
5.2.1.2 Norge.....	49
5.2.1.3 Estland.....	50
5.2.1.4 Litauen.....	51
5.2.1.5 Lettland.....	52
5.2.2 Utländska myndigheters iakttagelser av hur begränsningarna fungerar.....	53
6 Remissvar.....	54
6.1 Remiss.....	54
6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen.....	57
7 Specialmotivering.....	58
7.1 Kreditinstitutslagen.....	58
7.2 Lagen om Finansinspektionen.....	62
7.3 Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.....	64

RP 101/2022 rd

7.4 Lag om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare	65
7.5 Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	71
7.6 Konsumentskyddslagen.....	73
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	73
9 Ikraftträdande.....	74
10 Verkställighet och uppföljning	74
11 Förhållande till andra propositioner.....	75
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	75
12.1 Egendomsskydd och avtalsfrihet.....	75
12.2 Näringsfrihet	77
12.3 Myndigheternas prövningsrätt och delegering av befogenheter	81
12.4 Påföljder.....	83
12.5 Behandling av personuppgifter	85
12.6 Nationellt handlingsutrymme.....	86
LAGFÖRSLAG	87
om ändring av kreditinstitutslagen	87
om ändring av lagen om Finansinspektionen.....	89
om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.....	93
om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare.....	97
om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	105
om ändring av konsumentskyddslagen	107
BILAGA	109
PARALLELLTEXT	109
om ändring av kreditinstitutslagen	109
om ändring av lagen om Finansinspektionen.....	113
om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.....	119
om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	123
om ändring av konsumentskyddslagen	125

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Hushållens skuldsättning har efter finanskrisen blivit en av de risker som hotar den finansiella stabiliteten och på medellång sikt Finlands ekonomi. Europeiska systemrisknämnden gav 2016 finska staten en varning¹ om sårbarheterna hos hushållens skuldsättning och beviljandet av bostadskrediter på medellång sikt. Om riskerna med hushållens skuldsättning realiseras kan de ha en betydande inverkan på det finansiella systemets funktion eller på samhällsekonomins stabilitet. I nämndens varning ansågs det att de finska myndigheterna saknar behörighet att använda relevanta makrotillsynsåtgärder för att förhindra att hushållens skuldsättning ökar ytterligare. Till följd av varningen inleddes det vid finansministeriet en arbetsgruppsberedning² i syfte att förhindra att enskilda personer och hushåll skuldsätter sig okontrollerat.

Efter varningen offentliggjorde Europeiska systemrisknämnden 2019 en rekommendation³ om åtgärder för att minska risker som är förenade med lämnande av bostadskrediter. I rekommendationerna föreslogs det att det i lagstiftningen tas in en maximigräns för kredittagares skuldsättning i förhållande till inkomsterna eller för lånekostnaderna i förhållande till inkomsterna. Dessutom gavs rekommendationer om att begränsa den maximala längden på bostadslån.

Hushållens skuldsättning lyfts också fram i regeringsprogrammet för statminister Sanna Marins regering ”Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle” (10.12.2019)⁴. I fråga om att förebygga överskuldsättning hos hushållen konstateras det i regeringsprogrammet att den snabbt växande överskuldsättningen hos hushållen gör hushållen sårbara i det fall att deras inkomster minskar och räntenivån stiger. Beslut om behövliga åtgärder för att dämpa den direkta och indirekta skuldsättningsutvecklingen och trygga den finansiella stabiliteten kommer enligt regeringsprogrammet att fattas utifrån en arbetsgruppsberedning.

1.2 Beredning

Finansministeriet tillsatte den 31 augusti 2018 en arbetsgrupp, vars mandatid förlängdes med ett beslut av den 28 februari 2019. Arbetsgruppen föreslog i ett betänkande⁵ som publicerades den 1 oktober 2019 åtgärder för att begränsa skuldsättningen. De viktigaste förslagen var att dämpa skuldsättningen i förhållande till inkomsterna med en maximal skuldkvot på 450 procent,

¹ Europeiska systemrisknämndens varning ESRB/2016/08. Europeiska unionens officiella tidning (2017/C 31/05). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017Y0131\(05\)&qid=1649153687898&from=FI](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017Y0131(05)&qid=1649153687898&from=FI)

² Arbetsgruppen för makrotillsynsinstrumenten för begränsning av hushållens skuldsättning VM119:00/2018. De handlingar som hänför sig till beredningen finns på adressen <https://vm.fi/sv/projektsida?tunnus=VM119:00/2018>

³ Europeiska systemrisknämndens rekommendation ESRB/2019/8. Europeiska unionens officiella tidning (2019/C 366/05). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019Y1030\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019Y1030(05)&from=EN)

⁴ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161844>

⁵ Utredning av metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll. Finansministeriet 2019:56. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-038-9> (På finska, sammandrag på svenska)

att ställa en maximitid på 25 år för återbetalning av bostadskrediter och att begränsa användningen av husbolagslån i samband med nybyggande. Därutöver föreslog arbetsgruppen att tillsynen över konsumentkreditgivning överförs från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen.

Under remissbehandlingen av arbetsgruppens utredning hördes en bred sammansättning av företrädare för bland annat finanssektorn, byggbranschen, intressebevakningsorganisationer, universiteten och myndigheter. Remissen avslutades i slutet av november 2019. Lagförslagen i denna proposition grundar sig på arbetsgruppens förslag, och de bereddes under 2021 till en regeringsproposition vid finansministeriet. Vid beredningen har man beaktat olika remissinstansers ståndpunkter samt de olika regleringsalternativens effekter enligt Finlands Banks beräkningar utifrån ny statistik. Utkastet till regeringspropositionen var på offentlig remiss i början av 2022.

Beredningsunderlaget till propositionen finns allmänt tillgängligt på adressen vm.fi/hankkeet under projektkod VM119:00/2018.

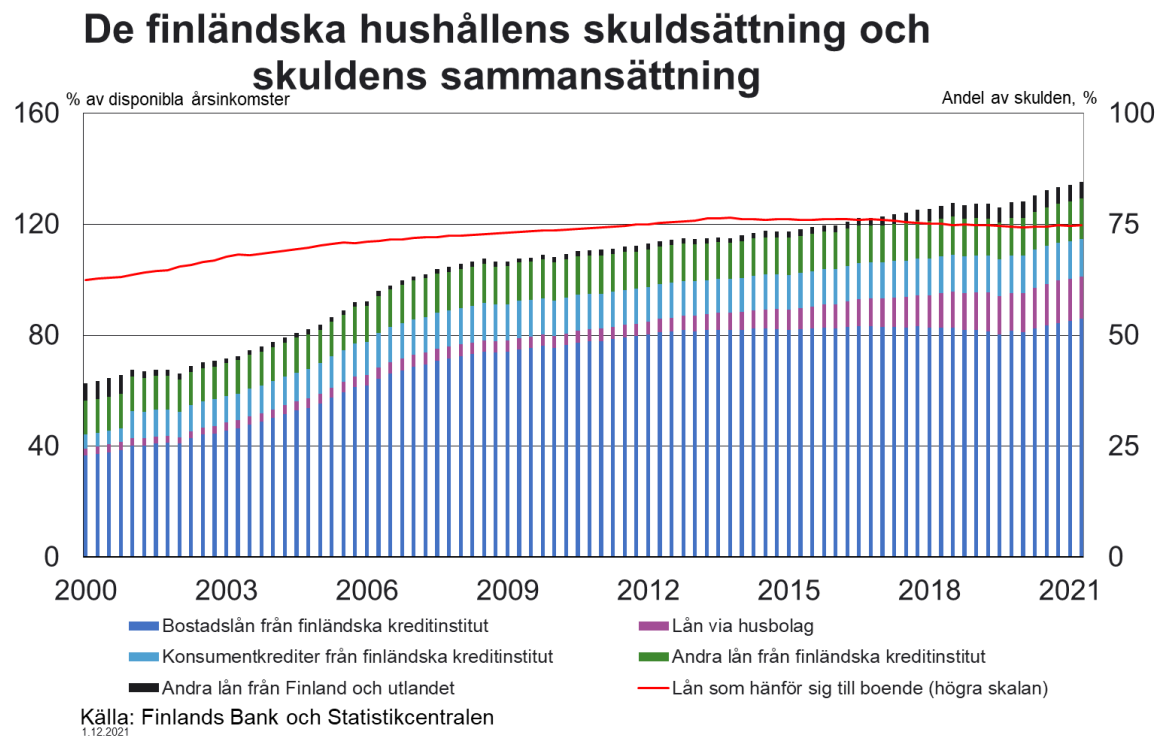
2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Hushållens skuldsättning

De finländska hushållens skuldsättning är på en historiskt hög nivå, i fråga om såväl bostadskrediter som konsumentkrediter. Hushållens skuldkvot är i Finland större än i EU-länderna i genomsnitt. Skuldbeloppet i förhållande till de disponibla inkomsterna var 135,3 procent i slutet av andra kvartalet 2021. Hushållen hade då skulder på 165,1 miljarder euro, varav bostadssammanslutningars bolagslån utgjorde 18,6 miljarder euro.⁶

⁶ Finlands officiella statistik (FOS): Finansräkenskaper ISSN=1795-4886. 2:a kvartalet 2021, Tabellbilaga 2. Hushållens skuldsättningsgrad.

Figur 1: Hushållens skuldsättningsgrad

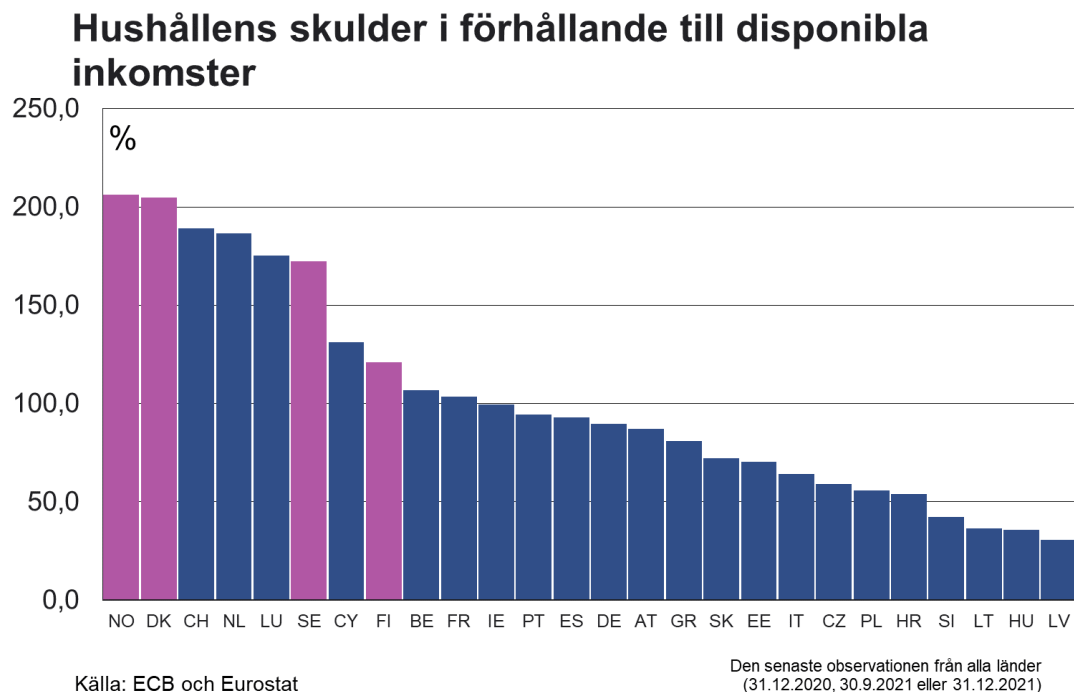
Enligt Europeiska unionens statistikbyrå var den genomsnittliga skuldkvoten i förhållande till bruttolönserna i euroområdet 97,9 procent i slutet av andra kvartalet 2021, medan motsvarande kvot var 120,2 procent i fråga om finländska hushåll.⁷ De finländska hushållen är således mer skuldsatta än hushållen i Europa i genomsnitt. De finländska hushållens skuldsättning ligger dock på en lägre nivå än i de övriga nordiska länderna. I de övriga nordiska länderna är återbetalningstiderna för bostadslån vanligtvis längre än i Finland. Exempelvis i Sverige har cirka 80 procent av de nya bostadskrediterna en betalningstid på över 30 år, och lån vars betalningstid är över 50 år utgör något över 30 procent av de nya bostadslånen.⁸ Lånen amorteras alltså långsammare, eller så kan de ha långa amorteringsfria perioder antingen i början av lånetiden eller senare, när lånet redan har amorterats. Även till exempel skillnaderna i hur vanligt ägarboende är och hur bostadspriserna utvecklas i förhållande till inkomsterna inverkar på skillnaderna mellan länderna när det gäller hushållens skuldsättning.

⁷ ECB:s databas, <https://sdw.ecb.europa.eu>, tidsseriebeteckning:

QSA.Q.N.I8.W0.S1M.S1.N.L.LE.F4.T._Z.XDC_R_B6GA_CY._T.S.V.N._T, referensdatum 1.6.2021.

⁸ Finansinspektionen i Sverige, <https://www.fi.se/sv/publicerat/rapporter/bolanerapporter/den-svenska-bolanemarknaden-2021/>

Figur 2: Hushållens skuldsättning i Europa

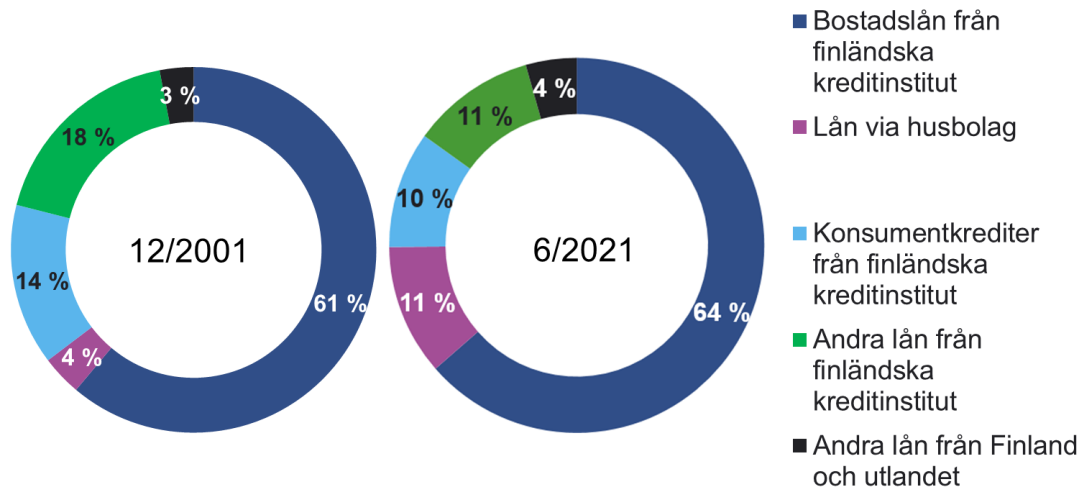
Enligt statistik från Finlands Bank lyfte de finländska hushållen i april 2021 nya bostadslån till ett värde på 1,9 miljarder euro, vilket är 482 miljoner euro mer än i april 2020. Av de nya bostadslånen var 9,1 procent investeringsbostadslån. Beloppet av utestående bostadslån var 104,0 miljarder euro i slutet av april 2021. Beloppets årliga tillväxt var 4,0 procent. Investeringsbostadslån utgjorde 7,9 procent av utestående bostadslån. De lån som kreditinstitut verkssamma i Finland beviljat hushåll utgjordes i slutet av april 2021 av konsumentkrediter till ett belopp på 16,5 miljarder euro och av andra lån till ett belopp på 17,4 miljarder euro. Beloppet av utestående konsumentkrediter var totalt 16,5 miljarder euro, varav fordonslån utgjorde 3,2 miljarder euro, konto- och kortkrediter 4,1 miljarder euro och övriga konsumentkrediter 9,3 miljarder euro. Beloppet av utestående studielån var 4,9 miljarder euro.

Tre fjärdedelar av hushållens skulder (figur 3) hänför sig till boende, dvs. det är fråga om direkta bostadslån och hushålls skuldandelar i husbolagslån. Beloppet av utestående bostadskrediter har under de senaste åren ökat med en tilltagande takt på 2–4 procent per år, vilket framgår av figur 3. Samtidigt som beloppet av utestående bostadslån ökar har även återbetalningstiden för lånen blivit längre. Merparten av de snabbt växande utestående lånen hos bostadssammanslutningar, såsom bostadsaktiebolag och hyresbostadsbolag, är i själva verket skuld som hushållen ansvarar för.⁹ Konsumentkrediter har vidare ökat hushållens skuldsättning.

⁹ Till bostadssammanslutningar räknas utöver bostadsaktiebolag bland annat aktörer som bedriver ut-hyrning av hyreslägenheter. Statistikcentralen uppskattar hur stor andel av lånen till bostadssamman-slutningar som är husbolagslån som hushållen ansvarar för.

Figur 3: Skuldens sammansättning för hushållens skulder

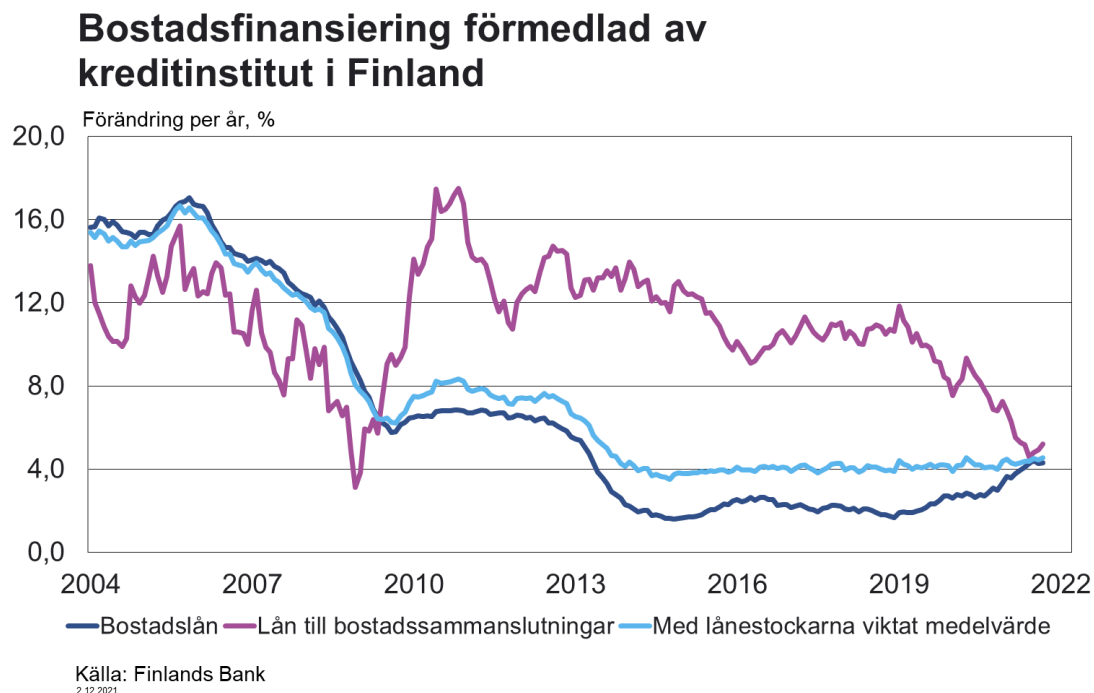
Skuldens sammansättning för de finländska hushållen samt källor

Källa: Statistikcentralen och Finlands Bank

2.12.2021

Figur 4: Beloppet av utestående bostadslån och lån till bostadssammanslutningar, förändring per år

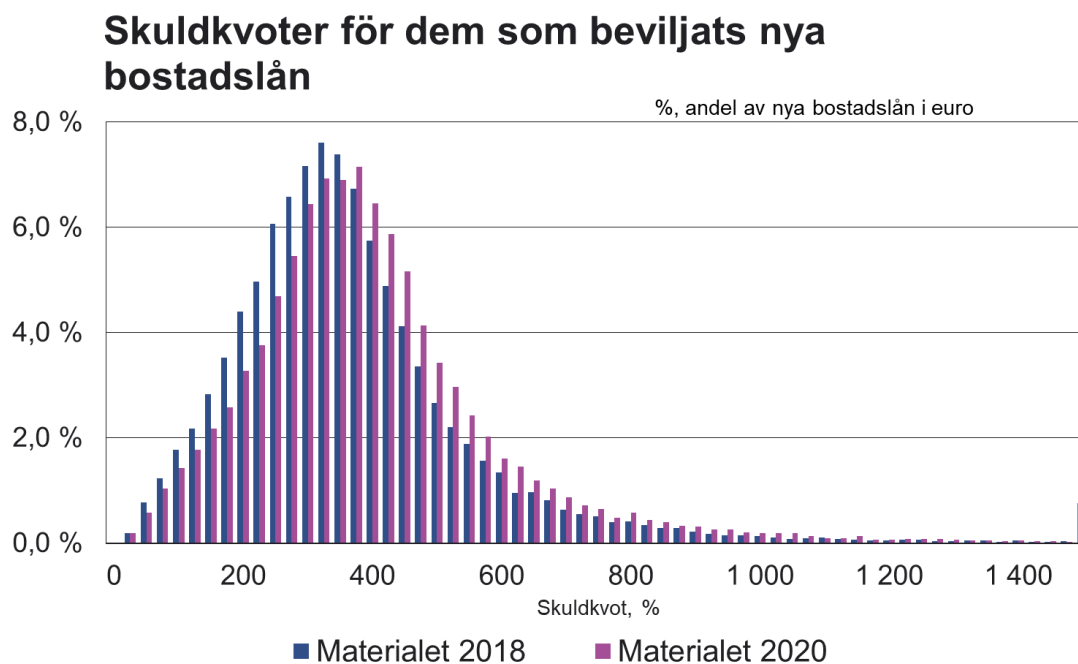

Utifrån utredningar av Finlands Bank och Finansinspektionen kan en ökning av hushållens totala skuldsättning i förhållande till inkomsterna observeras. Ökningen av skuld i förhållande till inkomsterna kan ses konkret mellan 2018 och 2020: den typiska skuldkvoten har under den tiden ökat från 328 procent till 360 procent. Samtidigt har det genomsnittliga beloppet på nya bostadslån ökat från 81 000 euro till 89 000 euro. Särskilt stora skuldkvoter har blivit vanligare under de två år som granskades. Den relativa andelen skuldkvoter på över 450 procent bland personer med nya bostadslån har under de två åren ökat från 22 procent till 28 procent. Under samma tid ökade även andelen personer med bostadslån vars skuldkvoter är över 500 procent från 16 procent till 21 procent.

Tabell 1: Kraftigt skuldsatta låntagares andel i euro av nya bostadslån har ökat (Källor: Finansinspektionen och Finlands Banks beräkningar)

Den relativa andelen nya bostadslån i euro, av bostadslåntagare med hög skuldkvot		
	Skuldkvot över 450 %	Skuldkvot över 500 %
Materialet sommaren 2020	28 %	21 %
Materialet våren 2018	22 %	16 %

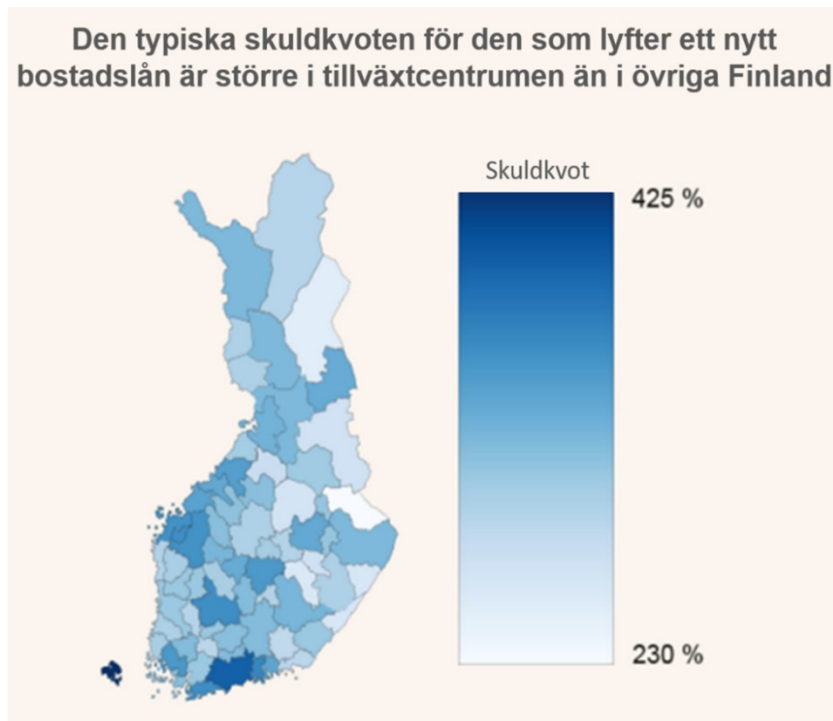
Figur 5: Skuldkvoter för dem som beviljats nya bostadslån 2018 och 2020

Källa: Finansinspektionen och Finlands Bank
2.12.2021

Det finns stor regional variation i förhållandet mellan skulder och inkomster i Finland. Särskilt i huvudstadsregionen och de regionala tillväxtcentrumen är skuldkvoterna större än i det övriga landet. I fråga om nya bostadslån har huvudstadsregionen och dess kranskommuner samt Åland de högsta skuldkvoterna. Skuldkvoterna är högre än landets genomsnitt även i Tammerfors, Seinäjoki, Vasa, Jyväskylä och Åbo ekonomiska regioner.

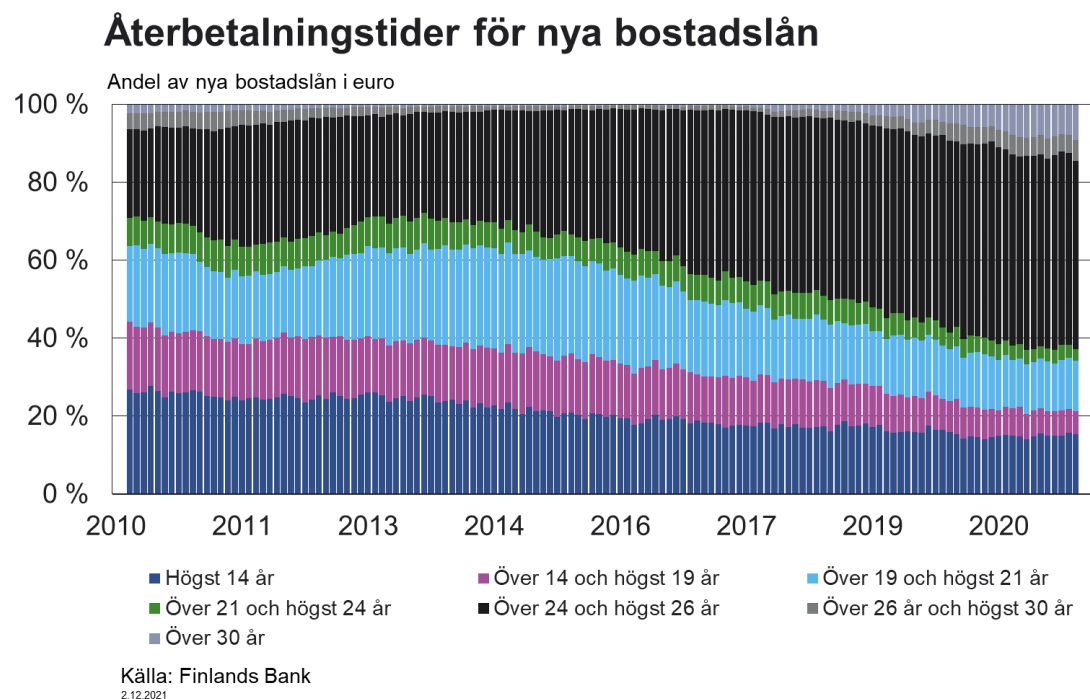
Figur 6: Median för skuldkvoter enligt ekonomisk region (källa: Finlands Bank)

Enligt uppgifter från de myndigheter som ansvarar för den finansiella stabiliteten och tillsynen över kreditgivare har även längre lånetider än tidigare snabbt blivit vanligare inom bostadskreditgivningen. Med tanke på den finansiella stabiliteten är det oroväckande att långa bostadslån har blivit vanligare. Om lånetiderna för bostadslån blir betydligt längre än i nuläget kan det i allt större utsträckning öka lånens medelstorlek och hushållens skuldsättning samt bidra till att bostadspriserna i tillväxtcentrumen stiger allt snabbare. Enligt forskningslitteraturen och praktisk erfarenhet försvagar hushållens höga skuldsättningsnivå hela samhällsekonomin förmåga att återhämta sig från ekonomiska kriser, eftersom skuldsatta hushåll är tvungna att kraftigt minska sin konsumtion under lågkonjunkturer.

Närmare hälften av alla nya bostadslån har enligt uppgifter från september 2021 en lånetid på ca 25 år vid tidpunkten då lånet lyfts. Bostadslån med en lånetid på över 26 år har blivit allt vanligare. Deras andel av nya lån har stigit till över 14 procent (figur 7).

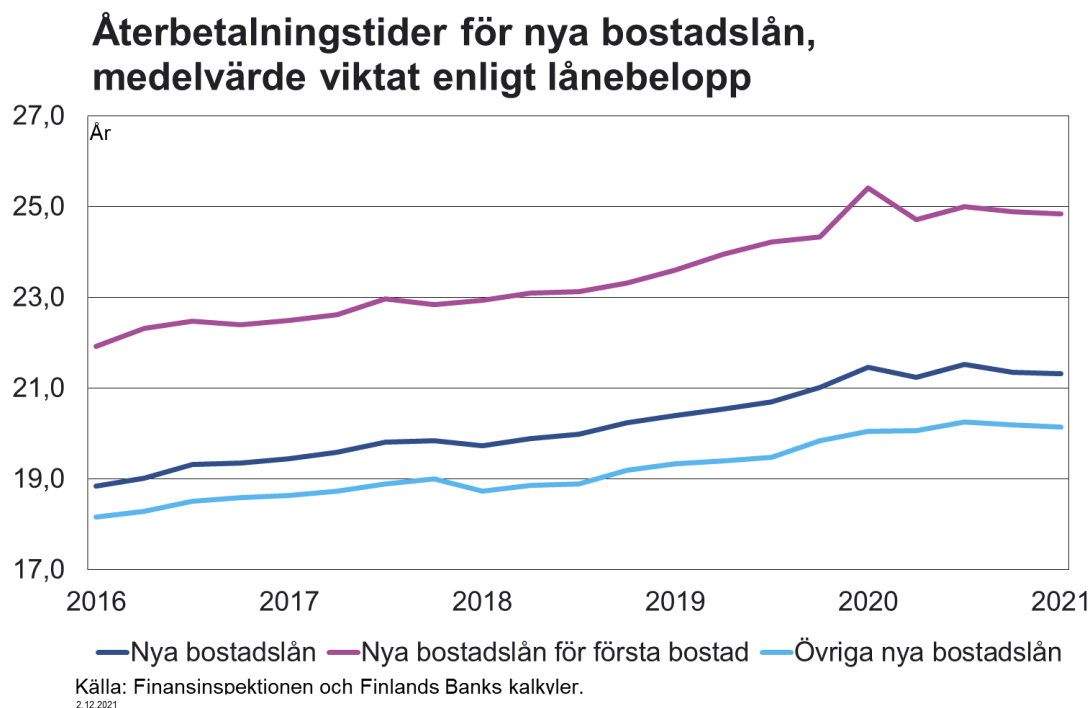
Figur 7: Återbetalningstider för nya bostadslån

Längre återbetalningstider för bostadslån i kombination med låga räntenivåer har gjort det möjligt för skuldsättningen att öka utan att den månatliga skuldbördan för dem som har bostadslån hittills ökat avsevärt. Längre lånetider delar upp skuldbördan på fler år, men som helhet blir lånet dock alltid dyrare ju längre lånetiden är. Amorteringsfria perioder förlänger också återbetalningstiden och ökar därmed den totala skuldsättningen och ränteutgifterna under hela lånetiden. Dessutom ökar ränterisken för hushållens lån med rörlig ränta, eftersom den längre återbetalningstiden även förlänger den tid då man löper risk för att räntorna stiger.

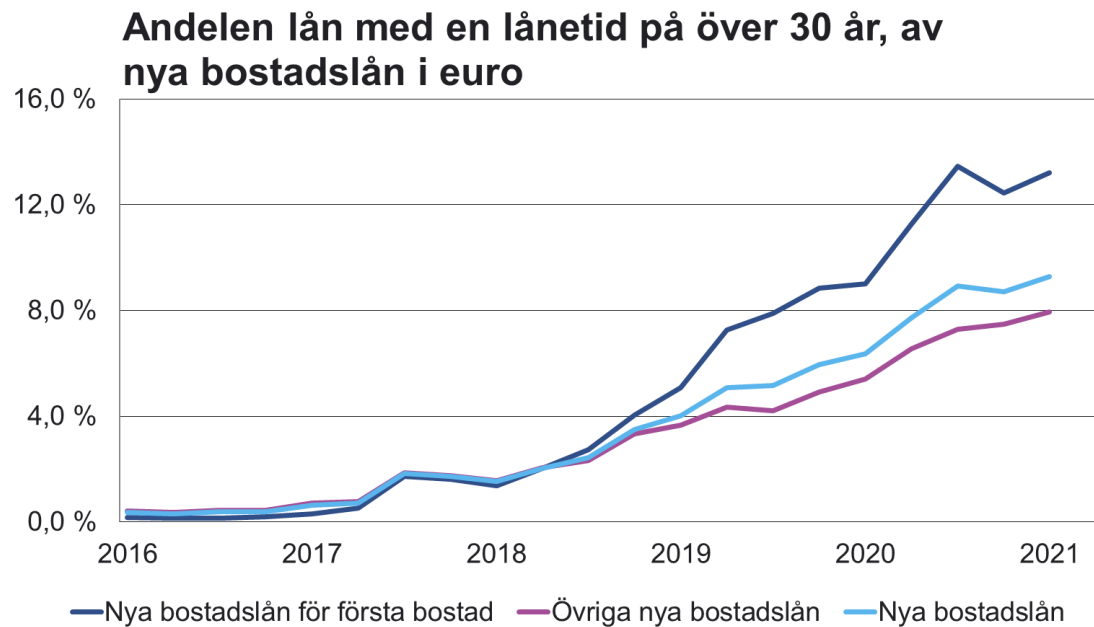
De genomsnittliga återbetalningstiderna för nya bostadskrediter har stigit sedan 2016. Återbetalningstiderna för nya bostadskrediter var 2021 i genomsnitt drygt 21 år. Det finns emellertid skillnader mellan låntagarna. Till exempel i fråga om dem som lyfter sitt första bostadslån är de genomsnittliga återbetalningstiderna för bostadskrediter kring 25 år. Efter 2020 har de genomsnittliga återbetalningstiderna haft en stabil utveckling, och i fråga om dem som lyfter sitt första bostadslån kan en liten minskning skönjas.

Figur 8: Återbetalningstider för nya bostadslån

Trots att de volymvägda genomsnittliga återbetalningstiderna har en stabil utveckling enligt statistiken för hela landet, kan man se en betydande ökning av lån på över 30 år i beloppet av nya bostadslån i euro. År 2016 utgjorde bostadslån med en lånetid på över 30 år endast en ytterst liten del av nya bostadslån, 0,4 procent. Trenden med längre lånetider har varit starkt växande. Under det tredje kvartalet 2021 utgjorde bostadslån med en lånetid på över 30 år drygt nio procent av beloppet av nya bostadslån i euro. När det gäller första bostadslån var andelen lån på över 30 år 13,2 procent av beloppet av nya bostadslån i euro, medan denna andel var åtta procent i fråga om övriga nya bostadslån.

Figur 9: Andelen lån med en lånetid på över 30 år, av nya bostadslån i euro

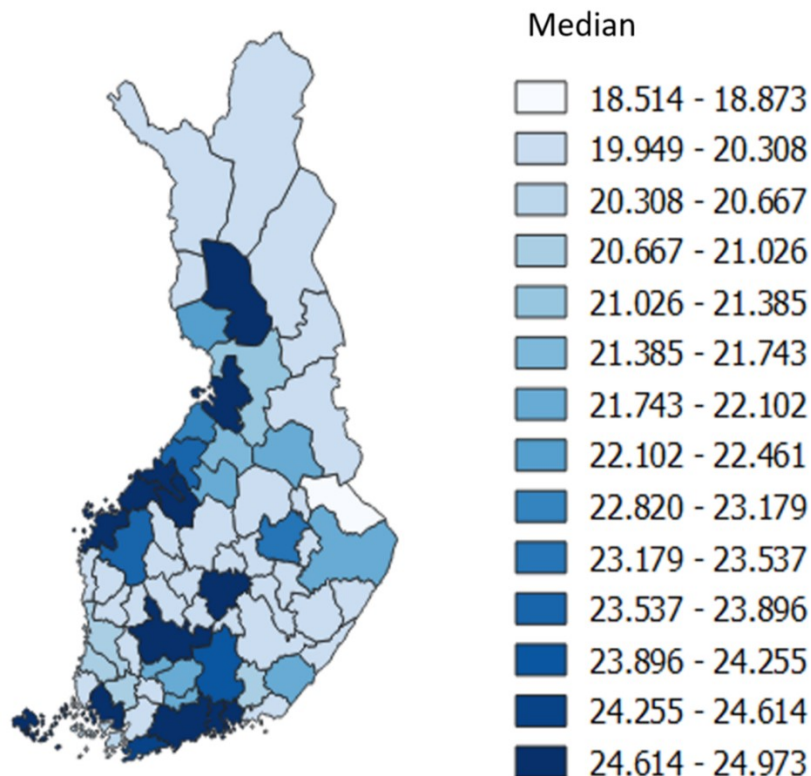

Källa: Finansinspektionen och Finlands Banks kalkyler.

2.12.2021

Det finns stora regionala skillnader mellan bostadslånens återbetalningstider i Finland. De längsta lånetiderna finns i tillväxtcentrumens ekonomiska regioner, särskilt i Södra Finland och Österbottenregionen.

Figur 10: Medianlängden på nya bostadslån enligt ekonomisk region. Källa: Finlands Bank

För närvarande finns det inga bestämmelser om återbetalningstiden för lån i lagstiftningen.

Helhetsbilden av skuldsättningen har förändrats och blivit oklarare i och med att konsumentkrediter och indirekta former av skuldsättning, såsom husbolagslån, har blivit vanligare. Det ökade kredittagandet och det mångsidigare utbudet har lett till att också skuldproblemen har vuxit, vilket orsakar betalningssvårigheter inom alla åldersgrupper och för personer i olika socioekonomiska ställningar. Således har det uppstått ett behov av att förbättra den reglering som hänför sig till förebyggandet av överskuldsättning.

I nuläget ger bland annat creditsökande vars insolvensrisk är ansevärd redan när krediten beviljas anledning till oro. I konsumentskyddslagens (38/1978) 7 kap. 14 § ställs en skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet. Trots denna bestämmelse finns det på kreditmarknaden praxis där kreditgivare inte iakttar sunda kriterier för kreditgivning, utan beviljar krediter till kunder som på basis av de uppgifter som lämnats uppenbarligen inte kan betala krediterna tillbaka. Därmed har det konstaterats att det finns behov av att förbjuda sådan verksamhet.

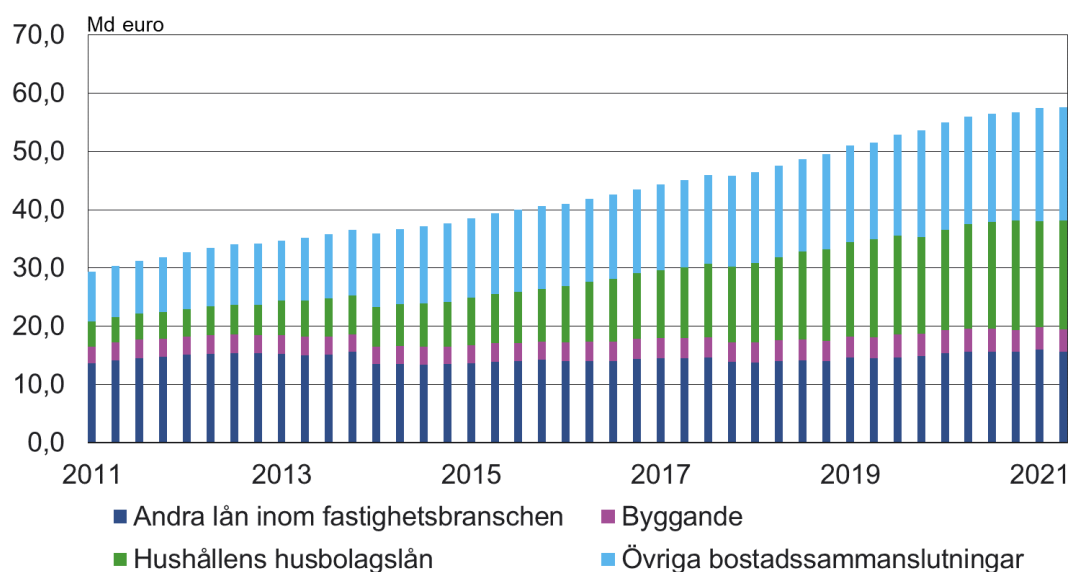
2.2 Lån till bostadssammanslutningar

Av hushållens skuld som hänför sig till boende består en större del än tidigare formellt av bostadsaktiebolags skuld. Bostadssammanslutningarnas totala lånestock var ca 42,3 miljarder euro

i september 2020. Största delen av krediter till bostadssammanslutningar beviljas av kreditinstitut som är verksamma i Finland. Lån från inhemska kreditinstitut till bostadssammanslutningar uppgick i slutet av juni 2021 till sammanlagt ca 38 miljarder euro (se figur 11, de ljusblå och gröna staplarna). Av detta belopp var andelen lån som beviljats egentliga bostadsaktiebolag ca 22,5 miljarder euro.¹⁰ En ansenlig del av de utestående lån som banker beviljat bostadssammanslutningar är sådan finansiering under tiden för byggandet som beviljats för nybyggen.¹¹

Figur 11: Finlands banksektors lån till bostadssammanslutningar och andra sektorer som hänför sig till fastigheter

Lån inom fastighetsbranschen för kreditinstitut som är verksamma i Finland

Källa: Finlands Bank och Statistikcentralen
2.12.2021

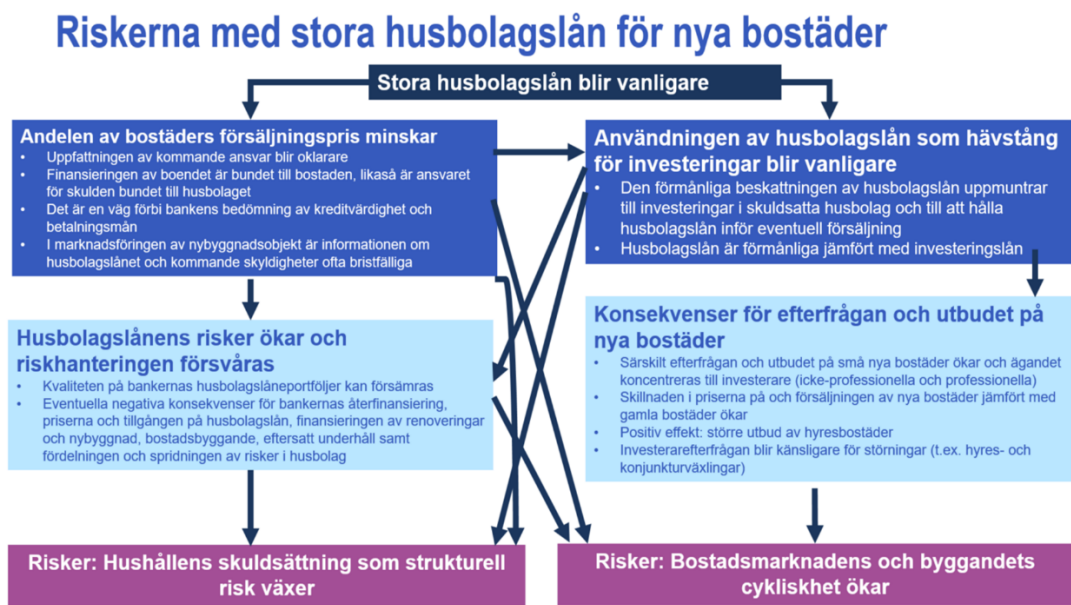
Det finns flera orsaker till den växande bostadslånestocken. Tillväxten har snabbats upp både av den livliga produktionen av nya bostäder och av det ökade renoveringsbehovet i samband med att bostadsbeståndet åldras. Lånen till sammanslutningarna påminner också till sina egenskaper i allt högre grad om bostadslån: de har långa återbetalningstider och räntenivån ligger rätt så nära räntenivån på bostadslån. I husbolagslånen för nybyggen används även ofta villkor enligt vilka lånekapitalet inte behöver amorteras under lånetidens första år. Därutöver är husbolagslån av intresse för bostadsinvestorer, som kan dra nytta av förmånliga lån samt av rätten

¹⁰ Statistikcentralen har uppskattat att beloppet av de husbolagslån som hushållen ansvarar för är 18,6 miljarder euro.

¹¹ Taloyhtiölainojen enimmäisluotto-osuus vaikuttaisi vain osaan rakentamisen rahoituksesta. Finlands Bank, Euro & talous 1/2021. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/1/taloyhtiolainojen-enimmaisluotto-osuus-vaikuttaisi-vain-osaan-rakentamisen-rahoituksesta/>

att dra av lånets ränteutgifter och till och med amorteringar från kapitalinkomsterna. Det gradvisa reducerandet av rätten till skatteavdrag för räntor på bostadslån har också bidragit till att göra husbolagslån mer attraktiva jämfört med bostadslån.

Figur 12: Riskerna med stora husbolagslån för nya bostäder och riskernas inbördes förhållanden

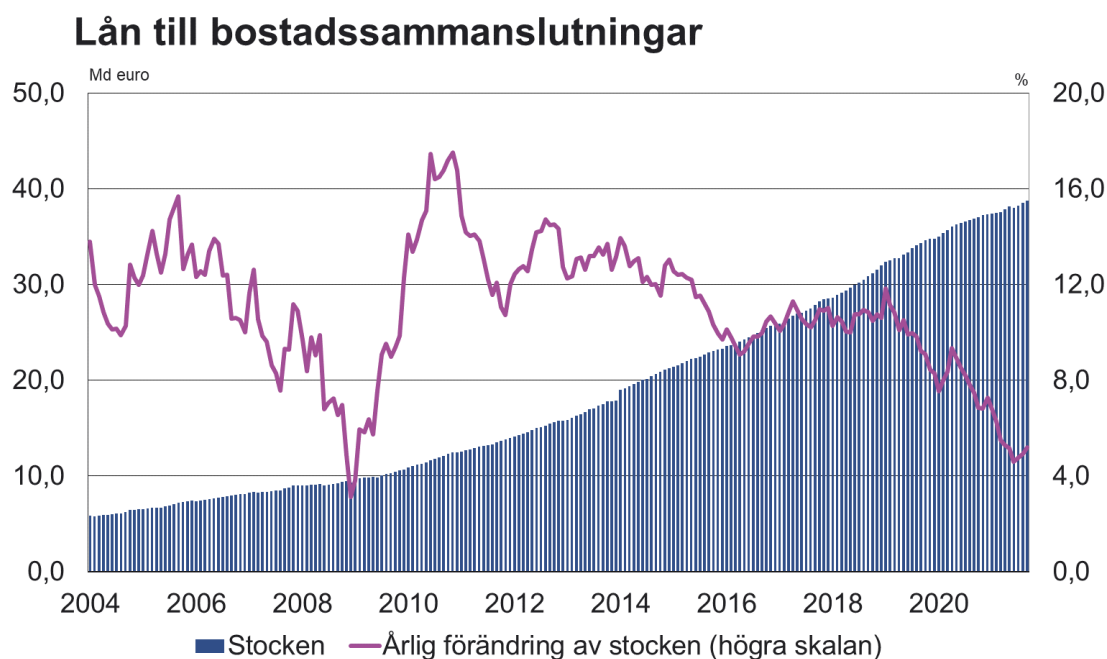

Det är oklart i vilken mån alla hushåll förstår kostnadsstrukturen för och skuldbördan av husbolagslån. En bristfällig förståelse av riskerna och kostnaderna kan leda till att vissa hushåll skaffar en bostad som är alltför dyr i förhållande till hushållets betalningsförmåga. När den bostad som köps är förenad med en avsevärd bolagslåneandel blir hushållet sårbart för riskerna med husbolagslån. Dessa risker inbegriper t.ex. stigande räntor och betydande ökningarna i finansieringsvederlagen till följd av att en amorteringsfri period upphört. Betydande försummelse när det gäller finansieringsvederlagen för återbetalning av bolagslån kan leda till ökade betalningsskyldigheter för övriga aktieägare i husbolaget, eftersom husbolaget måste samla in de betalningar av aktieägarna som behövs för att betala bolagslånet, om husbolaget inte kan tjäna in medel genom att hyra ut bostäder som bolaget tagit i sin besittning eller om detta förfaringsätt fördröjs. Denna risk är särskilt hög när stora bolagslåneandelar och en betydande ägarkoncentration möts i ett husbolag. Aktieägarnas betalningsskyldigheter påverkas naturligtvis också av ökningarna i husbolagets övriga kostnader, i synnerhet höjningar av arrendepriiser.

Om man emellertid inte tar ett bostadslån för anskaffning av bostad, men aktielägenheten är förenad med en bolagslåneandel, ligger bedömningen av lånehanteringsförmågan hos den som skaffar bostaden och regleringen om maximal belåningsgrad tillämpas inte. I så fall kan husbolagslån erbjuda ett sätt att kringgå bestämmelserna och anvisningarna om bostadslån. De finansieringsvederlag som hör ihop med husbolagslån kan inte förenas med aktieägarspecifika amorteringsfria perioder eller motsvarande flexibilitet på grund av arbetslöshet, skilsmässa, sjukdom eller andra förändringar i livssituationen.

Under de senaste åren har husbolagslån i allt högre grad använts som finansieringsform för köp av nya bostäder, i stället för personliga bostads- eller investeringsbostadslån. Köparen kan betala den lägenhetsspecifika låneandelen månatligen med kapitalvederlag och ta ett mindre, personligt bostadslån. En mycket stor andel (till och med 70–80 procent) av bostadens skuldfria pris kan finansieras genom bolagslån. I så fall blir försäljningspriset för sin del mycket förmånligt jämfört med det skuldfria priset. Amorteringsfria perioder i början av lånetiden i samband med nybyggnadsobjekt har också samtidigt blivit vanligare och allt längre, vilket kan göra det svårare för hushållen att bedöma sin förmåga att sköta skulden.

Figur 13: Lån till bostadssammanslutningar

Källa: Finlands Bank
2.12.2021

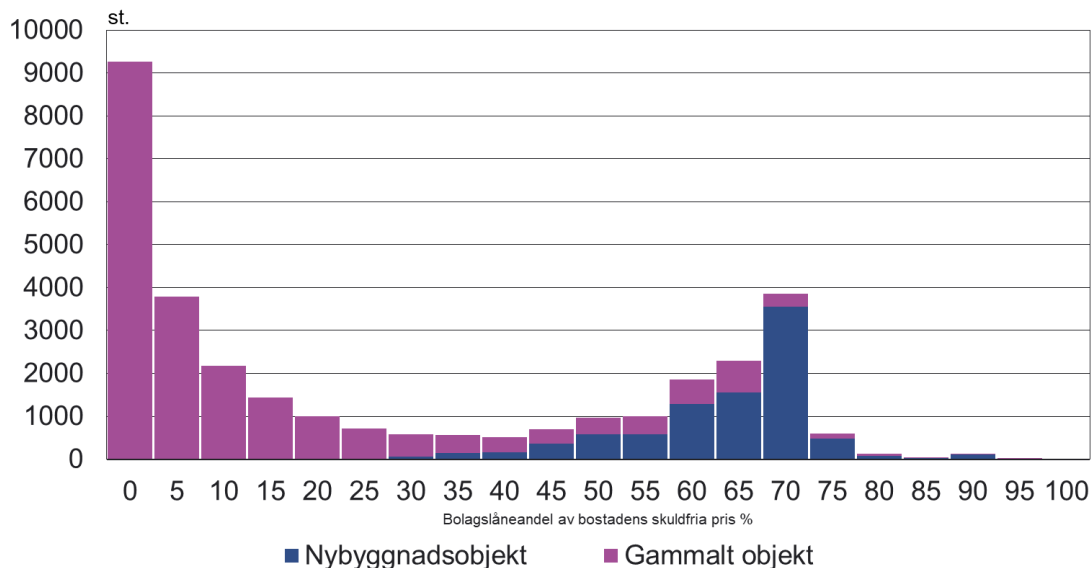
Ur byggföretagens synvinkel minskar den stora bolagslåneandelen de finansiella riskerna i samband med bostadsbyggande, då bolagslånen täcker merparten av byggnadskostnaderna. När bostäderna säljs blir det dock i sista hand husbolagets aktieägare som ansvarar för det lån som byggföretaget och banken ursprungligen förhandlat fram, varvid riskerna övergår från byggföretaget till hushållen. Den ökande mängden utestående husbolagslån i kombination med den ökande övriga skuldsättningen bland hushållen gör hushållen allt mer utsatta för konjunkturväxlingar.

I Finland varierar bolagslåneandelarna vid bostadsköp stort mellan nybyggnadsobjekt och gamla objekt. Enligt Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto fanns det en bolagslåneandel i 47 procent av köpen av gamla bostäder. Dessa andelar är oftast under 25 procent av den gamla bostadens skuldfria pris, i allmänhet under 5 procent. I fråga om nybyggnadsobjekt utgör bolagslåneandelarna däremot 60–75 procent av bostädernas skuldfria pris.

Figur 14: Bolagslåneandelar vid bostadsköp

Bolagslåneandelar vid bostadsköp

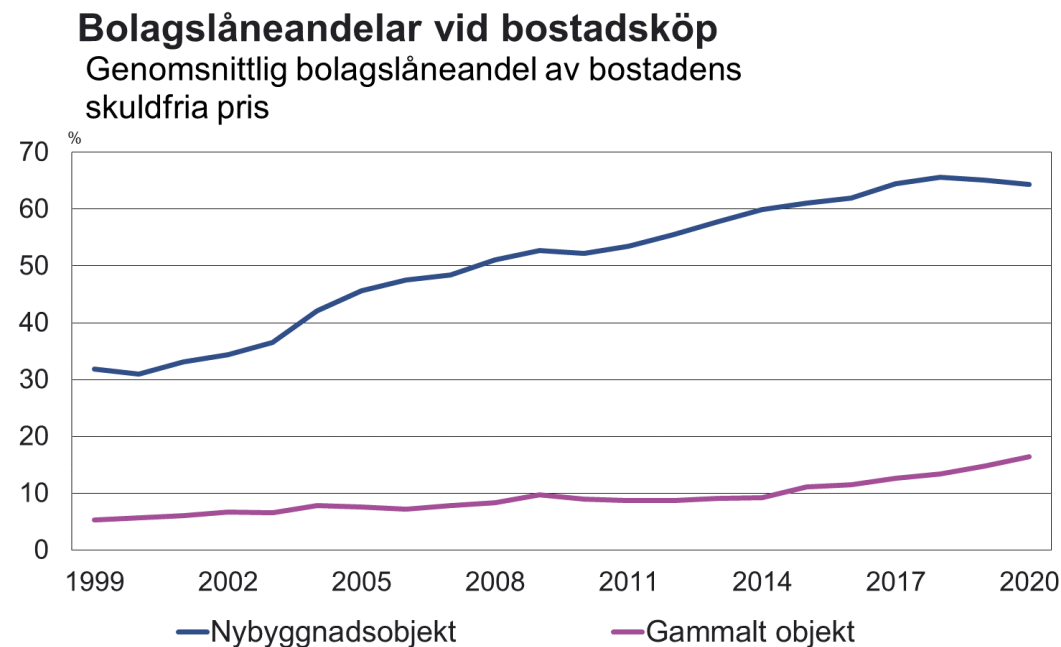
Bostadsköp med bolagslån 2020

Källa: KVKL och Finlands Banks kalkyler.
2.12.2021

Bolagslåneandelarna vid bostadsköp har ökat under 2000-talet, särskilt i fråga om nybyggnadsobjekt. Den genomsnittliga bolagslåneandelen för nybyggnadsobjekt har stigit från knappt 32 procent i början av 2000-talet till 64 procent i slutet av 2020. Även i fråga om gamla objekt har de genomsnittliga bolagslåneandelarna stigit från 5,3 procent 1999 till 16,4 procent i slutet av 2020.

Figur 15: Bolagslåneandelar vid bostadsköp

Källa: KVKL och Finlands Banks kalkyler.

Den gällande lagstiftningen innehåller inga medel för att ingripa i risker som är förenade med kreditgivning till bostadssammanslutningar.

2.3 Makrotillsyn

I och med den globala finanskris som började 2007 blev det tydligt att det behövs särskilda politiska åtgärder för att avvärja systemriskerna som hotar hela det finansiella systemets stabilitet och hämmar den makroekonomiska utvecklingen. Sådana offentliga åtgärder i syfte att upprätthålla stabiliteten kallas makrotillsynspolitik. Genom makrotillsyn strävar man efter att förebygga sådana systemriskerna i det finansiella systemet som kan orsaka avsevärda makroekonomiska kostnader om de realiserar.

Tills vidare har EU-länderna riktat makrotillsynsåtgärder främst mot systemriskerna som hänförs till banker och bostadskreditgivning. Detta är motiverat eftersom den europeiska finansmarknaden traditionellt varit bankcentrerad. Makrotillsynspolitikens befogenheter omfattar i princip även det finansiella systemet utanför banksystemet, men medlen för att genomföra politiken utanför banksektorn är tills vidare små.

Finanskriserna har visat att beslut som ekonomiska aktörer fattar kan vara rationella på individnivå men när det gäller finansmarknaden som helhet leda till en osund utveckling, såsom en okontrollerbar ökning av kreditgivningen, vilket kan ha avsevärda negativa konsekvenser för samhällsekonomin. Hushållens alltför stora skuldsättning kan på finansmarknaden utgöra en systemrisk för ekonomin. Om riskerna realiserades skulle det sannolikt öka störningarna i den

totala ekonomin, särskilt i en situation där bankernas kreditgivningsförmåga samtidigt försämras.

På den samhällsekonomiska nivån kan en alltför stor ökning av skuldsättningen eller en alltför hög skuldnivå ha långtgående konsekvenser för realekonomin. Skuldsättningen försvagar hushållens och företagens förmåga att anpassa sin ekonomiska ställning vid en eventuell kris och kan också leda till en snabb minskning av efterfrågan. Om många gäldenärers betalningsförmåga försvagas samtidigt kan det leda till en betydande nedgång i konsumtionsefterfrågan, större kreditförluster och en svagare kreditgivningsförmåga hos bankerna samt i extrema situationer till en bankkris, vilket i värsta fall kan leda till en kraftig minskning av totalproduktionen.

Inom Europeiska unionen föreskrivs det om makrotillsynsverktyg i kreditinstitutsdirektivet¹² och EU:s tillsynsförordning¹³, inklusive senare ändringar i dessa.¹⁴ Dessa EU-rättsakter är baserade på de rekommendationer om revidering av reglerna om solvens och likviditet för kreditinstitut som Baselkommittén för banktillsyn gav 2010 (den s.k. Basel III-reformen). I Finland har denna reform genomförts genom bl.a. kreditinstitutslagen (610/2014). Makrotillsynsverktyg som har tagits in i kreditinstitutslagen är ett kapitalkonserveringsbuffertkrav, ett kontracykliskt kapitalbuffertkrav, ett buffertkrav för systemviktiga banker (GSII- eller OSII-buffert) och ett systemriskbuffertkrav som fastställs utifrån strukturella egenskaper samt en maximal belåningsgrad, dvs. det s.k. lånetaket.¹⁵

Med makrotillsynspolitikens nuvarande verktyg kan man sträva efter att minska förekomsten av risker och sårbarheter särskilt inom banksystemet. Åtgärder som stärker bankernas förlusttolerans har emellertid ingen direkt inverkan på hushållens skuldsättning. Verktyg som direkt påverkar hushållens skuldsättning, såsom begränsningar av husbolagslån eller av den maximala lånetiden för bostadslån, finns inte i den gällande lagstiftningen.

Verktyg för att ingripa i kreditgivningspraxis hos andra företag som lämnar konsumentkrediter finns inte heller för närvarande tillgängliga. I nuläget begränsar t.ex. ovan nämnda maximala belåningsgrad den maximala storleken på bostadslån i förhållande till tillgängliga säkerheter hos kreditinstitut. Denna maximala belåningsgrad gäller dock inte för närvarande kreditgivning utanför kreditinstitutssektorn.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv [2013/36/EU](#) om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning [\(EU\) nr 575/2013](#) om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv [\(EU\) 2019/878](#) om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller undantagna enheter, finansiella holdingföretag, blandade finansiella holdingföretag, ersättning, tillsynsåtgärder och tillsynsbefogenheter och kapitalbevarande åtgärder samt Europaparlamentets och rådets förordning [\(EU\) 2019/876](#) om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller bruttosoliditetsgrad, stabil nettofinansieringskvot, krav för kapitalbas och kvalificerade skulder, motpartsrisk, marknadsrisk, exponeringar mot centrala motparter, exponeringar mot företag för kollektiva investeringar, stora exponeringar, rapporteringskrav och krav på offentliggörande av information, samt av förordning (EU) nr 648/2012.

¹⁵ I fråga om makrotillsynsverktyg som gäller kapitalkrav för kreditinstitut se t.ex. RP 171/2020 rd, s. 16–17. I fråga om maximal belåningsgrad se RP 39/2014 rd, s. 24–25.

Enligt lagen om Finansinspektionen (878/2008) fattar Finansinspektionens direktion beslut om användningen av makrotillsynsverktyg. Direktionen har lagstadgad befogenhet att använda olika medel i syfte att uppnå målen för makrotillsynspolitik. I regel beslutar Finansinspektionens direktion om ärenden som gäller makrotillsynen, till den del som direktionen med beaktande av ovan nämnda faktorer har beslutsrätt. För närvarande kan Finansinspektionen t.ex. sänka den maximala belåningsgraden med 10 procentenheter och begränsa beaktandet av andra säkerheter än realsäkerheter vid beräkningen av belåningsgraden i syfte att begränsa en exceptionell ökning av riskerna för den finansiella stabiliteten.

2.4 Annan tillsyn över konsumentkreditgivning

Utöver traditionell bankfinansiering erbjuds hushållen i dag finansiering i många olika former och från ett flertal olika källor som inte nödvändigtvis omfattas av regleringen av eller tillsynen över finansieringstjänster. På sådan kreditgivning tillämpas ändå bestämmelserna i konsumentskyddslagen och lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016). Ansvar för tillsynen över banker och andra motsvarande finansmarknadsaktörer ligger i Finland hos Finansinspektionen. I fråga om gränsöverskridande tjänster ligger ansvaret hos den myndighet i en annan EES-stat som motsvarar Finansinspektionen. Antalet företag som är verksamma på konsumentkreditmarknaden är stort och heterogent. Därutöver måste det ökande utbudet av krediter från en annan EU-medlemsstat eller EES-stat beaktas. Dessutom tillhandahålls krediter i allt större utsträckning via elektroniska distributionskanaler och webbtjänster. Det kan antas att det inte är lätt för en konsumentkund som ansöker om kredit att få klarhet i vilken myndighet eller ens vilket lands myndigheter som utövar tillsyn över varje kreditgivare, eller i huruvida det över huvud taget finns tillsyn. I en del av marknadsföringsmaterialet är det inte nödvändigtvis tydligt vem som tillhandahåller krediten. En aktör kan också ha flera olika bifirmor, under vilka den egentliga kreditgivningen sker.

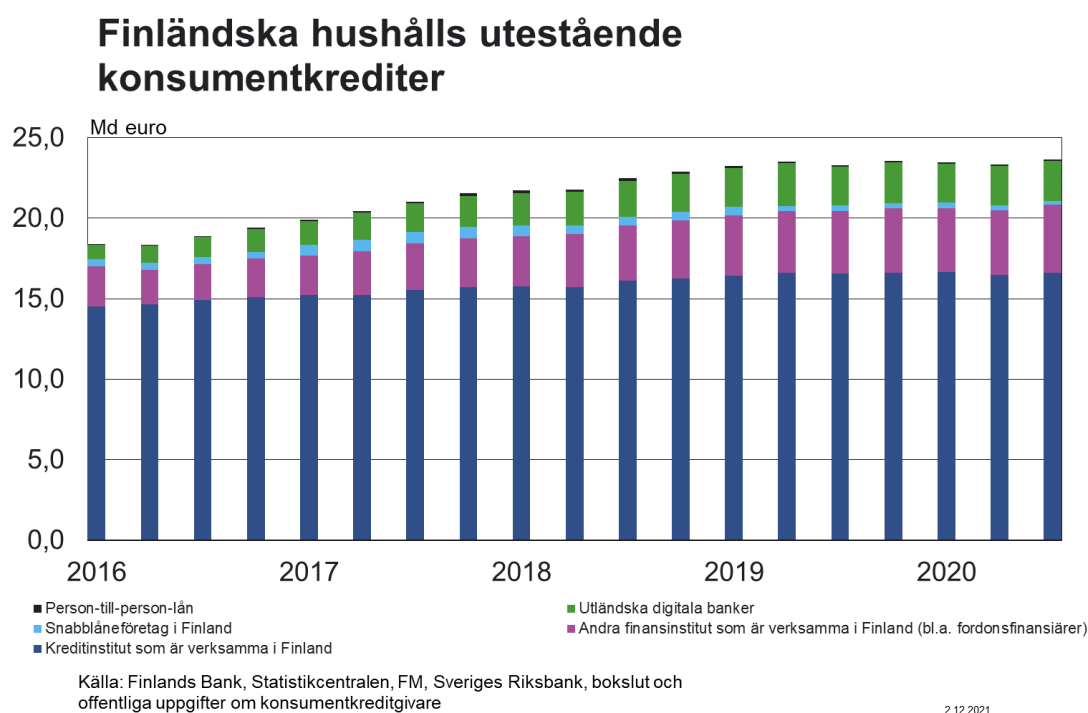
Regionförvaltningsverket i Södra Finland, nedan *regionförvaltningsverket*, har som riksomfattande uppgift att föra register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Enligt den lagen ska den som beviljar konsumentkrediter eller förmedlar person-till-person-lån göra en anmälan för anteckning i registret. Skyldigheten gäller inte auktoriserade tillsynsobjekt som Finansinspektionen utövar tillsyn över eller registrerade betaltjänstleverantörer som är registrerade vid Finansinspektionen. Den 24 november 2021 fanns det 56 företag antecknade i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån¹⁶, varav de flesta är företag som tillhandahåller snabblån.

Regionförvaltningsverket utövar tillsyn över efterlevnaden av lagstiftningen om registret, men dess möjligheter att ingripa i lagstridig verksamhet hos tillsynsobjekten är mycket begränsade. Regionförvaltningsverket kan meddela en varning om det anser att företagets ledning försummat sin skyldighet att sörja för att företagets verksamhet följer lagen och god kreditgivningssed. Om försummelse är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, får regionförvaltningsverket förbjuda kreditgivarens eller förmedlarens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader.

¹⁶ Regionförvaltningsverket i Södra Finland: Registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån (på finska, uppdaterat den 16 maj 2022): https://avi.fi/documents/25266232/55294374/LA-VLV_rekisteri_saavutettava.pdf/fc2da348-3f60-7cc9-9830-484aec9d934b/LA-VLV_rekisteri_saavutettava.pdf?t=1652769764726

Enligt en uppskattning av Finlands Bank uppgick hushållens utestående konsumentkrediter till ett belopp på ca 23,6 miljarder euro i slutet av juni 2021 (se figur 16). Konsumentkrediter som lämnats av kreditinstitut utgjorde 70 procent, dvs. majoriteten, av lånestocken. Andelen av lånestocken som utgjordes av krediter som lämnats av konsumentkreditföretag och snabblåneföretag var 1 procent. Medelräntan för dessa krediter var enligt Finlands Bank 46,6 procent i juni 2021. Skillnaden i förhållande till medelräntan för hela lånestocken, som vid motsvarande tidpunkt var 5,1 procent, är alltså avsevärd.¹⁷

Figur 16: Finländska hushålls utestående konsumentkrediter

Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna och förfarandena som gäller konsumentkreditgivning utövas enligt 7 kap. 51 § i konsumentskyddslagen av konsumentombudsmannen, av Konkurrens- och konsumentverket och av regionförvaltningsverken såsom myndigheter underställda Konkurrens- och konsumentverket, samt av Finansinspektionen när kreditgivaren är ett i 4 § 2–5 mom. i lagen om Finansinspektionen avsett tillsynsobjekt eller en i 5 § i den lagen avsedd annan finansmarknadsaktör. Tillsynsbefogenheterna i fråga om konsumentkrediter är fördelade mellan flera myndigheter, vilket talar för en omvärdering och ett förtydligande av den nuvarande tillsynsstrukturen.

¹⁷ Finlands Banks pressmeddelande: Konsumtionskredit- och snabblåneföretagens andel av hushållens konsumtionskrediter liten. <https://www.suomenpankki.fi/sv/statistik/ovriga-finansinstitut-utlaning-och-rantor/aldre-meddelanden/2021/konsumtionskredit--och-snabb-lane-foretagens-andel-av-hushallens-konsumtionskrediter-liten/>

Det är behövt att bedöma hur ändamålsenlig fördelningen av befogenheter mellan myndigheterna är även i fråga om lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), nedan *penningtvättslagen*. I nuläget är både Finansinspektionen och regionförvaltningsverket sådana behöriga tillsynsmyndigheter som avses i penningtvättslagen.

Enligt penningtvättslagen utövar Finansinspektionen tillsyn över auktoriserade tillsynsobjekt samt över sådana andra finansmarknadsaktörer som avses i 5 § i lagen om Finansinspektionen och som räknas upp i bestämmelsen om tillämpningsområde i penningtvättslagen. Sådana finansmarknadsaktörer som regionförvaltningsverket ska utöva tillsyn över är bl.a. företag som tillhandahåller finansiella tjänster enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 14 punkten i penningtvättslagen och förmedlare av person-till-person-lån enligt 15 punkten i det momentet. I praktiken ansvarar regionförvaltningsverket därmed för tillsynen över näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare även när det gäller penningtvätt.

Tillsynen över penningtvätt är starkt förenad med aktörernas processer för affärsverksamhet, kundhantering, riskhantering, intern kontroll och ledande. I detta avseende är det viktigt att olika aktörer har lika verksamhetsförutsättningar, vilket den splittrade myndighetstillsynen försvårar. Således finns det skäl att ompröva fördelningen av uppgifter och befogenheter mellan myndigheterna med utgångspunkt i tillsynen som helhet, så att även tillsynen enligt penningtvättslagen beaktas.

3 Målsättning

Det huvudsakliga syftet med förslaget är att göra behövliga revideringar av lagstiftningen så att hushållens överskudsättning begränsas. De medel som föreslås för att dämpa hushållens skuldsättning behöver riktas på ett förutsägbart, jämlikt och heltäckande sätt oberoende av vilken typ av kredit eller kreditgivare det är fråga om. Därför är det behövt att de medel som föreslås så långt som möjligt täcker olika riskfaktorer i anslutning till hushållssektorns skuldsättning. Sådana riskfaktorer är bl.a. hushållens förmåga att hantera sjunkande bostadspriser, stigande räntor eller andra avsevärda störningar i den egna ekonomin eller i samhällsekonomin. Tillsynsverktygen ska dessutom vara så lätta att tillämpa som möjligt, så att målen för och syftet med dem förstås och verktygen därmed blir mer allmänt godtagbara.

Det primära målet med makrotillsynsverktygen är att dämpa hushållens skuldsättning inom det finansiella systemet som helhet. Finansieringen av bostäder spelar en avsevärd roll i hushållens skuldsättning, och därmed är verktyg som påverkar den finansieringen en väsentlig del av utvecklingsbehovet. Anskaffningen av bostäder finansieras fortfarande i huvudsak med bostadslån från bankerna. Också utnyttjandet av husbolagslån som finansieringsform för boende har ökat. Syftet med propositionen är att dämpa den skuldsättning som uppkommer genom husbolagslån i samband med nybyggande och att göra riskerna med skuldsättning mer genomskådliga ur bostadsköparens synvinkel.

Det är värt att notera att de föreslagna begränsningarna i syfte att uppnå målen gäller såväl bostadslån och lån till bostadssammanslutningar som annan kreditgivning. Det väsentliga är att kreditinstitut och hushåll inte i någon betydande grad kan kringgå makrotillsynsverktygen genom att ersätta eller komplettera bostadskrediter med t.ex. husbolagslån. Verktygen ska i först hand ha en övergripande effekt och vara flexibla i fråga om enskilda hushåll, vilket också ökar deras godtagbarhet. Förslagen är riktade så att de uppfyller sina mål, men inte enligt regeringens bedömning påverkar kreditgivningen, byggandet eller realekonomin på kort sikt i alltför stor utsträckning.

Med tillsynsverktygen eftersträvas ett övergripande främjande av hållbar kreditgivningspraxis. På så sätt kan man säkerställa att kreditgivare inte kan tävla om kunder med förfaranden som är makroekonomiskt ofördelaktiga. Målet är att verktygen inte ska snedvrída konkurrensen eller på konstgjord väg ändra finansmarknadens struktur. Verktygen utgör också en beredskapsåtgärd inför en tilltagande kreditgivning utanför kreditinstitutssektorn.

Därutöver är ett av propositionens mål att göra tillsynen över konsumentkreditgivningen och tillsynen över de skyldigheter som hänför sig till förhindrandet av penningtvätt mer konsekvent.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Maximal återbetalningstid för bostadskrediter och utvidgning av den maximala belåningsgraden

Det föreslås att bestämmelserna om den maximala belåningsgraden utvidgas så att de också gäller de kreditgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Den maximala belåningsgraden enligt kreditinstitutslagen begränsar den maximala beloppet på bostadslån i förhållande till tillgängliga säkerheter. På så sätt kan den maximala belåningsgraden minska kreditinstitutens totala förluster från bostadslån genom att förbättra säkerheternas tillräcklighet och därmed minska riskerna i anslutning till skuldsättningen.

Den maximala belåningsgraden har en direkt inverkan på hushållens skuldsättning endast vid tidpunkten för låntagningen. När hushållens skuldsättning i närhistorien har ökat som snabbast har det under samma tid varit förenat med en tydlig förlängning av lånetiderna enligt kreditavtalen. För att hushållens skuldsättning inte ska öka på grund av långsamma amorteringsplaner är det motiverat att en maximal återbetalningstid för lån tas i bruk.

Med beaktande av ovannämnda omständigheter är det behövt att en maximal återbetalningstid för bostadskrediter föreskrivs så att den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter enligt 7 a kap. i konsumentskyddslagen vid tidpunkten för beviljandet av kredit får vara högst 30 år från det att krediten lyfts eller, om krediten lyfts i rater, från den sista raten. För att det mångsidigare utbudet på kreditmarknaden ska beaktas när regleringen träder i kraft föreslås motsvarande bestämmelser gälla även sådana kreditgivare utanför kreditinstitutssektorn som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare.

4.1.2 Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar vid nybyggnad

Det föreslås att det till kreditinstitutslagen och lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare fogas bestämmelser om begränsning av kredit som uttryckligen beviljas bostadssammanslutningar, vilka ska tillämpas på beviljandet av husbolagslån och avtalsvillkoren för dem. För lån som beviljas bostadssammanslutningar för nybyggnad föreslås det i lagförslaget en särskild maximal belåningsgrad, dvs. ett maximibelopp för husbolagslån. Storleken på den maximala belåningsgraden föreslås vara 60 procent av det skuldfria priset för de bostadsaktier som säljs.

Ett maximibelopp behövs för att begränsa den kreditpraxis som uppkommit i samband med nybyggande och förhindra en alltför stor ökning av husbolagslånen. Bestämmelsen behöver inte omfatta renovering, eftersom bostadssammanslutningars renoveringar inte är förenade med

motsvarande problem som nybyggnad. Det är inte heller ändamålsenligt att skapa hinder för behövliga eller nödvändiga renoveringsprojekt inom det befintliga bostadsbeståndet.

Lagförslaget utesluter också möjligheten att använda amorteringsfria perioder under de första åren av ett lån till en bostadssammanslutning. Detta är motiverat för att återbetalningstiderna inte ska bli längre och för att bostadsköparna ska få en klarare bild av utgifterna för skuldskötsel. Det ska dock vara möjligt att avtala om amorteringsfria perioder i högst 12 kalendermånader från det att byggnadsfasen avslutats. Det föreslås även en maximal återbetalningstid på 30 år för krediter, så att regleringen är enhetlig mellan bostadslån och krediter till bostadssammanslutningar.

4.1.3 Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning

Det är behövligt att stärka bestämmelserna om hantering av insolvensrisker genom att till kreditinstitutslagen och lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare foga en uttrycklig bestämmelse om hantering av insolvensrisker vid kreditgivning. Den föreslagna bestämmelsen är ny i fråga om såväl kreditinstitut som andra kreditgivare, och den baserar sig inte på genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning. Bestämmelsen ska vara tillämplig inte bara på bostadskrediter utan också på annan konsumentkreditgivning.

Även om den avtalsrättsliga regleringen av konsumentkrediter har reviderats flera gånger bl.a. i fråga om bedömningen av kreditvärdigheten, kan man dock inte i alla situationer genom avtalsrättsliga bestämmelser i tillräckligt hög grad påverka vilka metoder och system de företag som beviljar krediter använder för att bedöma insolvensrisker. Man har också på kreditmarknaden observerat sådan praxis där kreditgivare inte iakttar sunda kriterier för kreditgivning i och med att de beviljar krediter till kunder som på basis av de uppgifter som lämnats uppenbarligen inte kommer att kunna återbetala krediten. Trots att de bestämmelser som nu föreslås delvis är av samma slag som bestämmelserna om kreditinstitutsens kapitaltäckning, behövs de för att tygla sådan principer för beviljande av kredit och sådana kreditgivningssätt som leder till överskuld-sättning samt på kollektiv nivå för att förbättra kundskyddet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kreditgivningen ha sunda och tydligt definierade kriterier som inte uppenbarligen äventyrar kredittagarens solvens. Kreditgivarens affärsmodell får enligt förslaget inte som helhet leda till att kredit beviljas till sådana creditsökande för vilka sannolikheten för insolvens är oskäligt stor.

Kreditgivare ska enligt förslaget ta fram system för riskklassificering med vilka de kan följa upp och bedöma insolvensrisker i sin kreditgivning. Kreditgivare ska också bevara de uppgifter om krediter som specificeras närmare i den föreslagna bestämmelsen samt om de förfaranden som använts vid kreditgivningen. Därutöver ska kreditgivare till Finansinspektionen lämna för tillsynen behövliga uppgifter om betalningsdröjsmål, oreglerade fordringar och realiserade kreditförluster samt om de system för riskklassificering som kreditgivaren använt.

Det föreslås att Finansinspektionen får ett normgivningsbemyndigande i fråga om de detaljer som specificeras närmare i paragrafen.

4.1.4 Utvidgning av Finansinspektionens tillsynsansvar samt täckande av kostnaderna

I syfte att förtydliga fördelningen av myndigheternas befogenheter och uppgifter är det motiverat att helt överföra tillsynsansvaret för aktörer som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån till Finansinspektionen. För närvarande ansvarar regionförvaltningsverket för de uppgifterna.

RP 101/2022 rd

I förslaget är det inte endast fråga om att överföra den näringsrättsliga tillsynen enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare till Finansinspektionen. Enligt förslaget får Finansinspektionen fler uppgifter även när det gäller tillsynen över andra kreditgivare, eftersom Finansinspektionen i fråga om dessa kommer att utöva tillsyn över t.ex. efterlevnaden av bestämmelserna i konsumentskyddslagens 7 kap., vid sidan av konsumentombudsmannen, på samma sätt som tillsynen över kreditinstitut för närvarande genomförs. Detta grundar sig i nuläget på 7 kap. 51 § och 7 a kap. 33 § i konsumentskyddslagen samt på 45 § i lagen om Finansinspektionen. Konsumentombudsmannen har alltså även i fortsättningen befogenhet att utöva tillsyn över företag som är verksamma på konsumentkreditmarknaden, vilket inbegriper sådana företag som inte heller efter den föreslagna ändringen övervakas av Finansinspektionen.

Det föreslås att lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare upphävs och en ny lag med samma namn stiftas. Den nya lag som föreslås motsvarar till sitt innehåll huvudsakligen den gällande lagen, med undantag för de ändringar, tillägg och preciseringar som följer av denna proposition. Lagens tillämpningsområde ändras så att också kreditgivare som beviljar krediter till bostadssammanslutningar omfattas av registreringsskyldigheten. I fortsättningen ska i stället för regionförvaltningsverket Finansinspektionen ansvara för tillsynen över efterlevnaden av lagen och utövandet av befogenheterna i lagen. Också de bestämmelser i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som gäller fördelningen av uppgifter mellan Finansinspektionen och regionförvaltningsverket föreslås bli ändrade så att Finansinspektionen i fråga om sina tillsynsobjekt ansvarar för tillsynsuppgifterna enligt denna lag.

Eftersom Finansinspektionens uppgifter enligt förslaget utvidgas, är det nödvändigt att även ändra lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift, så att Finansinspektionen får tillgång till tillräckliga intäkter från tillsynsavgifter för skötseln av de nya uppgifter som föreslås. I den ändringslagen föreslås det bestämmelser om den grundavgift för övriga avgiftsskyldiga som näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att betala.

En ytterligare följd av den föreslagna ändringen av tillsynsmyndighet är att kreditgivare som står utanför kreditinstitutsverksamheten ska omfattas av ett motsvarande påföljdssystem som tillämpas på Finansinspektionens övriga tillsynsobjekt. Med ett trovärdigt och proportionellt påföljdssystem kan man förebygga lagstridiga förfaranden och säkerställa att de som bryter mot bestämmelserna inte får konkurrensfördelar på kreditmarknaden jämfört med de aktörer som iakttar bestämmelserna.

4.1.5 EU-rättslig bedömning av förslagen

Syftet med förslaget är att på makroekonomisk nivå förebygga överskuldssättning bland hushållen och problem i anslutning till den. De föreslagna bestämmelserna är till sin natur makrostabilitetsverktyg som begränsar kreditefterfrågan och åtgärder som effektiviserar myndighetstillsynen över kreditgivningen. De föreslagna åtgärderna kan också indirekt anses stärka de målsättningar som gäller konsumentskyddet.

Centrala aspekter i förslaget med tanke på EU:s befogenheter är de som hänför sig till den inre marknaden och indirekt de som hänför sig till konsumentskyddet. Bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan *FEUF* eller *EUF-fördraget*) ingår i artiklarna 114 och 169 i fördraget. De bestämmelser som föreslås i denna proposition omfattas av delad befogenhet med stöd av artikel 4 i FEUF. Med delad befogenhet avses att både EU och medlemsstaterna inom vissa lagstiftningsområden får anta rättsligt bindande bestämmelser. Enligt artikel 2.2 i FEUF får medlemsstaterna dock anta sådana bestämmelser endast om EU inte har utövat sin befogenhet eller har beslutat att inte längre utöva den.

EU har inte med stöd av artikel 169 i FEUF eller bestämmelserna i något annat fördrag antagit sådana bestämmelser som gäller den i propositionen föreslagna lagstiftningen. De föreslagna bestämmelserna skiljer sig bland annat från de bestämmelser om kreditinstitut som utfärdats inom ramen för EU:s tillsynsförordning och kreditinstitutsdirektivet på så sätt att syftet med de krav som ställs på kreditinstitutssektorns ekonomiska ställning är att trygga sektorns funktionsförmåga genom bestämmelser om kreditinstitutens ekonomiska ställning och riskhantering, medan bakgrunden till de nu föreslagna bestämmelserna allmänt taget är att genom lagstiftningsåtgärder som begränsar kreditefterfrågan förebygga sådan skuldsättning hos hushållen som är skadlig för samhällsekonomin. Medlemsstaterna har således behörighet att anta nationella bestämmelser som gäller ämnesområdet, men de ska dock när de antar bestämmelserna beakta EU:s grundfördrag och EU-lagstiftningen till den del regleringen har konsekvenser som hänför sig till dessa.

I artikel 56 i EUF-fördraget förbjuds inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom unionen beträffande sådana medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan medlemsstat än mottagaren av tjänsten. Bolag som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats lagstiftning ska likställas med medborgare i medlemsstaterna. Enligt artikel 57 i EUF-fördraget får den som tillhandahåller en tjänst tillfälligt utöva sin verksamhet i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som denna stat uppställer för sina egna medborgare. I artiklarna 49–54 i EUF-fördraget ges medlemsstaternas medborgare och bolag frihet att etablera sig på en annan medlemsstats territorium och inskränkningar i denna frihet förbjuds. Etableringsrätten innefattar rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare samt rätt att bilda och driva företag på de villkor som etableringsstatens lagstiftning föreskriver för egna medborgare. EU-domstolen har i sin rättspraxis ansett att nationella åtgärder som kan hindra utövandet av de grundläggande friheter som garanteras i fördragen eller göra utövandet av dem mindre attraktivt ska uppfylla fyra villkor. De ska för det första tillämpas utan diskriminering och de ska kunna motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset. De åtgärder som vidtas ska även vara avsedda att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem, och de ska inte ingripa i de grundläggande friheterna mer än vad som är nödvändigt för att uppnå målsättningen i fråga (dom av den 30 november 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:194).

De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på kreditgivare som är etablerade i Finland och andra EES-stater på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt när krediter erbjuds i Finland. De föreslagna bestämmelserna kan också anses vara nödvändiga för att de mål av allmänt intresse om kundskydd och finansiell stabilitet som anges i propositionen ska kunna uppnås. Förslaget hindrar inte heller att etableringsrätten för kreditinstitut och tillståndspliktiga aktörer som är etablerade i andra EES-stater tillgodoses i Finland, eftersom de föreslagna bestämmelserna inte ställer några villkor för etablering eller ledning av en filial. Det föreslås att registreringskyldigheten ska begränsas till aktörer som inte är tillståndspliktiga enligt annan finansmarknadslagstiftning.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter

Konsekvenser för hushållen

Den föreslagna maximala återbetalningstiden på 30 år i kombination med möjligheten till undantag i 10 procent av fallen räcker för att täcka kreditgivning som sker i enlighet med gällande lånepraxis, varvid begränsningen inte på samhällsekonomisk nivå antas skärpa bostadskredit-

RP 101/2022 rd

givningen till hushållen jämfört med nuläget. Det finns dock skillnader i kreditinstitutens kreditgivningspolitik, vilket innebär att vissa aktörer kan vara tvungna att se över sin kreditgivningspraxis på grund av begränsningen.

Den föreslagna maximala återbetalningstiden på 30 år sätter ett slags gränsvärde för hushållens skuldsättning genom bostadskrediter så att skuldsättning som beror på en förlängning av lånetiderna förebyggs. Den maximala återbetalningstiden bidrar å sin sida till att nuvarande amorteringspraxis bevaras. Begränsningen medför inget lagstadgat direkt och månatligt amorteringskrav, eftersom betalningsprogrammets struktur och dimensionering beror på kunden och kreditgivaren. Den maximala återbetalningstiden ställer dock ett indirekt krav på amortering, eftersom låneavtalet ska byggas upp så att lånet i princip har återbetalats inom 30 år. Den föreslagna regleringen hindrar emellertid inte avtalsparterna att efter beviljandet av krediten göra sådana ändringar i betalningsprogrammet som följer god kreditgivningssed. Detta ger möjlighet till flexibilitet i betalningsprogrammen i sådana fall när kundens ekonomiska situation förändras avsevärt. Vid sidan om den föreslagna maximala återbetalningstiden ges det anvisningar om lämnande av bostadskrediter i Finansinspektionens gällande rekommendation till banker om att göra beräkningar av betalningsmån för kunder med en lånetid på 25 år och en räntenivå på 6 procent.

I sin helhet kan en maximal återbetalningstid på 30 år inte antas ha stora åtstramande effekter på kreditgivningen i nuläget, när man beaktar det tillåtna undantaget på 10 procent vid kreditgivning. I fråga om nya bostadskrediter understiger 91 procent av det volymvägda beloppet i euro gränsen på 30 år. Således förebygger den maximala återbetalningstiden överskuldsättning genom bostadskrediter till hushåll, särskilt när det gäller mycket långa lån och om andelen långfristiga bostadskrediter fortsätter att öka inom kreditgivningspraxis.

På kort sikt kan effekterna av reformen på hushållens beteende antas förbli relativt små i och med att bostadskrediter i nuläget till stor del lämnas med lånetider kring 25 år. En risk med reformen är att den maximala återbetalningstiden på 30 år eventuellt kan bli ett referensvärde för både kreditgivare och kredittagare. I så fall kan reformen på kort sikt förlänga återbetalningstiderna för kredit, om den maximala återbetalningstiden ses som ett säkert och godtagbart referensvärde. Å andra sidan finns det i kreditgivningen redan nu tecken på ett ökat intresse för allt längre bostadslån, vilka på lång sikt ökar hushållens skuldsättning och riskerna med den. På längre sikt ger reformen dem som ansöker om bostadskrediter en tydlig definition av maximitiden för sådana krediter, även om banker från fall till fall och enligt eget övervägande kan göra undantag från den tiden i 10 procent av den kvartalsvisa bostadskreditgivningen. Banken kan i enlighet med sin risktagningspolitik t.ex. avtala med någon som med mindre startkapital köper första bostad i ett dyrt bostadsområde om en lånetid som är längre än den maximala återbetalningstiden. I ett sådant fall måste dock kreditgivaren anpassa de totala kreditbeloppen så att de överensstämmer med begränsningen. Av de bostadslån som lyfts är i dagens läge 25 procent första bostadslån. Sådana bostadslån för köp av första bostad som har lånetider på över 30 år utgör ca 3 procent av alla nya bostadslån, räknat enligt lånebelopp i euro. I fråga om övriga bostadslån är andelen nya lån på över 30 år ca sex procent. Således är begränsningen och det utrymme för flexibilitet som den ger tillräckliga för att nuvarande kreditgivningspraxis ska kunna fortsätta, eftersom spelrummet på 10 procent tills vidare inte överskrider i kvartalsstatistiken i Finland.

Regionalt sett beviljas i Finland flest lån över 30 år i Nyland, där 13,7 procent av eurobeloppet för nya bostadskrediter hänförs till krediter på över 30 år. Ur regional synvinkel betraktat innebär förslaget att de styrande effekterna av begränsningen av den maximala återbetalningstiden riktas mot Nyland, men å andra sidan överskrider 9,3 procent av hela Finlands bostadskrediter 30 år, så det vore möjligt att fortsätta med nuvarande kreditgivningspraxis. På andra

håll i Finland blir konsekvenserna mindre. De näst största andelarna lån med en längd på över 30 år finns på Åland (8,4 %), i Birkaland (7,5 %) och i Egentliga Finland (6,8 %). I Nyland är andelen gäldenärer vars lånetider överstiger 30 år 9,6 procent av antalet gäldenärer. Det finns sammanlagt 6 133 sådana gäldenärer. På Åland är motsvarande andel 5,9 procent och antalet gäldenärer sammanlagt 63. I Birkaland är andelen 4,9 procent och antalet gäldenärer 932. I antalet gäldenärer hänvisas också till medgäldenärer som har tagit gemensamma nya bostadslån. Samma person kan vara med i flera grupper av medgäldenärer. Det bör med avseende på materialet också beaktas att en del av de lån som är längre än 30 år är bara något över 30 år och att det vore tämligen enkelt att anpassa deras längd till den föreslagna begränsningen. Således kan det antas att konsekvenserna av begränsningen av den maximala återbetalningstiden har bedömts på ett moderat sätt. Uppgifterna om egenskaperna hos och villkoren för nya bostadslån baserar sig på Finlands Banks kalkyler och material med avseende på den insamling av särskilda uppgifter från banker verksamma i Finland som Finansinspektionen har genomfört. Materialet är lånespecifikt och gäller perioden mellan juli 2020 och september 2021.

Tabell 2: regional fördelning av andelen bostadskrediter på över 30 år

Landskap	Andel lån över 30 år	Landskap	Andel lån över 30 år
Hela Finland	9,3 %	Norra Österbotten	5,7 %
Nyland	13,7 %	Södra Savolax	5,4 %
Åland	8,4 %	Mellersta Österbotten	5,4 %
Birkaland	7,5 %	Kajanaland	5,1 %
Egentliga Finland	6,8 %	Österbotten	4,5 %
Mellersta Finland	6,7 %	Södra Österbotten	4,4 %
Päijänne-Tavastland	6,2 %	Satakunta	3,9 %
Lappland	5,9 %	Egentliga Tavastland	3,9 %
Södra Karelen	5,9 %	Norra Savolax	3,6 %
Kymmenedalen	5,9 %	Norra Karelen	3,3 %

Källa: Finlands Banks kalkyler och Finansinspektionen insamling av information från bankerna i Finland, tidsperioden N3/2020-N3/2021.

Begränsningen anses inte ha någon snedvridande effekt på bostadsmarknaden, eftersom den behandlar alla bostadskreditgivare och bostadskredittagare på samma sätt. Reformen förebygger den överskuldssättning som sker i och med de längre lånetiderna, särskilt i en situation där

konkurrensen på bostads- och kreditmarknaden driver hushåll till större lånebelopp än för närvarande i förhållande till inkomsterna, vilket sedan kompenseras med längre lånetider. På kort sikt kan det dock hända att den maximala återbetalningstiden används som referensvärde och därmed leder till längre återbetalningstider i genomsnitt.

Även andra finansiella institut som lämnar krediter för hushålls bostadsköp omfattas av regleringen, utan att vara kreditinstitut enligt definitionen i kreditinstitutslagen. Utifrån trender inom Europeiska unionen kan man förutse att det eventuellt uppstår ny konkurrens på bostadskreditmarknaden genom aktörer som inte är kreditinstitut. I Finland domineras bostadskreditgivningen i fråga om både bostads- och husbolagslån av kreditinstituten, men man bör i lagstiftningen bereda sig på en ökning i den externa finansieringsverksamheten. Den föreslagna bestämmelsen gör bostadsmarknaden mer rättvis genom att ålägga sådana eventuella bostadskreditgivare som utnyttjar ny teknik eller nya affärsmodeller att i sin kreditgivning iakttä en enhetlig maximitid, varvid begränsningen inte försätter olika affärsmodeller för kreditgivning i ojämlig ställning med tanke på konkurrensen.

En ny maximal återbetalningstid för bostadskrediter kan på bostadsmarknaden bli en referenstid för bostadslån, vilket kan leda till att krediternas lånetider förlängs så att de närmar sig referenstiden. Denna referenseffekt kan dock i viss mån begränsas genom att i Finansinspektionens rekommendationer bibehålla den rekommenderade lånetiden på 25 år i beräkningar av betalningsmån för kunder.

Begränsningen ökar incitamenten att spara på förhand innan man tar bostadslån. I en situation där låneansökan på grund av för stor skuldbörda avslås i enlighet med begränsningen och bankernas risktagningsspolitik kan hushållen anpassa behovet av skuldsättning, antingen genom att öka det sparande som på förhand görs inför bostadsköp eller genom att minska det lånebelopp som söks.

Konsekvenser för bostadsmarknaden

Den föreslagna maximala återbetalningstiden kommer inte i nuläget att ha en direkt begränsande inverkan på den totala kreditgivningen, men effekterna kan variera mellan olika kreditinstitut. På bostadsmarknaden kan den maximala återbetalningstiden dämpa effekterna av hushållens ökade skuldsättning t.ex. när det gäller stigande bostadspriser samt dämpa behovet av lånetider som är längre än den maximala återbetalningstiden.

Den föreslagna begränsningen har störst inverkan på de områden där bostadspriserna på lång sikt stiger snabbare än områdets inkomstnivå, vilket leder till ett behov av att besvara de stigande priserna och skuldbehovet genom att förlänga lånetiderna. Begränsningen är emellertid inte dimensionerad så att den för närvarande åtstramar marknaden, men om skuldsättningen ökar ytterligare i form av längre bostadslån kan den bli restriktiv för kreditgivningen. På områden med stigande bostadspriser är trycket att förlänga lånetiderna större än t.ex. utanför tillväxtcentrumen. Med reformen kan man i en situation där lånetiderna närmar sig den maximala återbetalningstiden delvis dämpa den höjning av bostadspriserna som den ökade skuldsättningen gett upphov till.

Det indirekta amorteringskrav som den föreslagna begränsningen av löptiden innebär förebygger sådan överskuldsättning som sker genom längre lånetider. Begränsningen styr kreditgivningen mer i riktning mot att lån ska betalas bort på högst trettio år. Begränsningen kan emellertid leda till en ökning av praxis där de sista betalningsraterna i bostadskrediter ökas för att

RP 101/2022 rd

kringgå begränsningen. Större betalningsrater i slutet av lånetiden fördunklar bilden av hushållens skuldsättning. De möjliggör också längre faktiska lånetider, om lånevillkoren omförhandlas innan den sista större raten har betalats.

Den föreslagna begränsningen av löptiden kommer sannolikt att leda till en utjämning av konjunkturcyklerna särskilt på bostadsmarknaden. Utvecklingen på bostadsmarknaden kan i och med begränsningen också bli mer beroende än förut av hur hushållens disponibla inkomster utvecklas samt av bankernas praxis i fråga om beviljande av bostadskrediter och riskhantering.

Konsekvenser för kreditgivare

Det finns skillnader i lånens återbetalningstider mellan olika kreditgivare, men variationen är inte så stor att den som helhet och med avseende på hela kreditstocken begränsar nutida kreditgivning. Den maximala återbetalningstiden begränsar i synnerhet de kreditgivare som har lämnat mer krediter med långa löptider än vad det föreslagna spelrummet medger. Därför kan den maximala återbetalningstiden ha en begränsande effekt på den totala utlåningen, såvida inte andra kreditgivare i sin kreditgivning börjar använda spelrummet på 10 procent till att tillhandahålla bostadskrediter på över 30 år för hushåll som stött på begränsningen. Vidare bör det noteras att uppgifterna i bakgrundsmaterialet inte inkluderar förlängningen av återbetalningstiderna efter september 2021. Det är alltså möjligt att begränsningen av den maximala återbetalningstiden berör ännu fler kreditgivare än beräknat.

Det är möjligt att konkurrensen mellan bankerna i och med begränsningen av den maximala återbetalningstiden i större utsträckning inriktas på prissättningen av bostadskrediter och det övriga serviceutbudet samt på att producera mervärde för kunderna, i stället för att vara inriktad på villkoren för lånets längd. Den föreslagna begränsningen gör att enskilda kreditinstitut inte i någon betydande grad kan erbjuda kunder krediter som är längre än begränsningen, vilket innebär att kreditinstituten i framtiden måste satsa mera på andra konkurrensfaktorer för att sticka ut bland konkurrenterna. Den föreslagna maximala återbetalningstiden inbegriper all bostadskreditgivning, så reformen främjar en mer rättvis kreditgivningspraxis på kreditmarknaden.

Makroekonomiska konsekvenser

För närvarande är nya bostadslåns genomsnittliga återbetalningstid, viktad enligt lånebelopp i euro, kring 21 år. En begränsning på 30 år ger således utrymme för förlängning av återbetalningstiderna jämfört med nuläget. Därmed är det möjligt att de genomsnittliga lånetiderna förlängs jämfört med nuläget, eftersom den maximala återbetalningstiden främst begränsar exceptionellt långa lånetider. Det är dock svårt att på förhand bedöma de makroekonomiska konsekvenserna, eftersom lånetiderna i stor utsträckning är beroende av kreditgivarnas praxis och kredittagarnas preferenser. Om den genomsnittliga löptiden för bostadslån ökar på längre sikt, fungerar gränsen på 30 år som ett generellt referensvärde där ökningen till sist avstannar. Möjligheten att förlänga de genomsnittliga lånetiderna, även när detta görs inom ramen för det föreslagna spelrummet, kan dock öka hushållens skuldsättning och eventuellt samtidigt ha en inverkan på de relativa boendepriiserna.

4.2.2 Begränsningarna i fråga om krediter till bostadssammanslutningar

Konsekvenser för byggandet

Utnyttjande av stora husbolagslån har under de senaste åren blivit marknadspraxis i fråga om fritt finansierat nybyggande. Ju större bolagslån byggnadsbolaget har tillgång till, desto mindre

behöver det binda eget kapital eller annan skuldfinansiering till projektet. Ett stort husbolagslån kan eventuellt också underlätta försäljningen av bostäder, eftersom köparen då behöver mindre eget kapital eller bostadslån för att skaffa bostaden och eftersom ingen kreditriskbedömning behöver göras med avseende på kundens betalningsförmåga.

En begränsning av den maximala belåningsgraden för husbolagslån till 60 procent kan minska byggandet av bostäder, i synnerhet när det gäller objekt som är särskilt beroende av finansiering som baserar sig på stora bolagslåneandelar. Ökningen av bolagslåneandelar till nuvarande nivå är dock ett relativt nytt fenomen, och när det gäller ökningen av byggandet kan man i Finland också se perioder då bolagslåneandelar har varit betydligt mindre än för närvarande. Byggprojekt som har identifierats som särskilt beroende av bolagslån är t.ex. små byggnadsbolags byggprojekt. Stora byggnadsbolag är mindre beroende av finansiering i form av bolagslån, eftersom de har större möjligheter att planera sin kapitalstruktur och utnyttja olika finansieringskällor. Små byggnadsbolag har däremot tillgång till endast ett begränsat antal alternativa finansieringskällor, vilket har stärkt bolagslåneandelarnas ställning i finansieringen av dessa byggnadsbolags byggande. Bolagslånen i kombination med RS-systemet gör det möjligt för små byggföretag att inleda byggnadsarbetena för flera objekt samtidigt. En begränsning av den maximala belåningsgraden kan bromsa inledandet av nya byggprojekt när det gäller mindre byggföretag och byggföretag med sämre finansiell ställning. Å andra sidan kan det hända att effekten av begränsningen märks i form av ett krav på en högre grad av förhandsreservering än tidigare, vilket innebär att inledandet av projekt mer än förut påverkas av den efterfrågan som sammanhänger med boenderelaterade faktorer som området eller objektet i fråga kan erbjuda. Inledandet av projekt kan kräva att byggföretagen gör en noggrannare bedömning av både det egna finansiella läget och marknadsläget för de bostäder som ska byggas.

Räntan på lån som beviljas direkt till byggföretag är vanligtvis ungefär en procent högre än räntan på lån till bostadsaktiebolag, vilket har ökat husbolagslåneandelarnas attraktivitet. Dessutom betalar små byggföretag högre ränta än genomsnittet i sektorn, på grund av den större kreditrisken. Med tanke på riskhanteringen kan mindre byggföretags likviditet under en lågkonjunktur vara svagare än hos stora företag och möjligheterna att erbjuda säkerheter för att minska kreditrisken kan vara mer begränsade i förhållande till större byggföretag. I och med begränsningen är det möjligt att byggföretagen i sin verksamhet i allt högre grad börjar fokusera på hanteringen av finansiella risker och balansstrukturer, vilket sannolikt resulterar i att konkurrenssituationen gynnar byggföretag som är bättre organiserade med avseende på riskhanteringen och som är solventa.

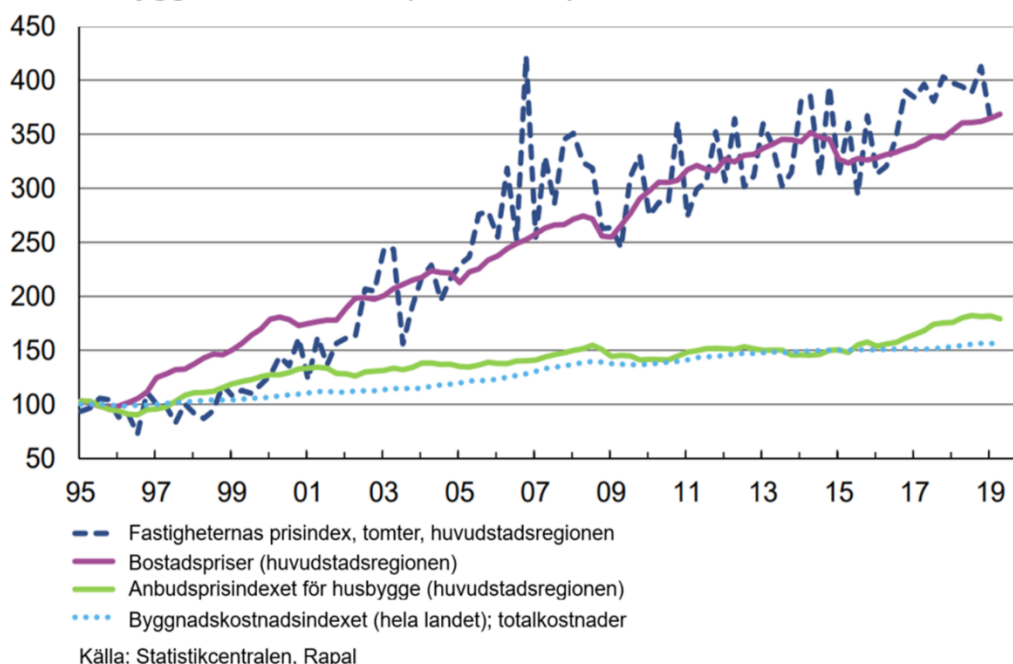
I samband med nybyggande ska det dock beaktas att finansieringskostnaderna utgör endast en liten del av de totala projektkostnaderna. Enligt byggnadsindustrins lönsamhetsutredning från 2018 utgjorde nettofinansieringskostnaderna för främmande kapital mellan 2014 och 2018 i genomsnitt 0,5 procent av byggnadsbolagens fakturering, vilket kan jämföras med bolagens omsättning.¹⁸ Finansieringskostnaderna täcker ändå bara ca 1,5–2 procent av de totala projektkostnaderna, så finansieringskostnadernas betydelse inom kostnaderna för nybyggande kan anses vara liten. Anbudsprisindexet och byggnadskostnadsindexet för bostadsbyggande är i synnerhet i tillväxtcentrumen endast svagt kopplade till priserna på nya objekt. Faktorer som i betydande grad påverkar prissättningen är priserna på tomtmark och gamla fastigheter på området. Således kan övriga byggnadskostnader, såsom finansieringskostnader, inte antas ha haft en betydande

¹⁸ Byggnadsindustrin RT: Kannattavuusselvitys vuodelta 2018. https://www.rakennusteollisuus.fi/glo-balassets/suhdanteet-ja-tilastot/kannattavuusselvitykset/2019/kannattavuusselvitys-2018_raportti.pdf

inverkan på bostäders prisutveckling under 2000-talet (Figur 17). De negativa kapitalkostnads-effekterna av begränsningen av låneandelen förblir därmed i fråga om bostadsbyggande små i förhållande till de totala byggnadskostnaderna.

Figur 17: Bostadspriser, entreprenadanbudspriser, tomtpriser och byggnadskostnader¹⁹

Bostadspriser, entreprenadanbudspriser, tomtpriser (huvudstadsregionen) och byggnadskostnader (hela landet), 1995 =100

Enligt bedömningar kan små byggnadsbolag anpassa sig till den föreslagna begränsningen genom att utöver lån för byggnadstiden ta till annan finansiering eller förutsätta ett större antal förhandsreserveringar än i nuläget. Begränsningen är dock förenad med större osäkerhet i finansieringen av byggprojekt, vilket kan leda till att färre projekt inleds än för närvarande. Enligt Finlands näringslivs konjunkturbarometer²⁰ är dock hindren för ökad produktion inom byggbranschen i högre grad förknippade med andra faktorer än tillgången till finansiering. De största hindren för ökad produktion var enligt enkäter för 2021 bristen på yrkeskunnig arbetskraft (33 procent), andra hinder, otillräcklig efterfrågan och kapacitetsbrist. Finansieringssvårigheter var enligt barometern det minsta hindret för att öka produktionen (7 procent).

¹⁹ Byggbranschens konjunkturgrupp: Rakentaminen 2019–2020, syksy 2019.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-045-7>

²⁰ Finlands näringsliv: Elinkeinoelämän keskusliiton Suhdannebarometri, lokakuu 2021.
<https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/10/SB-lokakuu-2021.pdf>

Den maximala belåningsgraden för husbolag antas inte ha några särskilda konsekvenser för byggandet av hyresbostadsobjekt som omfattas av det avtalade byggandet när finansieringsarrangemangen uppkommer genom den som beställt projektet. Professionella investerarens intresse för hyresobjekt som omfattas av avtalsbyggande kan växa, men förändringen förväntas inte vara avsevärd.

De utestående husbolagslånen är koncentrerade till tillväxtcentrumen, och begränsningarna kommer till större del att gälla byggprojekt inom de områdena.

Bostadsbyggandet påverkas förutom av den makrotillsynspolitik som berör finansmarknaden även av flera olika faktorer som hänför sig till efterfrågan och utbud. Faktorer som påverkar efterfrågan är t.ex. befolkningsutvecklingen, de finansiella förhållandena, skatte- och finanspolitiken samt hushållens förväntningar på framtida ekonomisk utveckling och potentiell värdeökning. Utbudet påverkas å sin sida av t.ex. planläggningen, tillgången på tomtmark, byggbestämmelserna, de finansiella förhållandena, finanspolitiken samt konkurrensen, produktiviteten och tillgången på arbetskraft inom byggsektorn. Enligt en analys av Finlands Bank har utbudsfaktorer på senaste tid börjat utgöra betydligt mer avsevärda flaskhalsar inom byggsektorn än tidigare.²¹

Konsekvenser för hushållen

Konsekvenserna av de föreslagna begränsningarna varierar för hushållens del enligt hushållets riskprofil och skuldsättning. I stora drag innebär det föreslagna tillsynsverktyget att hushållens skuldsättning övergår från bolagslån till personliga bostadslån. När det gäller hushåll med sämre skuldhanteringsförmåga kan förslagen minska hushållens benägenhet att ta lån, då kreditgivningen börjar omfattas av en noggrannare bedömning av kreditvärdigheten. För de hushåll som använder mest bolagslån i förhållande till personliga lån, såsom bostadsinvestorare, kan reformen begränsa den totala skuldsättningen via bolagslån för nybyggnadsobjekt.

Enligt statistiken över bostadsköp 2020 låg bolagslåneandelarna för nya objekt oftast på en nivå kring 60–70 procent. I detta variationsintervall ingick cirka 6 400 bostadsaffärer av drygt 9 000 affärer med bolagslån vid tidpunkten för köp. Antalet bostadsaffärer med en bolagslåneandel på högst 60 procent, i enlighet med den föreslagna maximala belåningsgraden, var cirka 3 200 och bolagsandelar som var högre än den maximala belåningsgraden ingick i cirka 5 800 affärer.

Den föreslagna maximala belåningsgraden minskar riskerna med sådan skuldsättning som sammanhänger med mycket stora husbolagslån, genom att skuldsättningen delvis överförs från bolagslånen till personliga lån och börjar omfattas av den kredittagarspecifika bedömningen av kreditrisken samt genom att beloppet av hushållens solidariska skuld för nybyggnadsobjekt begränsas. Detta innebär mer transparent prissättning av finansieringsriskerna och gynnar eventuellt bostadsinvesteringar med lägre risk framom exempelvis spekulativ efterfrågan med hög risk. Att överföra skuldsättningen från bolagslån till personliga lån minskar i sin helhet riskerna i samband med hushålls lägre inkomstnivå och högre skuldbörda, eftersom enskilda gäldenärens solvens och riskprofil i så fall beaktas i lånebeslutet i enlighet med kreditgivarens kreditgivningspolitik.

De föreslagna begränsningarna förtydligar också bostadsköparnas uppfattning om de totala boendeutgifterna. Därutöver styr begränsningarna bostadsköparna mot att skaffa en bostad till ett

²¹ Mitkä tekijät ohjaavat asuntojen hintoja ja tuotantoa? Finlands Bank, Euro & talous 3/2019.
<https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/3/mitka-tekijat-ohjaavat-asuntojen-hintoja-ja-tuotantoa/>

pris som är lämpligt med tanke på hushållets förmåga att sköta skulderna och vederlaget. Den maximala belåningsgraden för husbolagslån inverkar inte på bostädernas skuldfria totala pris, utan en bostads försäljningspris är högre om dess lägenhetsspecifika bolagslåneandel är mindre. Många hushåll kan kompensera för ett lägre belopp husbolagslån genom att ansöka om mera bostadslån, vilket ökar efterfrågan på bostadslån. Hushållens skuldstruktur förändras alltså, eftersom skuldsättningen i högre grad kommer att ske via bostadslån, inte husbolagslån.

Förändringen av skuldstrukturen kan bedömas ha gynnsamma effekter för hushållen och den finansiella stabiliteten. Husbolagslån är företagslån vars typiska drag kan visa sig vara problematiska för hushåll. Till skillnad från privata bostadskrediter är det enligt de typiska avtalsvillkoren för husbolagslån möjligt att ändra räntemarginalen under lånetiden, och det är inte möjligt att till exempel på grund av arbetslöshet få lägenhetsspecifik eller personlig betalningsflexibilitet för kapitalvederlag som hänför sig till husbolagslånet. Bolagslån kan också utnyttjas för att undvika bankens bedömningar av kreditvärdighet och betalningsmån, vilka är förenade med beviljandet av bostadslån. Utan dessa bedömningar kan bolagslånets belopp bli för stort i förhållande till hushållets betalningsförmåga. En stor bolagslåneandel utsätter dessutom hushållen för risken att obetalda kapitalvederlag för ett bolagslån ökar betalningsskyldigheten för de övriga aktieägarna i husbolaget, eftersom husbolaget vid behov överför sina betalningsskyldigheter till aktieägarna i form av bolagsvederlag och andra betalningsskyldigheter, om husbolaget inte lyckas få intäkter genom uthyrning av lägenheter som tagits i besittning eller om denna process fördröjs. Således berörs alla aktieägare av de risker som är förenade med obetalda bolagslån – även de aktieägare som har skött alla sina betalningsskyldigheter till husbolaget eller vilkas lägenhet inte alls är förknippad med någon bolagslåneandel. Riskerna hänför sig särskilt till situationer där stora bolagslåneandelar och en betydande ägarkoncentration möts. Dessa faktorer bidrar var för sig till att öka den strukturella risk som sammanhänger med hushållens skuldsättning och bostadsaktiebolagsmodellen.

Införandet av en maximal belåningsgrad och det att tyngdpunkten i skuldsättningen därigenom i högre grad förskjuts mot personliga bostadslån minskar problemen i samband med stora husbolagslån och främjar hushållens förmåga att klara av störningar i ekonomin, eftersom de personliga bostadslånen omfattas av den kreditvärdighetsbedömning som görs med avseende på den enskilda kreditsökanden. Om det lån som beviljas husbolaget är mindre i förhållande till bostadspriserna, minskar vid insolvens i motsvarande utsträckning de risker som är förenade med ytterligare betalningsskyldigheter för övriga delägare, inklusive dem som betalat bort sin skuldandel.

Stora husbolagslån uppmuntrar i synnerhet bostadsinvestorer att utnyttja hävstångseffekter i sin investeringsverksamhet. Husbolagslån kan möjliggöra stor skuldsättning i förhållande till en icke-professionell investerarens inkomster och skuldhanteringsförmåga, eftersom gäldenärens solvens inte vid husbolagslån bedöms på samma sätt som i samband med t.ex. bostadslån eller andra investeringslån. Bolagslån kan i så fall fungera som ett sätt att undvika den bedömning av kreditvärdigheten som sammanhänger med annan långivning. Husbolagslån ger också investerare skattefördelar i och med rätten att dra av kapitalvederlag i beskattningen. Dessutom kan det för en bostadsinvestor vara ett förmånligare finansieringssätt än ett personligt investeringslån. En begränsning av utnyttjandet av hävstångseffekter när det gäller husbolagslån kan reducera bostadsinvestering utan kreditriskbedömning där en kraftig hävstångseffekt utnyttjas och minska de störningsrisker som hänför sig till sådant investering. Alltför stor skuldfinansierad bostadsinvestering kan leda till att bostadsmarknaden överhettas, vilket kan ha betydande spridningseffekter i samhället.

Ett förbud mot amorteringsfria perioder under de första fem åren kan ha en positiv effekt på hushållens förmåga att bedöma finansieringskostnaderna för ett husbolagslån. Under en amorteringsfri period betalas det endast ränta på lånet och inga amorteringar görs, vilket innebär att hushåll kan ha sämre förutsättningar att bedöma sin egen betalningsförmåga. Amorteringsfria perioder förlänger också lånets återbetalningstid och ökar därmed hushållens skuldsättning. Ett förbud mot amorteringsfria perioder för husbolagslån stärker hushållens förmåga att på ett realistiskt sätt klara av sina betalningsskyldigheter, både på kort och lång sikt. Ett sådant förbud kan också noteras ha vissa effekter på investerarens efterfrågan på nybyggnadsobjekt. Dessa effekter kan bedömas gälla i synnerhet sådana investerare vars investeringsstrategi bygger på en eventuell värdeökning av fastigheterna under den amorteringsfria perioden, då kassaflödet inte ännu behöver räcka till för att täcka amorteringarna på bolagslånet. Å andra sidan är kapitalvederlag som intäkt för i bostadsaktiebolagets bokföring i sin helhet utgifter som enligt gällande skattelagstiftning får avdras från hyresinkomsterna.

Att utvidga bestämmelserna om en maximal återbetalningstid till att gälla husbolagslån skapar klarhet i skuldsättningen för hushållen, eftersom det föreslås att maximitiden på 30 år ska tillämpas på samma sätt på både bostadslån och husbolagslån. Det är viktigt att regleringen om bostadsfinansieringens olika former är rättvis och därmed inte kan kringgå genom byte av skuldsättningssätt. Begränsningen av den maximala återbetalningstiden minskar beviljandet av mycket långa lån till husbolag, vilket i sin tur gör att sådan skuldsättning hos hushållen som följer av förlängda lånetider, liksom också de risker som är förknippade med skuldsättningen, reduceras.

Konsekvenser för kreditgivare

Banker och andra kreditgivare har olika kreditgivningspraxis, och således varierar också konsekvenserna för kreditgivare och deras affärsverksamhet av att begränsningar i fråga om husbolagslån tas i bruk. Om en kreditgivares praxis för husbolagslån har grundat sig på långa återbetalningstider och amorteringsfria perioder, kommer begränsningarna sannolikt att påverka i synnerhet sådana kreditgivare. Om kreditgivningspraxis redan tidigare har rört sig nära de ramar som begränsningarna ställer, blir konsekvenserna mindre. Den samlade effekten av begränsningarna är sannolikt att stora husbolagslån beviljas i mindre mån och att efterfrågan på annan kreditgivning ökar. Förslaget begränsar också de konkurrensmedel som företagen har tillgång till. Kreditgivare ska inte kunna konkurrera om husbolagslån med hjälp av kreditvillkor som är makroekonomiskt osunda.

De föreslagna begränsningarna i husbolagslån ändrar skuldsättningens struktur. Som en följd av begränsningarna kan det förväntas att kreditgivare i allt högre grad börjar bevilja personliga bostadslån och investeringslån i stället för bolagslån. Detta främjar att skuldsättningen grundar sig på en bedömning av gäldenärernas kreditvärdighet. Då tyngdpunkten i utlåningen för nybyggnadsobjekt skiftar från bolagslån till personliga lån, kan det eventuellt öka kreditgivarnas operativa kostnader, men å andra sidan kan dessa kostnader med beaktande av konkurrensläget täckas, och kreditgivarna kan få tilläggsintäkter genom särskilda regleringsprovisioner och expeditionsvgifter som typiskt anknyter till kreditgivningen.

En begränsning av maximibeloppen för bolagslån kan eventuellt ha konsekvenser för kreditgivarnas avkastning. Räntorna för husbolagslån är vanligen högre än för ägarbostadslån eller investeringslån. Typiska för husbolagslån är dessutom kreditvillkor som gäller justering av räntemarginalen, eftersom konsumentskyddsbestämmelser som utesluter sådana avtalsvillkor inte tillämpas på husbolag. Begränsningen av den maximala löptiden minskar sannolikt kreditgivar-

nas avkastning, eftersom räntebetalningarna i sin helhet är större för lån med längre återbetalningstid. Ett förbud mot amorteringsfria perioder kan anses ha motsvarande effekt. Amorteringsfria perioder skjuter upp betalningen av amorteringsraterna, vilket ökar antalet månader då ränta betalas.

Begränsningarna i husbolagslånet kan anses stärka stabiliteten på bolagslånemarknaden och även mer allmänt göra bostadsaktiebolagsmodellen mer stabil. Begränsningarna förebygger de risker som uppkommer genom nybyggande. Detta kan anses stärka transparensen och tillförlitligheten på den finländska bolagslånemarknaden och inom det finländska bostadsaktiebolagssystemet, vilket i sin tur även ökar möjligheterna till refinansiering av bolagslånestocken på den internationella finansmarknaden exempelvis i form av säkerställda obligationer.

Överskudsättning kan leda till kreditförluster för kreditgivarna. Av betydelse är utöver kreditförlusterna de indirekta riskerna vid kreditgivning och riskernas eventuella spridningseffekter, vilka i en krissituation kan medföra kreditgivarna större svårigheter än de direkta kreditriskerna. Om den totala skuldsättningen minskar blir marknaden stabilare, vilket också har positiva effekter för kreditgivarnas långsiktiga affärsverksamhet.

Konsekvenser för den finansiella stabiliteten

Den föreslagna maximala belåningsgraden för husbolagslån begränsar skadlig kreditgivningspraxis och förhindrar en alltför stor ökning av bolagslånestocken. Genom begränsningen kan man säkerställa att hushållens självfinansieringsandel och beloppet på det personliga bostadslånet i förhållande till bolagslånet hålls över ett visst gränsvärde. Detta minskar överskudsättningen från husbolagslån och betonar den status som bedömningen av kreditrisken för den enskilda kreditsökanden har med avseende på den totala skuldsättningen. Med hjälp av kreditriskbedömning kan man bättre säkerställa att bostadsköparna har tillräckliga buffertar mot t.ex. stigande räntor eller det att den ekonomiska situationen försämras för hushållet eller i samhället överlag. På så sätt kan man undvika lån som är för stora i förhållande till skuldhanteringsförmågan, vilka kan vara problematiska även med tanke på den finansiella stabiliteten. Också den föreslagna maximala återbetalningstiden för husbolagslån dämpar den ökning av skuldsättningen som beror på den omfattande förlängningen av lånetiderna.

Den nuvarande bolagslånemarknaden, utan begränsningar av bolagslånets storlek, är känslig för ett sådant skadligt urvalsförfarande där enskilda ägare får en skuldbörda som är större än den optimala nivån, på grund av att en aktieägarspecifik bedömning av betalningsmån inte görs vid beviljande av bolagslån, trots att aktieägarna i sista hand ansvarar både för bolagslånen och för övriga förpliktelser som gäller husbolaget. Detta betyder också att bostadsmarknadens sårbarhet ökar om bolagslånen växer. När det gäller husbolagslånen skapar reformen spelregler för sundare konkurrens på marknaden, där konkurrensen snarare utgår från lånens priser än från lånevillkoren. Reformen sätter också en gräns för sådan indirekt skuldsättning som tilläts utan kreditriskbedömning.

Husbolagslån är förenade med en risk för bostadsinvesteringar med alltför stor hävstång. Stora bolagslåneandelar kan öka konjunkturvaxlingen för bostadsmarknaden och byggandet, och således påverka också den finansiella stabiliteten. Bolagslånen bidrar till att öka utbudet av bostäder på marknaden, men samtidigt ökar de bostadsmarknadens utsatthet för störningar genom att öka risken för att marknaden överhettas.

Stora husbolagslån förstärker de ekonomiska konjunkturvaxlingarna. När husbolagslånestocken ökar använder hushållen också en större del av sina nettoinkomster till finansieringsvederlag

som sammanhänger med återbetalningen av bolagslån. Pengar som används på skuldhantering är inte tillgängliga för annan konsumtion, vilket kan leda till att negativa konjunkturcykler avmattas ytterligare. Med de föreslagna begränsningarna kan ökningen av husbolagslånestocken dämpas och de risker som hänför sig till skuldsättning med bolagslån minskas.

Makroekonomiska konsekvenser

En begränsning av husbolagslån kan i fråga om byggnadsproduktionen anses ha en viss kontra-cyklisk effekt. Reformen kan minska kreditinstitutens risker i samband med nybyggande, eftersom det i och med reformen blir mer underställt hållbarheten i byggnadsbolagets egen kapitalförvaltning, särskilt i fråga om byggnadsbolag som tidigare utnyttjat stora bolagslån. Begränsningarna i fråga om husbolagslån kan ses i byggnadsbolagets verksamhet i form av t.ex. investerarens och kreditinstituts krav på större egna kapitalbuffertar eller på allmänna metoder för hantering av insolvensrisker. Kravet kan i synnerhet minska byggnadsbolagets risktagning under konjunkturtoppar. Genom de föreslagna begränsningarna med avseende på husbolagslån tryggas också tillförlitligheten och stabiliteten i det finländska bostadsaktiebolagssystemet.

4.2.3 Insolvensrisker

De föreslagna bestämmelserna om hantering av insolvensrisker hänför sig till kreditgivarnas affärsmodeller och kreditgivningspolitik samt den rapportering som gäller kreditstocken. Bestämmelserna som helhet effektiviserar Finansinspektionens möjligheter att ingripa i osund kreditgivningspraxis.

Bestämmelserna förbjuder sådana förfaringssätt vid kreditgivning där kreditgivningen är alltför koncentrerad till kundgrupper med hög risk för insolvens och samtidigt också hög risk för skuldproblem. I och med skyldigheten att rapportera regelbundet om beviljade krediter kan Finansinspektionen tack vare ett omfattande urval följa kreditgivningspraxis, betalningssvårigheternas andel av beviljade krediter och hur de utvecklas samt på ett effektivt sätt ingripa i osunda affärsmodeller.

Regleringen på kreditportfölj- och affärsmodellnivå kompletterar de skyldigheter att bedöma kreditvärdigheten som ingår i konsumentskyddslagen och där huvudvikten ligger på enskilda kreditavtal och kreditgivningssituationer. Med hjälp av bestämmelserna får tillsynsmyndigheten effektivare än för närvarande veta om sådan kreditgivningspraxis som är problematisk med tanke på kundskyddet och den finansiella stabiliteten, och det går då att ingripa i denna praxis genom tillsynsåtgärder. De föreslagna bestämmelserna gör det möjligt att ingripa i otillbörliga kreditgivningsförfaranden också när det inte är fråga om alltför stor risktagning eller brister i riskhanteringen i den bemärkelse som avses i kreditinstitutslagstiftningen.

Kravet på ett riskklassificeringssystem, tillämpat tillsammans med de skyldigheter att bedöma kreditvärdigheten som ingår i konsumentskyddslagen, säkerställer att i synnerhet kreditgivare utanför kreditinstitutssektorn samlar in tillräckligt med information av kreditsökandena och från eventuella tredje parters källor för att få en tillförlitlig bild av kreditsökandens kreditvärdighet. En förbättring av kvaliteten på bedömningen av kreditvärdigheten bedöms minska hushållens risk att drabbas av skuldproblem. Funktionen och tillförlitligheten hos riskklassificeringssystemen övervakas i sin tur genom det rapporteringskrav som gäller kreditstocken.

De föreslagna bestämmelserna om hantering av insolvensrisker kan anses öka behovet av anvisningar och arbetsinsatser för de interna processerna och riskhanteringen hos företag som be-

driver konsumentkreditgivning. Införandet av ett riskklassificeringssystem förutsätter att kreditgivaren har tillgång till tillräckliga kvantitativa och kvalitativa metoder. Dessutom ställer det nya kravet ett behov av att utveckla de interna processerna. De finländska kreditinstituten bedöms till centrala delar uppfylla de krav som gäller med avseende på riskklassificeringssystemen, eftersom Finansinspektionen har utfärdat en bindande föreskrift om ett riskklassificeringssystem för hantering av kreditrisker. För kreditgivare utanför kreditinstitutssektorn innebär förslaget en helt ny typ av skyldighet. Rapporteringsskyldigheten är dock ur den gällande regleringens synvinkel ny för alla kreditgivare.

4.2.4 Myndigheternas tillsynsansvar

Den föreslagna överföringen av tillsynen över konsumentkreditgivningen innebär att Finansinspektionen anvisas nya uppgifter, vilket ökar resursbehovet vid Finansinspektionen. För tillsyn och registeruppgifter som hänför sig till konsumentkreditgivningen finns det vid regionförvaltningsverket nuläget anvisat personresurser som motsvarar ungefär ett årsverke. Finansinspektionens uppgifter och befogenheter inom tillsynen över konsumentkreditgivningen föreslås dock vara betydligt mer omfattande än de som regionförvaltningsverket för närvarande har. Enligt förslaget är det Finansinspektionens uppgift att förutom näringsrättslig tillsyn även utöva tillsyn över t.ex. efterlevnaden av bestämmelserna i konsumentskyddslagens 7 kap., vid sidan av konsumentombudsmannen, på samma sätt som tillsynen över kreditinstitut för närvarande genomförs. Detta innebär bl.a. att utföra regelbundna inspektioner av tillsynsobjekten och påföra administrativa påföljder för upptäckta försummelser.

Det föreslås att de uppgifter som anvisas Finansinspektionen finansieras med tillsynsavgifter från tillsynsobjekten. För att täcka Finansinspektionens ökande verksamhetskostnader föreslås det att det tas ut en fast tillsynsavgift på 15 000 euro per år för varje tillsynsobjekt. När uppskattningsvis 55 nya tillsynsobjekt ska omfattas av Finansinspektionens myndighetstillsyn, uppgår intäkterna från tillsynsavgifterna till sammanlagt 825 000 euro per år. Med denna summa är det möjligt att täcka det behov av tilläggsresurser på cirka 7–8 årsverken och vissa satsningar på övervakningsteknik som ingick i kalkylerna vid beredningen av regeringspropositionen. Finansinspektionen bedömer emellertid att det med beaktande av de tillsynsuppgifter som nu föreslås kan finnas ett tryck på att höja tillsynsavgifterna. Också de uppgifter som anknyter till tillsynen över skyldigheterna i anslutning till det föreslagna positiva kreditupplysningsregistret kan i viss mån leda till att övervakningsresurserna måste omorganiseras eller ökas. Behovet av tilläggsresurser och nivån på tillsynsavgifterna kan behöva ses över efter att ändringen har trätt i kraft, så att det slutliga antalet övervakade och erfarenheterna av det praktiska genomförandet av tillsynsarbetet kan tas i beaktande. Tillsynsavgifterna ökar utgifterna för de näringsidkare som tillsynen utövas över, eftersom regionförvaltningsverkets nuvarande tillsyn huvudsakligen täcks med statliga medel och endast i liten utsträckning med handläggningsavgifter för registeranmälningar.

Den föreslagna överföringen av myndighetstillsynen till Finansinspektionen gör det möjligt att utnyttja tillsynserfarenheten i större utsträckning och dela god praxis inom olika riskområden. Tillsynen centraliseras, vilket främjar lika och rättvisa verksamhetsförutsättningar för alla kreditgivare. Också myndigheternas möjligheter att ingripa i oegentligheter på kreditmarknaden stärks i och med den föreslagna överföringen av tillsynen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Under beredningen har också vissa alternativa eller kompletterande åtgärder för begränsning av hushållens skuldsättning utretts. En central regleringslösning som tagits upp vid beredningen har varit den maximala skuldkvoten, vilken är kopplad till de inkomster privatpersoner och hushåll har. Dessutom har man vid beredningen bedömt alternativet att låta nuläget kvarstå oförändrat.

5.1.1 Bevarande av nuläget

Det första alternativet till den reglering som föreslås i propositionen är att bevara nuläget. I detta fall begränsas inte beloppet, återbetalningstiden eller amorteringsfriheten för krediter till bostadssammanslutningar. Inte heller för krediter med en bostad som säkerhet anges då någon maximal återbetalningstid. Dessutom kvarstår den övriga tillsynen över konsumentkreditgivningen hos regionförvaltningsverket, och det finns inget krav på att också kreditgivningen utanför kreditinstitutssektorn ska övervakas med avseende på hanteringen av insolvensrisker på affärsmodell- och kreditportföljnivå.

Om den nuvarande lagstiftningen kvarstod till denna del, skulle detta enligt bedömningarna sannolikt på det hela taget leda till att hushållens skuldsättning skulle fortsätta att öka. I synnerhet sådan skuldsättning som följer av husbolagslån i anknytning till nybyggen skulle kunna öka alltför mycket i förhållande till hushållens skulthanteringsförmåga och ekonomiska bärkraft. Sannolikt skulle även återbetalningstiderna för lånen förlängas avsevärt, vilket skulle öka den totala skuldsättningen och de risker som är förknippade med det. I en sådan situation skulle kreditgivarna också ha möjlighet att konkurrera om kunderna med kreditvillkor, som är oegynnade med tanke på ekonomin som helhet.

Bevarandet av nuläget skulle också ha konsekvenser för de aktörer som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån. Tillsynen över beviljandet av krediter utanför kreditinstitutssektorn skulle då kvarstå hos regionförvaltningsverket. Detta alternativ skulle upprätthålla den nuvarande splittrade myndighetstillsynen, som bäddar för allt oklarare och mindre konsekventa verksamhetsmönster i synnerhet ur konsumentkundernas synvinkel. Att upprätthålla nuläget är oändamålsenligt också därför att regionförvaltningsverket, i jämförelse med Finansinspektionen, har endast begränsade möjligheter att ingripa i lagstridig verksamhet hos företag. Man har också länge övervägt att överföra tillsynen över konsumentkreditgivningen till Finansinspektionen. I praktiken leder detta till att det nuvarande tillsynsorganet har svårt att planera utvecklingen av tillsynen på lång sikt.

Bevarandet av nuläget kan ha negativa konsekvenser också med tanke på sådan kreditgivningspraxis som är skadlig ur överskuldsättningssynpunkt. Då innehåller lagstiftningen ingen uttrycklig bestämmelse om hantering av insolvensrisker, vilket skulle kunna leda till att osunda principer och förfaringsätt för beviljande av krediter stärks.

5.1.2 Inkomstbunden maximal skuldkvot (skuldtak)

Finansministeriets arbetsgrupp föreslog att det föreskrivs om en särskild maximal skuldkvot (ett skuldtak) för att motverka utvecklingen mot ökad skuldsättning. Arbetsgruppen föreslog en maximal skuldkvot på högst 4,5 gånger en privatpersons eller ett hushålls årliga bruttoinkomster. Arbetsgruppen ansåg att ett skuldtak av denna sort behövs för att kunna hindra hushåll från att skuldsätta sig alltför mycket i förhållande till sina inkomster. Åtgärden skulle ha beaktat

låntagarens skulder på ett omfattande sätt, oberoende av källan till skulderna, krediternas användningsändamål eller andra egenskaper, och i sin helhet ställt skulderna i relation till låntagarens betalningsförmåga. I samband med krediter som beviljas med solidariskt betalningsansvar skulle de sökandes sammanlagda inkomster och krediter ha beaktats.

Vid fastställandet av den maximala skuldkvoten skulle de totala skulderna för en låntagare eller i samma hushåll bosatta solidariskt betalningsansvariga låntagare ha inkluderat bostadslån, husbolagslån och konsumtionskrediter. Dessa totala skulder skulle ha dividerats med de sökandes sammanräknade bruttoårsinkomster för det föregående kalenderåret, det vill säga löne-, kapital- och förmånsinkomster före skatter och avdrag.

I arbetsgruppens förslag hade kreditgivarna också getts möjlighet till undantag så att de skulle ha kunnat avvika från kravet på en maximal skuldkvot i 15 procent av sin kreditgivning under en viss tidsperiod. Syftet med detta undantag var att säkerställa att den i viss mån schematiska maximala skuldkvoten inte skulle ha utgjort ett hinder för normal kreditgivning enligt god kreditgivningssed.

Arbetsgruppen hade som mål att ge den maximala skuldkvoten neutrala dimensioner som inte skulle ha begränsat långivningen i någon betydande utsträckning, men som ändå skulle ha förhindrat att skulderna antar avsevärt större proportioner än i nuläget. Den dimensionering av den maximala skuldkvoten som arbetsgruppen föreslog skulle i huvudsak ha tillåtit den rådande upplåningen enligt uppgifterna för 2019. Enligt Finlands Banks analys²² skulle det inkomstbundna skuldtaket ha bromsat ökningen av skuldsättningen särskilt under tider när bostadspri- serna stiger snabbt och hushållens skulder hotar att öka betydligt snabbare än inkomsterna.

Konsekvenserna av införandet av ett skuldtak beskrivs uttömmande i promemorian för finansministeriets arbetsgrupp. Enligt konsekvensbedömningarna²³ skulle den maximala skuldkvoten ha begränsat de personer som ansöker om andra lån mer än dem som ansöker om lån för att köpa sin första bostad. Effekten skulle också ha varit mer begränsande för bostadslån som söks för placeringsbostäder än för bostadslån som söks för bostäder som inte skaffas i investerings- syfte. Begränsningen bedömdes vara relativt sett strängare i huvudstadsregionen än i övriga Finland, eftersom skuldkvoterna i huvudstadsregionen vanligtvis är högre än i övriga delar av landet. Enligt Finlands Banks analys²⁴ har starkt skuldsatta hushåll även i allmänhet goda inkomster och är vanligen också förmögna, och trots skuldsättningen har de tillgång till ekonomiskt spelrum till exempel i form av ackumulerade finansiella tillgångar.

Utöver de direkta konsekvenserna bedömdes de begränsningar som skärper kreditgivningen också ha sannolika indirekta konsekvenser bland annat med avseende på räntorna på bostadslån, bostadspri- serna, bostadsmarknaden, arbetskraftens rörlighet, kreditinstitutens balansräkningar, konkurrensen mellan bankerna, tillgången till andra lån än bostadslån och hela samhällsekonomin.

²² Tulosidonnainen velkakatto täydentäisi asuntolainakattoa (på finska, sv. ”Det inkomstbundna skuldtaket kompletterar bostadslånetaket”). Finlands Bank, Euro & talous 2/2019.

<https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/2/tulosidonnainen-velkakatto-taydentaisi-asuntolainakattoa/>

²³ De uppskattade effekterna specificeras mer detaljerat i kapitel 7 i publikationen Utredning av metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll. Arbetsgruppens betänkande (på finska).

²⁴ Voimakkaasti velkaantuneiden taloudellinen tilanne vaihtelee Suomessa, Finlands Bank, Euro & talous 25.11.2021. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/artikkelit/voimakkaasti-velkaantuneiden-taloudellinen-tilanne-vaihtelee-suomessa/>

I de remissyttranden som gavs utifrån arbetsgruppens betänkande understödde största delen av remissinstanserna en dämpning av skuldsättningsutvecklingen i allmänhet, men det framkom oenighet om metoderna för att uppnå dämpningen, i synnerhet med avseende på den maximala skuldkvoten. I de reserverade utlåtandena misstänktes den maximala skuldkvoten vara ett alltför stelt svar på skuldsättningsproblematiken. Den maximala skuldkvoten antogs begränsa utlåningen och därigenom också till exempel flyttningen och anskaffningen av ägarbostad alltför mycket. Även i den offentliga debatten ansågs det att dimensioneringen av det föreslagna skuldtaket till stor del var för inskränkande.

Vid den fortsatta beredning som finansministeriet genomförde i samarbete med Finlands Bank utreddes som genomförandealternativ också införandet av ett skuldtak som var fem gånger så högt som bruttoinkomsterna. Enligt Finlands Banks kalkyler och de uppgifter som var tillgängliga våren 2021 skulle den neutrala nivån på skuldtaket som motsvarar arbetsgruppens tidigare förslag vara cirka 500 procent av låntagarens bruttoinkomster.²⁵ Samma gräns på 500 procent föreslogs också i flera remissvar.

Vid beredningen uppskattades hur stor del av eurobeloppet för nya bostadslån som skulle ha kunnat beviljas, om en maximal skuldkvot på 450 respektive 500 procent hade gällt och långivarna hade haft tillgång till en prövningsmarginal på 15 procent vid tillämpningen av den maximala skuldkvoten. Enligt Finlands Banks beräkningar skulle ett skuldtak på 500 procent, en prövningsmarginal på 15 procent för långgivare och anpassning av vissa låneansökningar med 10 procent som helhet betraktat inte avsevärt ha begränsat beviljandet av nya bostadslån jämfört med den faktiska långivningen. På basis av kalkylerna skulle cirka 98 procent av det totala eurobeloppet för nya bostadslån ha beviljats under den period som betraktades, om skuldtaket hade varit i bruk. Utan antagandet om anpassning av låneansökningarna skulle skuldtaket ha större uppskattade konsekvenser för beviljandet av nya bostadslån. Utan anpassningen av låneansökningarna skulle en större del av de lån som beviljades under den period som betraktades inte alls ha beviljats, om skuldtaket hade varit i bruk.

²⁵ Velkakatto ja asuntolainojen pituusrajotus tarvitaan patoamaan rahoitusvakausriskejä (på finska, sv. ”Skuldtaket och begränsningen av lånens längd behövs för att dämpa riskerna för den finansiella stabiliteten”). Finlands Bank, Euro & talous 1/2021. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/1/velkakatto-ja-asuntolainojen-pituusrajotus-tarvitaan-patoamaan-rahoitusvakausriskeja/>

RP 101/2022 rd

Tabell 3: Andelen beviljade bostadslån med olika maximala skuldkvoter och utifrån olika anpassningsantaganden

Beviljad andel av eurobeloppet för nya bostadslån med en maximal skuldkvot på 450 respektive 500 procent och med 15 procents prövningsmarginal för långivarna samt olika antaganden om anpassning av lånebeloppen			
	Anpassningsantagande	Maximal skuldkvot 450 %	Maximal skuldkvot 500 %
År 2020	0 %	85 %	93 %
År 2020	10 %	90 %	98 %
År 2018*	0 %	93 %	100 %
År 2018*	10 %	98 %	100 %

* Som i finansministeriets arbetsgrupps betänkande.
Källor: Finansinspektionen och Finlands Banks kalkyler.

Det råder en viss osäkerhet kring förhandsuppskattningen av effekterna av den maximala skuldkvoten, liksom även av andra makrotillsynsverktyg. Enligt bedömningarna skulle en maximal skuldkvot också ha haft sannolika oönskade effekter. De huvudsakliga grunderna till oro gällde begränsningens schematiska karaktär, som kunde ha haft oväntade följder.

Utifrån de bedömningar som beskrivs ovan konstaterades det att en maximal skuldkvot inte är det mest ändamålsenliga sättet att försöka dämpa skuldsättningen. De eventuella externa konsekvenserna och nackdelarna med den schematiska karaktären bedömdes vara betydande även om skuld-inkomstkivoten hade höjts med 50 procentenheter. Därför beslöt man att vid den fortsatta beredningen koncentrera sig på andra av arbetsgruppen framlagda metoder för att motverka ökad skuldsättning.

5.1.3 Dimensionering av den maximala återbetalningstiden

Arbetsgruppens förslag till metoder omfattade också ett förslag om en maximitid på 25 år för återbetalning av bostadskrediter och krediter till bostadssammanslutningar. Syftet med begränsningarna var att tygla förlängningen av betalningstiderna för lån och därigenom begränsa ökningen av skuldsättningen. För att säkerställa att begränsningarna är flexibla kopplades de till en möjlighet för kreditgivarna att avvika från begränsningarna med 10 procent.

Vid finansministeriets fortsatta beredning i samarbete med Finlands Bank utreddes nivån för dimensioneringen av den maximala återbetalningstiden. De senaste årens utveckling mot allt fler längre bostadslån ansågs vara oroväckande (se till exempel figur 7 i denna proposition). I detta sammanhang konstaterades att största delen av bostadslånen koncentrerades till återbetalningstider på 25 och 20 år. En betydande del av de bostadslån som hade beviljats för en längre

tid konstaterades ligga strax över 25-årsgränsen. Därför undersöktes vid konsekvensbedömningen separat också de krediter som överskred en återbetalningstid på tjugofem och ett halvt år samt dessa låns andel (tabell 4).²⁶

Tabell 4: Andelen långa lån av nya bostadslån

Andelen långa lån av nya bostadslån			
Över 25 år	Över 25 år	Över 25,5 år	Över 25,5 år
23 % av fallen	35 % av eurobeloppet	5 % av fallen	10 % av eurobeloppet
Källor: Finansinspektionen och Finlands Banks kalkyler.			

Ur tabell 4 framgår att en maximigräns på tjugofem och ett halvt år precis skulle ha räckt till för att täcka den andel av eurobeloppet för bostadslånen som översteg den föreslagna gränsen på 10 procent. Det konstaterades dock att praxis i fråga om återbetalningstider varierade bland olika kreditgivare, vilket gjorde bedömningen av effekterna mer komplicerad. I praktiken skulle den bindande effekten av den maximala återbetalningstiden ha gällt i synnerhet kreditgivare som skulle ha beviljat långa krediter i större utsträckning än förslagets spelrum medger. Därför bedömdes begränsningen ha en inskränkande inverkan på kreditgivningen som helhet. En sådan inverkan skulle ha kunnat förväntas i synnerhet i situationer där kreditgivare som prioriterat kortare återbetalningstider inte skulle ha ändrat sin egen kreditgivning, även om det hade varit möjligt inom ramen för begränsningen.

Vid den fortsatta beredningen bedömdes begränsningen på 25 år således eventuellt inverka alltför inskränkande på den totala kreditgivningen. Därför fortsatte beredningen utifrån en maximal återbetalningstid på 30 år, vilken ansågs vara ändamålsenligare.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Användningen av efterfrågebaserade makrotillsynsverktyg i Europa

De risker som sammanhänger med bostads- och fastighetsmarknaden är centrala när det gäller EU-medlemsländernas makrotillsynspolitik. Största delen av makrotillsynsåtgärderna i anknytning till riskerna på fastighetsmarknaden gäller bostadskreditgivningen, medan exemplen på makrotillsynsåtgärder som riktas mot konsumentkrediter är rätt få. I fråga om husbolagslån försvåras jämförelsen på grund av de landsspecifika skillnaderna i finansieringen under byggtiden och finansieringen av bostadssammanslutningar. Det bör också noteras att det finländska bostadsaktiebolaget är exceptionellt i Europa.

Makrotillsynsverktyg som påverkar kreditefterfrågan används i flera EU-medlemsstater och länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Typiska låntagarspecifika verk-

²⁶Uusilla asuntolainanottajilla yhä enemmän velkaa suhteessa tuloihin. (på finska, sv. ”Nya bostadslåntagare har allt större skulder i förhållande till sina inkomster”. Finlands Bank, Euro & talous 1/2021. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/1/uusilla-asuntolainanottajilla-yha-enemman-velkaa-suhteessa-tuloihin/>

RP 101/2022 rd

tyg som riktas mot kreditefterfrågan är sådana vars begränsande grunder är till exempel förhållandet mellan gäldenärens skuldhanteringsutgifter och disponibla inkomster (*debt-service-to-income, DSTI*), förhållandet mellan det totala beloppet av skulden eller krediten och årsinkomsterna (*debt-to-income, DTI*, eller *loan-to-income, LTI*), förhållandet mellan kreditbeloppet och värdet på den bostad som köps (*loan-to-value, LTV*), förhållandet mellan bostadskrediten och säkerheternas värde (*loan-to-collateral, LTC*) samt olika amorteringskrav och löptidsbegränsningar.

Figur 18: Användningen av låntagarspecifika makrotillsynsverktyg i Europa

Användningen av låntagarspecifika makrotillsynsverktyg i Europa						
	Verktyg	LTV	DTI / LTI	DSTI / LSTI	Amorteringskrav	Löptidsbegränsning
Land						
Nederländerna						
Belgien						
Bulgarien						
Spanien						
Irland						
Island						
Storbritannien						
Italien						
Österrike						
Grekland						
Kroatien						
Cypern						
Lettland						
Liechtenstein						
Litauen						
Luxemburg						
Malta						
Norge						
Polen						
Portugal						
Frankrike						
Rumänien						
Sverige						
Tyskland						
Slovakien						
Slovenien						
Finland						
Danmark						
Tjeckien						
Ungern						
Estland						

Källa: A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2020, Europeiska systemrisknämnden, juli 2021

Av uppställningen intill (figur 18) framgår vilka låntagarspecifika makrotillsynsverktyg och verktyg med koppling till återbetalningen av lån som användes i EU- och EES-länderna samt Storbritannien i slutet av år 2020. Det vanligaste verktyget i Europa mot hushållens skuldsättning begränsar bostadskrediten i förhållande till bostadens värde (LTV). I och med den redan nu i Finland gällande maximala belåningsgraden för bostadskrediter begränsas krediten i förhållande till säkerheternas värde (LTC). Då kan hushållen, för att uppfylla begränsningens villkor, utnyttja sin förmögenhet som säkerhet i större utsträckning än i fallet med LTV-begränsningen. Förutom i Finland kan till exempel i Norge i vissa situationer, utöver bostaden, också användas andra säkerheter för att uppfylla den fastställda begränsningens villkor. Makrotillsynsverktyg som begränsar skulden i förhållande till bostadens eller säkerheternas värde används i över tjugo EU- och EES-länder.

Förhållandet mellan det lån som tas ut för anskaffning av en bostad och värdet på den bostad som köps har vanligen begränsats till 80–95 procent. I många länders reglering beaktas bostadens användningsändamål. Den maximala belåningsgraden är ofta större när det handlar om att skaffa den första bostaden. I vissa länder är den maximala belåningsgraden för en placeringsbostad betydligt lägre än för en egen stadigvarande bostad.

Verktyg som hänför sig till låntagarens inkomster eller återbetalningen av lånet²⁷, såsom en begränsning av skuldhanteringskostnadernas belopp i förhållande till inkomsterna (DSTI), det vill säga en maximal skuldhanteringsbörda, ett maximalt belopp för skulderna eller lånet i förhållande till inkomsterna (DTI eller LTI), en skyldighet att amortera bostadslån eller en begränsning av löptiden, är inte lika vanliga i Europa som en maximal belåningsgrad, men sådana verktyg har blivit allmännare under den senaste tiden. En maximal skuldhanteringsbörda är i bruk i fjorton EU- och EES-länder, medan en begränsning av det maximala beloppet för skulderna eller lånet i förhållande till inkomsterna (DTI eller LTI) är i bruk i sex EU- och EES-länder och i Storbritannien. En begränsning av löptiden gäller i tretton länder och ett amorteringskrav i fem länder.

De begränsningar som betraktas här är den maximala skuldkvoten, det vill säga den begränsning som hänför sig till förhållandet mellan bostadslånet och låntagarens inkomster (LTI) eller mellan skulderna och inkomsterna (DTI), den maximala skuldhanteringsbördan, det vill säga det verktyg som begränsar skuldhanteringskostnaderna i förhållande till inkomsterna (DSTI), och amorteringskravet på lånet samt lånets maximilängd, det vill säga begränsningen av löptiden. I följande avsnitt undersöks dessa efterfrågebaserade makrotillsynsverktyg i de nordiska och baltiska länderna, där det utöver den maximala belåningsgraden också tillämpas andra låntagarspecifika begränsningar. De länder som diskuteras är Sverige, Norge, Estland, Lettland och Litauen.

5.2.1.1 Sverige

Det krav på amortering av nya bostadslån som trädde i kraft i Sverige i juni 2016 grundar sig på den svenska finanstillsynsmyndighetens föreskrifter som regeringen har antagit. I Sverige är amorteringskravet i första hand kopplat till belåningsgraden för lånet (LTV). När belåningsgraden överstiger 70 procent ska bostadslånet amorteras med minst 2 procent av lånebeloppet per

²⁷Definieringen av, egenskaperna för och användningen av dessa verktyg behandlas närmare i kapitel 5 i promemorian av arbetsgruppen Makrotillsynsinstrumenten för begränsning av hushållens skuldsättning.

år. När belåningsgraden är 50–70 procent ska lånet amorteras med minst 1 procent av lånebeloppet per år. När belåningsgraden har sjunkit till under 50 procent, finns det inte längre något amorteringskrav som baserar sig på belåningsgraden för bostadslånet. Den svenska finansinsynsmyndigheten ser detta verktyg som permanent och strukturellt, men det kan vid behov justeras eller avskaffas med kort varsel.²⁸

I mars 2018 trädde en tilläggsföreskrift i anslutning till amorteringskravet i kraft i Sverige. Enligt den nya föreskriften är amorteringskravet för bostadslån 1 procentenhet strängare än det amorteringskrav som grundar sig på belåningsgraden, om den lånekvot som ställts i relation till låntagarens inkomster (LTI) är över 4,5, det vill säga om lånebeloppet är mer än 4,5 gånger så stort som låntagarens inkomster.²⁹ Enligt den svenska tillsynsmyndigheten är åtgärden permanent och strukturell, men den kan ändras. På grund av coronapandemin befriades hushållen från amorteringskravet våren 2020. Sedan september 2021 har amorteringskravet varit i kraft igen.³⁰ Amorteringskravet gäller cirka 600 000 hushåll. Av dem avbröt cirka 200 000 amorteringen under coronapandemin.³¹

Vid beräkningen av LTI beaktas som inkomster gäldenärernas sammanräknade bruttoförfärsinkomster enligt den senast fastställda beskattningen, men också andra säkra och bestående inkomster, såsom inkomstöverföringar och kapitalinkomster. Också inkomstökningar kan beaktas vid beräkningen. Den bank som beviljar bostadslånet ansvarar för inkomstbedömningen. Den svenska lagstiftningen gör det möjligt att tillfälligt avvika från det LTI-relaterade kravet på strängare amortering, till exempel på grund av arbetslöshet, skilsmässa eller byte av bostad. Bankerna har också rätt att bevilja högst 5 års amorteringsfrihet för lån som hänför sig till anskaffning av en nybyggd bostad. Amorteringskravet gäller inte sådan finansiering under byggnadstiden som inte är en bostadskredit med en bostad som säkerhet.

Vid ingången av 2019 trädde en ändring i amorteringskravet i kraft i Sverige, enligt vilken amorteringskravet utöver bankernas kreditgivning också omfattar bostadskrediter som beviljas av andra företag som erbjuder bostadskrediter. Samtidigt blev det möjligt att avvika från amorteringskravet bland annat när det gäller så kallade omvända bolån.³²

Det amorteringskrav som baserar sig på LTI-förhållandet är avsett att riktas mot de risker som förändringar i hushållens kassaflöde medför, och det anses komplettera LTV-begränsningen som riktar sig mot hushållens balansrisker. Genom kombinationen av LTV-begränsningen och amorteringskravet strävar man efter att minska andelen hushåll som är mycket skuldsatta både i förhållande till värdet på sina bostäder och till sina inkomster, för att på så sätt minska de

²⁸Finansinspektionens föreskrifter (FFF 2016:16) om amortering av bolån, <https://www.fi.se/sv/vara-register/sok-fffs/2016/201616/>

²⁹Föreskrifter om ändring i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2016:16) om amortering av krediter mot säkerhet i bostad, <https://www.fi.se/sv/vara-register/sok-fffs/2016/201616/201616/>

³⁰Se Bolån ska amorteras igen, <https://www.fi.se/sv/publicerat/pressmeddelanden/2021/bolan-ska-amorteras-igen/>

³¹Erik Thedéen 17.11.2020, <https://www.fi.se/contentassets/f7f39d6e6a4444ecb19fb16b913738c9/erik-thedeen-handelskammaren-20201117.pdf>

³²<https://www.finansinspektionen.se/sv/publicerat/nyheter/2018/finansinspektionen-justerar-amorteringskravet/>

makroekonomiska risker som en ökad skuldsättning kan medföra till exempel genom att hushållens konsumtion avtar. Syftet med amorteringskravet är att stora lån ska amorteras regelbundet under goda tider.

5.2.1.2 Norge

I Norge tillämpas ett krav på amortering av bostadslån samt en begränsning av skuldbeloppet i förhållande till inkomsterna (DTI).³³ Här gäller amorteringskravet för bostadslån nya bostadslån vars belåningsgrad (LTV) överstiger 60 procent. Dessa lån ska årligen amorteras med minst 2,5 procent av lånesumman eller med ett belopp som motsvarar amorteringen av ett 30-årigt annuitetslån. För konsumentkrediter gäller dessutom ett separat amorteringskrav som utgår ifrån en maximal återbetalningstid på fem år.

Amorteringskravet är en del av en kombination av låntagarspecifika makrotillsynsverktyg som ursprungligen infördes 2015. Gränsen för den belåningsgrad som sammanhänger med amorteringskravet skärptes vid ingången av 2017 från 70 procent till 60 procent.

I Norge har de makrotillsynsverktyg som hänför sig till lämnande av bostadskrediter sedan ingången av 2017 också inbegripit en begränsning av skuldbeloppet i förhållande till inkomsterna, det vill säga en maximal skuldkvot (DTI). Begränsningen innebär att ett hushålls totala skuld inte får vara större än hushållets femdubbla årliga bruttoinkomster. Kreditgivarna har möjlighet att avvika från makrotillsynsåtgärderna som gäller bostadskrediter i 10 procent av volymen för nya bostadslån under ett kvartal. I Oslo gäller denna möjlighet att avvika 8 procent av kreditgivningen. Till följd av coronapandemin utökades temporärt i hela landet under andra kvartalet 2020 möjligheten att avvika till 20 procent. Amorteringskravet gäller under vissa förutsättningar inte så kallade omvända bolån som beviljas äldre bostadsägare.

De makrotillsynsverktyg som används i Norges i fråga om låntagare gäller alla finansinstitut som beviljar bostadslån (inklusive utländska instituts filialer och dotterbolag). Användningen av verktygen grundar sig på nationell lagstiftning och begränsningarna är bindande. En särskild undantagsreglering som gäller Oslo fogades till makrotillsynsregleringen i början av 2017.

Centralbanken i Norge bedömer att hushållens höga skuldsättning och de höga priserna på fastigheter är den centralaste sårbarhetsrisken i det norska finansiella systemet.³⁴ Syftet med amorteringskravet och DTI-begränsningen är att förhindra att obalansen i det finansiella systemet förvärras. Sådana bestämmelser som riktar sig mot kreditgivningspraxis anses ha en mer direkt inverkan på skuldsättningen än exempelvis sådana bestämmelser som påverkar bankernas kapitalkrav. De norska myndigheterna anser att regleringen av kreditgivningspraxis är motiverad, därför att låntagare och banker i sitt handlingsätt och sin verksamhet inte fullt ut beaktar att ekonomins känslighet för chocker stegvis tilltar när hushållens skuldsättning ökar. Begränsningarna anses stärka både hushållens och bankernas risktålighet och på så sätt minska sannolikheten för kreditförluster.

³³ Se Overview of Norwegian macroprudential measures since 2010 other than the countercyclical capital buffer, <https://www.norges-bank.no/en/topics/financial-stability/macroprudential-supervision/Countercyclical-capital-buffer/measure-other-authorities/>

³⁴ Se Financial Stability Report 2021, Norges Bank, https://www.norges-bank.no/contentassets/c4ffd169504b47249d646ed5753b0da0/financial_stability_2021.pdf?v=11/08/2021194448&ft=.pdf

5.2.1.3 Estland

I Estland tillämpas en begränsning av löptiden för bostadslån, det vill säga en maximal återbetalningstid, samt en maximal skuldhanteringsbörda (DSTI). Enligt de bestämmelser som trädde i kraft i mars 2015 är den maximala återbetalningstiden för nya bostadslån 30 år. I Estland får bankerna vara flexibla i fråga om begränsningen av återbetalningstiden i högst 15 procent av kreditgivningen per kvartal. Det verktyg som hänför sig till den maximala återbetalningstiden är avsett att vara permanent, men det kan ändras genom en ändring av centralbankschefens förordning. Begränsningen gäller alla kreditinstitut i Estland, inklusive filialer till utländska kreditinstitut.³⁵

I mars 2015 tog Estland i bruk också en maximal skuldhanteringsbörda (DSTI) på 50 procent för dem som tar ett bostadslån, och i beräkningen av den beaktas också andra skulder än bostadskrediter, till exempel konsumentkrediter. Den maximala skuldhanteringsbördan beräknas i Estland med en högre stressad räntenivå, för att bostadskrediter med rörlig ränta är vanliga här. Skuldhanteringsbördan beräknas så att man som ränta använder antingen en årlig ränta på 6 procent eller låneavtalets totala ränta (dvs. referensräntan i kombination med marginalen) ökad med 2 procentenheter. Av dessa används den högre räntan vid beräkningen av skuldhanteringsbördan. Som inkomster vid beräkningen av den maximala skuldhanteringsbördan används gäldenärens nettoinkomster.

I fråga om 15 procent av värdet på nya bostadslån i Estland behöver man kvartalsvis inte iaktta den maximala skuldhanteringsbördan, begränsningen av återbetalningstiden eller LTV-begränsningen. Det verktyg som hänför sig till den maximala skuldhanteringsbördan är avsett att vara permanent, men det kan ändras genom en ändring av centralbankschefens förordning. Hur den maximala skuldhanteringsbördan och andra krav påverkar bostadsfinansieringen följs upp och utvärderas regelbundet. Begränsningen gäller alla kreditinstitut med verksamhet i Estland, inklusive filialer till utländska kreditinstitut. Dessutom tog vissa kreditgivare i Estland i bruk ett system för informationsutbyte i likhet med ett positivt kreditupplysningsregister 2016.

I Estland strävar man genom en kombination av låntagarspecifika verktyg efter att stärka låntagarnas och långivarnas motståndskraft mot ekonomiska störningar och förhindra att förfaringssätten vid beviljande av lån försämrats samt att motverka en alltför stor ökning av skuldsättningen och höjning av bostadspriserna. Syftet med kravet på en maximal skuldhanteringsbörda är att förbättra hushållens förmåga att stå emot negativa överraskningar med avseende på inkomster och sysselsättning och på så sätt minska sannolikheten för kreditförluster. Begränsningen av återbetalningstiden kompletterar bestämmelserna om den maximala skuldhanteringsbördan och syftar till att förhindra att den maximala skuldhanteringsbördan kringgås genom att förlänga återbetalningstiden för lånet.

De låntagarspecifika makrotillsynsverktygen infördes 2015 som föregripande åtgärder för att förhindra att förfaringssätten vid beviljande av krediter eventuellt försämrats under konjunkturens gång. Redskapen dimensionerades i enlighet med den praxis som rådde på marknaden då.

³⁵ Se Requirements for housing loans, <https://www.eestipank.ee/en/financial-stability/requirements-housing-loans>

5.2.1.4 Litauen

I Litauen har det sedan 2011, utöver LTV-begränsningen, som begränsar bostadskrediten i förhållande till bostadens värde, funnits en begränsning av löptiden för bostadslån, det vill säga en maximal återbetalningstid och en maximal skuldhanteringsbörda (DSTI). Den maximala tiden för återbetalning av nya bostadslån, som gällt i Litauen sedan november 2015, är 30 år. Den tidigare begränsningen, som hade trätt i kraft 2011, var 40 år. Verktøget som gäller den maximala återbetalningstiden är avsett att vara permanent, men det kan justeras genom beslut av centralbankens direktion.³⁶

I Litauen är den maximala skuldhanteringsbördan (DSTI) för nya låntagare 40 procent. Dessutom preciserades bestämmelserna år 2015 så att en maximal skuldhanteringsbörda som fastställts enligt en ränta på 5 procent inte får överstiga 50 procent av inkomsterna. Från begränsningen kan avvika i fråga om högst 5 procent av värdet på nya lån per år. Skuldhanteringsbördan för undantagskrediter kan vara högst 60 procent. Vid beräkningen av den maximala skuldhanteringsbördan beaktas även andra hushållskrediter än lån med en bostad som säkerhet, och begränsningen tillämpas också på konsumtionskrediter.

Som inkomster vid beräkningen av den maximala skuldhanteringsbördan används gäldenärernas sammanräknade månatliga nettoinkomster. Vid bedömningen av nettomånadsinkomsterna tas åtminstone de föregående 6 månadernas genomsnittliga fasta inkomster samt en uppskattning av inkomsternas varaktighet på längre sikt i beaktande. Bedömningen av inkomsternas varaktighet görs av kreditgivarna. Om det förekommer stora variationer i inkomsterna (t.ex. på grund av variationer i utdelningsinkomster eller inkomster från placeringsverksamhet), ska kreditgivarna iaktta strängare begränsningar.

Den maximala skuldhanteringsbördan är avsedd att vara bestående, men den kan genom beslut av centralbankens direktion justeras till exempel enligt konjunkturen.

År 2017 utvidgades tillämpningsområdet för åtgärderna så att de låntagarspecifika makrotillsynsverktygen efter reformen gäller all kreditgivning som erbjuds för anskaffning av en bostad eller med en bostad som säkerhet, oberoende av vem som beviljar krediten. Litauen har ett positivt kreditupplysningsregister.

Kombinationen av låntagarspecifika verktyg i Litauen syftar till att stärka låntagarnas och långivarnas motståndskraft mot negativa störningar, säkerställa en hållbar praxis för beviljande av lån, förhindra för höga bostadspriser och minimera möjligheterna att kringgå bestämmelserna. Syftet med den maximala skuldhanteringsbördan är att säkerställa att hushållens skuldhanteringsbörda inte blir orimlig. Då begränsar börden inte i alltför hög grad hushållens konsumtion när räntorna stiger. Begränsningen av återbetalningstiden kompletterar den maximala skuldhanteringsbördan och bromsar upp hushållens skuldsättning.

Enligt centralbanken i Litauen har den maximala skuldhanteringsbördan och begränsningen av löptiden kommit att bli standarder på kreditmarknaden som marknadsaktörerna iakttar rätt bra

³⁶Lietuvos bankas: Macroprudential Policy Instruments, <https://www.lb.lt/en/role-of-the-bank-of-lithuania-in-maintaining-financial-stability#ex-1-3>

och som betraktas som säkra ramar för beviljande och tagande av lån.³⁷ Trots detta har bostadslånstocken ökat relativt snabbt under de senaste åren, nämligen med cirka 8 procent per år. De faktiska löptiderna för bostadslån har närmast sig 30-årsgränsen.

De förändringar som skett på bostads- och bostadskreditmarknaden efter att bestämmelserna trädde i kraft och efter de ändringar som gjordes motsvarar enligt centralbanken i Litauen de förväntningar som myndigheterna hade innan makrotillsynsverktygen togs i bruk.

5.2.1.5 Lettland

I Lettland infördes nya efterfrågebaserade makrotillsynsverktyg i början av juni 2020, mitt under den första vågen av coronakrisen. Besluten om de nya verktygen hade fattats år 2019. Till verktygshelheten hörde en begränsning av skuld-inkomstknoten, DTI, en begränsning av skuldhanteringsutgifterna i förhållande till inkomsterna, DSTI, samt maximala återbetalningstider för bostadslån och konsumentkrediter. Vidare preciserades bestämmelserna om lån för investeringsbostäder. I ändringarna av bestämmelserna beaktades särskilt den långa perioden med mycket låga räntor. Sådana perioder kan locka till att sträva efter avkastning, vilket i sin tur ökar riskerna i det finansiella systemet.³⁸

Sedan juni 2020 har löptiden för ett bostadslån som beviljas en fysisk person inte fått överstiga 30 år. På motsvarande sätt har den maximala löptiden för konsumentkrediter, inklusive finansiella leasingavtal, fastställts till 7 år.

Den maximala skuldhanteringsbördan i förhållande till nettomånadsinkomsterna, DSTI, är 40 procent. Till skuldhanteringsutgifterna räknas de sammanlagda utgifterna för hanteringen av alla gäldenärens skulder. Som inkomster räknas de dokumenterade och fastställda genomsnittliga månadsinkomsterna efter skatter och andra obligatoriska regelbundna avgifter.

DTI-begränsningen åter är dimensionerad så att konsumentens alla skulder, inklusive det nya lån som söks, får vara högst sex gånger större än konsumentens nettoårsinkomst. Lettlands DTI-begränsning fungerar som en extra säkerhetsmekanism i förhållande till DSTI-begränsningen i situationer som den nuvarande, när räntenivån är mycket låg. Enligt de lettiska myndigheternas beräkningar skulle skuld-inkomstknoterna under tider med låga räntor kunna stiga till upp till åtta (dvs. 800 procent), även om DSTI-begränsningen på 40 procent iaktogs. Därför beslöt man i Lettland att begränsa både DTI och DSTI.

Om gränsen för DTI, DSTI eller löptid är nära att överskridas, kan kreditgivaren bevilja lån endast i det fall att gäldenärens kreditvärdighet bedöms vara tillräcklig trots en överskridning. Undantag av detta slag får tillsammans uppgå till högst 10 procent av ifrågavarande kreditgivares nya hushållskrediter kvartalsvis. Kreditgivaren ska kunna motivera sitt beslut att avvika från begränsningarna i fråga om DTI, DSTI eller löptid.

Syftet med Lettlands efterfrågebaserade verktygshelhet är att stärka kreditgivarnas och kredittagarnas motståndskraft mot eventuella framtida chocker och på så sätt främja den finansiella stabiliteten. Åtgärderna är av förutseende natur, och avsikten med dem är att säkerställa en moderat praxis för beviljande av lån i situationer där kreditgivning hotar att öka alltför mycket.

³⁷Lietuvos bankas: Financial Stability Review 2018, box 5, pp. 30–32, https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/20079_d6737c9327286f2ee2914c004fe9a3df.pdf

³⁸The Financial and Capital Market Commission of Latvia <https://www.fktk.lv/en/media-room/sectoral-issues/macprudential-supervision/borrowers-based-measures/#a-1-2>.

De lettiska myndigheterna bedömer att det i sådana situationer inte räcker med att enbart reglera LTV för att förhindra att riskerna ökar.

Genom den begränsning av löptiden som också ingår i helheten strävar man efter att säkerställa att DTI- och DSTI-begränsningarna inte kringgås genom att förlänga lånetiderna. Mycket långa lånetider är mer riskfyllda både för dem som beviljar lån och för låntagarna. Små skuldhante-ringsutgifter, vilka möjliggörs av långa lånetider och rådande låga räntor, kan locka gäldenärer att övervärdera sin skuldhanteringskapacitet på lång sikt.

Begränsningarna gäller nya bostadslån som upptagits efter ingången av juni 2020. Regleringen är bindande för kreditinstitut och värdepappersföretag som är registrerade i Lettland. Också andra företag som är verksamma på finansmarknaden rekommenderas att följa regleringen. Re-gleringen gäller dock inte filialer i Lettland till andra länders kreditinstitut.

5.2.2 Utländska myndigheters iakttagelser av hur begränsningarna fungerar

Myndigheterna i de länder som betraktats ovan (Sverige, Norge, Estland, Lettland, Litauen) har gjort varierande analyser av makrotillsynsåtgärdernas konsekvenser. I alla länder som valts ut för betraktelsen tillämpas också en LTV- eller LTC-begränsning som begränsar skuldbeloppet i förhållande till bostadens eller säkerhetens värde, och det är svårt att skilja åt konsekvenserna av denna begränsning från konsekvenserna av andra efterfrågebaserade makrotillsynsåtgärder.

Sammantaget har det konstaterats att makrotillsynsåtgärderna i de flesta fall har dämpat bo-stadsfinansieringen och överhettningen på bostadsmarknaden, men konsekvenserna har vanli-gen bedömts vara små. Detta går hand i hand med det att verktygen i de flesta länder som be-traktats har tagits i bruk i ett neutralt eller lugnt läge där åtgärderna inte har varit avsedda för att kraftigt begränsa bostadsfinansieringen eller villkoren för den.

Litauen tog i bruk de efterfrågebaserade makrotillsynsverktygen strax efter en kris på bostads-marknaden, och begränsningarna fastställdes på ett neutralt sätt och i syfte att förebygga fram-tida kriser. Estland tog i sin tur i bruk nya makrotillsynsverktyg under en lugn fas på bostads-marknaden, för att förhindra att villkoren för bostadslån senare skulle bli alltför slappa.

I länder där skuldsättningen hade ökat och bostadspriserna stigit redan länge innan begränsning-arna trädde i kraft (såsom i Sverige och Norge) fastställdes begränsningarna så att de i viss mån stramade åt de gällande kreditvillkoren. I Lettlands reglering, som trädde i kraft 2020, beakta-des i synnerhet det länge rådande klimatet med låga räntor.

De makrotillsynsverktyg som tagits i bruk har enligt de utländska myndigheternas bedömningar oftast stävjat ökningen av kreditgivningen något, men inte bromsat upp den helt. I Norge har skuldökningens hastighet avtagit i områden med hög skuldnivå jämfört med andra delar av lan-det, och utvecklingen av skuldkvoten har jämnats ut något i hela landet.³⁹

Det finns endast lite information om hur begränsningar riktas mot olika typer av hushåll. Ser man på andra länder än dem som betraktats ovan, finns det från Irland bedömningar enligt vilka efterfrågebaserade makrotillsynsverktyg har en begränsande inverkan på låginkomsttagarhus-håll och hushåll med endast en låntagare. De tillåtna undantagen från Irlands LTI-begränsning

³⁹ Borchgrevink, H. & Torstensen, K.N., [Analyser av effekter av boliglånsforskriften, Aktuella Kom-mentar 1/2018](#), Norges Bank; [Financial Stability Report, Norges Bank, 2018](#).

har gällt främst dem som köper sin första bostad, dem med små och medelstora inkomster, lån som är större än genomsnittet, huvudstadsområdet samt hushåll med endast en låntagare.⁴⁰

I Sverige har tillträdet för unga till bostadsmarknaden på längre sikt försvårats mer på grund av stigande bostadspriser än på grund av amorteringskravet.⁴¹ Unga bostadsköpare bedöms vara tvungna att anpassa sina låneansökningar något oftare än andra bostadsköpare. De unga bostadsköpare i Sverige som varit tvungna att anpassa sina låneansökningar bor i stora städer och köper relativt dyra bostäder men har inte lägre inkomster än andra unga bostadsköpare. I Sverige amorterade en större andel av de unga med bostadslån sina lån redan innan amorteringskravet infördes i jämförelse med andra personer med bostadslån.

De efterfrågebaserade makrotillsynsverktygens inverkan på bostadspriserna och bostadsmarknaden har enligt de utländska myndigheternas bedömningar i huvudsak varit dämpande. I Sverige har bostadspriserna fortfarande stigit, men amorteringskravet har bedömts ha en svagt bromsande effekt på skuldsättningen och de stigande bostadspriserna.⁴²

I Norge har det observerats att den snabba prisstegringen på bostäder har avtagit och sjunkit särskilt i områden med hög skuldnivå sedan DTI-begränsningen trädde i kraft. Antalet bostadsköpare har varit ungefär detsamma, men i Oslo och bland de unga åldersklasserna har antalet bostadsköpare minskat något.⁴³

6 Remissvar

6.1 Remiss

Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 28 januari och den 11 mars 2022. Remissyttranden begärdes av sammanlagt 88 instanser, och dessutom erbjöds allmänt alla som ville yttra sig en möjlighet att göra det via webbplatsen lausuntopalvelu.fi. Sammanlagt inkom 39 yttranden. Remisshandlingarna, de inkomna yttrandena och sammandraget av dem är offentligt tillgängliga på adressen vm.fi/sv/projekt⁴⁴.

Yttranden om propositionsutkastet lämnades av justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, högsta förvaltningsdomstolen, Ålands landskapsregering, regionförvaltningsverket, Päijänne-Tavastlands rättshjälpsbyrå, Folkpensionsanstalten, Finlands Bank, Finansinspektionen, Saldo Finance Oyj, Näringslivets forskningsinstitut, Europeiska centralbanken, Rättsregistercentralen, Helsingfors rättshjälpsbyrå, Garantistiftelsen sr, Utsökningsverket, Rakennusliike Lapti Oy, Åbo hovrätt, Suomen Vuokranantajat ry, Kiinteistöyöntekijät ry,

⁴⁰ Kinghan, C., [Macroprudential Measures and Irish Mortgage Lending: Insights from H1 2018](#), Financial Stability Note 8/2018, Central Bank of Ireland ja Kinghan, C. & McCann, F., [Lending above macroprudential mortgage limits: The Irish experience Since 2015](#), Financial Stability Note 8/2019, Central Bank of Ireland

⁴¹ FI-analys: Unga vuxnas ställning på bostadsmarknaden, Niclas Olsén Ingefäldt och Viktor Thell, 17.11.2019, <https://www.fi.se/contentassets/3379ea606e8c4fe1ad9192b2b855681a/fi-analys-19-unga-bostadsmarknaden3.pdf>

⁴² Se Makrotillsynsätgärder dämpar hushållens lån och minskar riskerna med hushållens skulder, <https://fi.se/sv/publicerat/nyheter/2021/makrotillsynsatgarder-dampar-hushallens-lan-och-minskar-riskerna-med-hushallens-skulder/>

⁴³ Borchgrevink, H. & Torstensen, K.N., [Analyser av effekter av boliglånsforskriften, Aktuella Kommentarer 1/2018](#), Norges Bank; [Financial Stability Report, Norges Bank, 2018](#).

⁴⁴ <https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM119:00/2018>

RP 101/2022 rd

Centralhandelskammaren, Finlands Advokatförbund, Dataombudsmannens byrå, professor Erkki Kontkanen, Finanssiala ry, Konkurrens- och konsumentverket, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Talousdemokratia ry, Handikappforum rf, Pellervon taloustutkimus PTT ry, Byggnadsindustrin RT rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands fastighetsförvaltningsförbund rf, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands näringsliv rf, Centralförbundet för Fastighetsförmedlingen, Försäkrings- och finansrådgivningen FINE och Finlands Hypoteksförening.

Allmänna kommentarer

Remissinstanserna förhöll sig positiva till propositionens mål att motverka alltför stor skuldsättning och att garantera stabiliteten på finansmarknaden. Remissinstanserna höll med om att det finns ett behov av lagstiftningsåtgärder men var oeniga om hur åtgärderna ska genomföras i praktiken. Alla synpunkter som framfördes i yttrandena understödde dock att tillsynen över näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare överförs till Finansinspektionen.

Många remissinstanser fäste uppmärksamhet vid att det i propositionsutkastet inte föreslås någon inkomstbunden maximal skuldkvot, det vill säga ett skuldtak, som Europeiska systemrisknämnden och den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen Makrotillsynsinstrumenten för begränsning av hushållens skuldsättning hade föreslagit. En del av remissinstanserna önskade att skuldtaket återinförs i propositionen, medan en del ansåg det motiverat att slopa det. Vid den fortsatta beredningen gjordes till denna del inga ändringar i propositionen, eftersom fastställandet av en inkomstbunden maximal skuldkvot har bedömts i omfattande utsträckning i tidigare beredningsskedet, på det sätt som närmare beskrivs i propositionens avsnitt om alternativa handlingsvägar.

Det framfördes också kommentarer om tidpunkten för ikraftträdandet av de föreslagna bestämmelserna. Flera remissinstanser önskade att bestämmelserna träder i kraft vid den planerade tidpunkten, så att överföringen av tillsynen blir genomförd och skuldsättningen bromsas. Andra åter betonade behovet av att vid tidpunkten för ikraftträdandet beakta även det allmänna konjunkturen inom ekonomin och på byggnadsmarknaden. Vid den fortsatta beredningen gjordes till denna del inga ändringar i propositionen.

Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter

Många remissinstanser understödde införandet av en maximal återbetalningstid för bostadskrediter. Gränsen på 30 år i fråga om betalningstiden i kombination med möjligheten att avvika med 10 procent ansågs i huvudsak vara ett motiverat sätt att förhindra överskuldsättning och extremt långa återbetalningstider. Flera remissinstanser uttryckte sin oro över att allt fler lån i och med begränsningen ska komma att beviljas med en betalningstid på 30 år. Exempelvis Finansinspektionen och Finanssiala ry lyfte fram farhågor om att de sista delbetalningarna för bostadskrediter kommer att höjas i syfte att kringgå begränsningen.

Finlands Bank föreslog att gränsen ska fastställas närmare 25 år än 30 år, men kombinerat med möjligheten att avvika med 15 procent. Finlands Bank och Finlands Fastighetsförbund rf önskade också att det föreslagna förbudet mot amorteringsfrihet för krediter till bostadssammanslutningar ska utvidgas till att också gälla bostadskrediter. Finlands Bank ansåg detta vara nödvändigt för att förhindra att bestämmelserna kringgås.

RP 101/2022 rd

Centralhandelskammaren, Finlands näringsliv och Finanssiala ry ifrågasatte behovet av bestämmelser om en maximal återbetalningstid för bostadskrediter, eftersom återbetalningstider på över 30 år är sällsynta i Finland. Också Byggnadsindustrin RT rf hyste betänkligheter med avseende på bestämmelserna om maximala lånetider.

Införandet av en begränsning som gäller den maximala återbetalningstiden och återbetalningstidens längd har utretts i omfattande utsträckning som en del av beredningen av förslaget. Vid den fortsatta beredningen bedömdes det att begränsningen av den maximala återbetalningstiden ska bibehållas under remissbehandlingen i den form som föreslagits.

Begränsningarna i fråga om krediter till bostadssammanslutningar

Remissinstanserna understödde i huvudsak att krediterna till bostadssammanslutningar regleras i syfte att motverka privatpersoners skuldsättning. En del av remissinstanserna ansåg att de föreslagna bestämmelserna på olika sätt är otydliga och föreslog att de preciseras.

Många remissinstanser tog ställning till begränsningen av lånebeloppet till 60 procent. Till exempel justitieministeriet, Garantistiftelsen sr och Kiinteistöyöntekijät ry ansåg att gränsen är hög. Finanssiala ry, Byggnadsindustrin RT rf, Finlands Fastighetsförbund rf och Finlands näringsliv rf ansåg däremot att gränsen är låg och önskade att den höjs till 65 eller 70 procent. En del av remissinstanserna uttryckte sin oro över begränsningens eventuella negativa konsekvenser för bostadsmarknaden.

Flera remissinstanser understödde förbudet mot amorteringsfrihet under de fem första åren. Många lyfte dock fram de praktiska problemen i anknytning till förbudet mot amorteringsfrihet. Exempelvis Fastighetsförbundet föreslog därför att amorteringarna ska börja tolv månader efter överlåtelsen av besittningen. Även flera andra instanser önskade att begränsningen ändras så att antalet månader med amorteringsfrihet begränsas under de fem första åren. Suomen Vuokra-antajat ry föreslog att Finansinspektionen ska få rätt att godkänna en flexiblere begränsning av amorteringsfriheten.

Den föreslagna maximala återbetalningstiden på 30 år ansågs i huvudsak vara motiverad. Finlands fastighetsförvaltningsförbund rf föreslog att gränsen sätts till 35 år.

På basis av yttrandena har propositionen ändrats så att förbudet mot amorteringsfrihet för krediter till bostadssammanslutningar börjar först tolv månader efter överlåtelsen av besittningen. Bestämmelserna om förbud mot amorteringsfrihet har också kompletterats med en möjlighet att avtala om tillfälliga betalningsarrangemang som är nödvändiga för tryggheten av bostadssammanslutningars likviditet. Dessutom har formuleringen av bestämmelserna om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar precisats och förtydligats utifrån remissyttrandena.

Hantering av insolvensrisker

Bestämmelserna om hantering av insolvensrisker och de med bestämmelserna förknippade, för Finansinspektionen föreslagna, bemyndigandena att utfärda föreskrifter ansågs allmänt taget nödvändiga, och de mål som ligger bakom bestämmelserna understöddes. Flera remissinstanser ansåg dock att bestämmelserna bör preciseras. I synnerhet definitionen av oskäligt stor insolvens ansågs vara alltför inexakt. Många remissinstanser önskade också att regleringens ställning förtydligas i förhållande till skyldigheterna enligt konsumentskyddslagen att bedöma en konsumenters kreditvärdighet. Finanssiala ry ansåg att det bemyndigande att utfärda föreskrifter som

föreslås för Finansinspektionen är av exceptionell karaktär, att det överlappar övrig reglering och att det eventuellt strider mot lagstiftningen på EU-nivå.

Bestämmelserna om hantering av insolvensrisker och de med bestämmelserna sammanhängande bemyndigandena för Finansinspektionen att utfärda föreskrifter har vid den fortsatta beredningen bedömts vara nödvändiga. Det har inte ansetts finnas några hinder för utfärdandet av bestämmelserna och inte heller några överlappningar med tanke på EU-lagstiftningen. De föreslagna bestämmelserna och området för därmed förknippade bemyndiganden för Finansinspektionen att utfärda föreskrifter har dock vid den fortsatta beredningen preciserats i enlighet med de observationer som framfördes i yttrandena. För tydlighetens skull föreslås det att den bestämmelse om hantering av insolvensrisker som enligt förslaget ska fogas till kreditinstitutslagen placeras i lagens 15 kap., som gäller förfaranden vid kundtransaktioner.

Den maximala belåningsgraden

Utvidgningen av bestämmelsen om den maximala belåningsgraden så att den omfattar även kreditgivning utanför kreditinstitutssektorn ansågs allmänt vara en bra ändring.

Europeiska centralbanken föreslog att den nedre gränsen för den nuvarande maximala belåningsgraden sänks och att gränsen regelbundet ses över. Europeiska centralbanken och Finansinspektionen önskade att den maximala belåningsgraden definieras på nytt så att endast bostads-säkerheter beaktas vid beräkningen.

Utifrån de yttranden som kommit in gjordes inga ändringar i förslagen om den maximala belåningsgraden. Finansinspektionen har redan med stöd av den gällande lagstiftningen behörighet att begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av den maximala belåningsgraden.

Vissa andra kommentarer från remissinstanserna

Justitieministeriet, Finansinspektionen och Dataombudsmannens byrå lade fram flera rättsliga, författningstekniska och praktiska observationer i anslutning till överföringen av tillsynen över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån, påföljdsregleringen och behandlingen av personuppgifter. Med anledning av dessa och justitieministeriets konstitutionella anmärkningar har det vid den fortsatta beredningen gjorts flera preciseringar i propositionen i samarbete med justitieministeriet och Finansinspektionen.

Justitieministeriet och högsta förvaltningsdomstolen fäste dessutom uppmärksamhet vid att förslaget innebär att Finansinspektionens beslut enligt den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare får överklagas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol och inte hos den allmänna förvaltningsdomstolen på ändringssökandens hemort. Vid den fortsatta beredningen har det inte gjorts några ändringar i bestämmelserna om detta, eftersom ändringssökande i fråga om Finansinspektionens beslut enligt gällande lagstiftning annars har koncentrerats till Helsingfors förvaltningsdomstol och det inte är ändamålsenligt att för en tillsynsgrupps del börja följa riktlinjer som avviker från detta.

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har lämnat ett utlåtande om utkastet till regeringsproposition den 10 maj 2022. Rådet konstaterar i sitt utlåtande att utkastet till proposition i huvudsak är väl berett och att konsekvenserna har bedömts ingående. Rådet fäste uppmärksamhet bland

annat vid bedömningen av de konsekvenser som de föreslagna bestämmelserna om insolvensrisker och begränsningarna i fråga om bostadskrediter har i synnerhet ur hushållens synvinkel. Konsekvensbedömningen har kompletterats och preciserats utifrån rådets utlåtande.

7 Specialmotivering

7.1 Kreditinstitutslagen

15 kap. Förfaranden vid kundtransaktioner

11 §. Maximal belåningsgrad. Det föreslås att *1 mom.* kompletteras. Enligt den föreslagna ordalydelsen får ett kreditinstitut lämna konsumentkrediter där andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet eller där en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet *inklusive byggnader* lämnas som säkerhet för krediten. Den gällande lagen hänvisar inte till byggnader i samband med nyttjanderätten till en fastighet. Vidare föreslås det att gällande 2–4 mom. kombineras till ett nytt 2 mom. i syfte att förtydliga bestämmelsens ordalydelse. Ändringen påverkar inte nuvarande tillämpningspraxis för bestämmelsen. Gällande 5–7 mom. blir 3–5 mom. och det görs ändringar i hänvisningarna inom paragrafen.

11 a §. Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar. Den föreslagna paragrafen är ny. Genom den införs begränsningar för krediter som beviljas bostadssammanslutningar. Syftet med åtgärderna är att begränsa den kreditgivningspraxis som uppkommit i samband med nybygge av bostäder och på så sätt dämpa hushållens växande skuldsättning genom lån till bostadssammanslutningar. Bestämmelsen är inte avsedd att gälla finansieringen av renoveringsprojekt, eftersom de inte har ansetts vara förenade med motsvarande problem som nybyggnad. Den växande skuldsättning som sker genom krediter till bostadssammanslutningar ska enligt förslaget särskilt dämpas genom att de kreditbelopp som beviljas bostadssammanslutningar begränsas och en ny maximal återbetalningstid införs. För att förhindra att regleringen kringgås är det behövligt att fastställa lika långa begränsningar av löptiden för lån till husbolag som för bostadslån. Vidare är avsikten att skapa klarhet i helhetsbilden av lånekostnaderna genom att förbjuda amorteringsfria perioder under de första åren av lånet.

I föreslagna *1 mom.* fastställs den kreditgivning som omfattas av begränsningarna. Det föreslås att kreditinstitut i byggnadsfasen får bevilja bostadsaktiebolag kredit till ett belopp som motsvarar högst 60 procent av det skuldfria priset för de bostadsaktier som saluförs. Även om krediten beviljas vid en tidpunkt då det exakta skuldfria priset för de bostadsaktier som saluförs inte är känt ska kreditgivaren beakta ovannämnda begränsning i förutsättningarna för beviljandet och lyftandet av krediten. Som byggnadsfas betraktas den byggnadsfas som avses i 1 kap. 5 § i lagen om bostadsköp (843/1994). Således gäller begränsningen av kreditgivningen enligt förslaget alla typer av nybyggnad: egentlig nybyggnad, med nybyggnad jämförbar tillbyggnad samt nya bostadslägenheter som senare byggs till. Vid tillbyggnad gäller den föreslagna gränsen på 60 procent endast sådan kredit vars återbetalning finansieras genom regelbundna finansieringsvederlag som aktieägarna betalar.

Föreslagna *2 mom.* innehåller bestämmelser om begränsning av amorteringsfria perioder för krediter enligt 1 mom. Kreditavtalet får enligt förslaget inte när krediten beviljas eller vid senare avtalsändringar innehålla villkor med stöd av vilka inga regelbundna amorteringar betalas på skuldkapitalet under de fem första åren. Perioden på fem år räknas från det att byggnadsfasen har avslutats på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i lagen om bostadsköp. När det är fråga om ett nybyggnadsobjekt, börjar ovannämnda tidsperiod löpa från det att kontrollen över bolaget överlåtits till aktieägarna genom att en styrelse valts för bolaget. I fråga om tillbyggnad räknas tidsperioden från det att byggnadstillsynsmyndigheten har godkänt de nya bostadslägenheterna för

användning. Med regelbundna amorteringar enligt momentet avses det att krediten under hela lånetiden amorteras med regelbundna belopp i euro som antingen till sina betalningsrater eller till sitt kapital är lika stora. Regelbunden amortering av skuldkapitalet är alltså enligt förslaget tillåtet antingen med jämna rater eller annuitet som amorterings sätt för hela lånetiden. Således är det inte tillåtet att kringgå begränsningen genom att gradera återbetalningsprogrammet för krediten till en bostadssammanslutning så att betalningsraterna under de första åren är mindre än under de kommande åren.

Resten av föreslagna 2 mom. innehåller undantag från begränsningarna. Enligt 1 punkten i momentet är det tillåtet att för det första året avtala om antingen amorteringsfria perioder eller om ett betalningsprogram som är annars lättare. Det föreslagna undantaget gör det bl.a. möjligt att organisera ett nytt bostadsaktiebolags förvaltning på behörigt sätt efter överlåtelsen av kontroll och att vidta behövliga ekonomiska åtgärder inför återbetalningen av bolagslånet. Enligt 2 punkten i momentet får det i kreditavtal även avtalas om andra temporära betalningsarrangemang som är nödvändiga för att trygga bostadsaktiebolagets likviditet. Ett nödvändigt behov av att trygga likviditeten för en bostadssammanslutning kan uppstå på grund av t.ex. betalningssvårigheter i fråga om bolagsvederlag. Som ett temporärt betalningsarrangemang enligt momentet ska i allmänhet betraktas ändringar i betalningsplanen för högst ca tre månader. En sådan tidsperiod kan i allmänhet anses vara skälig för att arrangera andra åtgärder som tryggar likviditeten, såsom t.ex. att kalla till bolagsstämma för att besluta om åtgärder som förbättrar likviditeten och att verkställa besluten. För att det föreslagna undantaget ska kunna utnyttjas förutsätts det att betalningsarrangemangen är nödvändiga. Med andra ord ska en bostadssammanslutning sakna andra metoder för att förbättra likviditeten tillräckligt för att sammanslutningen ska förmå fullgöra sina skyldigheter när de förfaller.

Föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om en maximal återbetalningstid för krediter till bostadssammanslutningar. I momentet förbjuds sådana villkor i kreditavtal med stöd av vilka återbetalningstiden för krediten blir längre än 30 år. Den maximala återbetalningstiden föreslås börja löpa antingen den dag krediten lyfts eller från den sista raten som lyfts. Enligt förslaget får kreditgivaren dock under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden i 10 procent av kreditavtalen. Procentandelen räknas ut på det totala beloppet av utlåningen i euro under kvartalet i fråga. I fråga om medlemskreditinstitut enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010) räknas procentandelen ut på sammanslutningsnivå, inte på kreditinstitutsnivå.

Enligt föreslagna 4 mom. tillämpas bestämmelserna om bostadsaktiebolag och bostadsaktier även på andra bostadssammanslutningar och andra sådana andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet. Således omfattas också t.ex. bostadsandelslag av tillämpningsområdet för bestämmelsen.

11 b §. Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning. Den föreslagna paragrafen är ny. Den innehåller bestämmelser om de ramar som ett kreditinstitut ska följa när det beviljar krediter till konsumenter. Den föreslagna bestämmelsen förbjuder kreditinstitut från att tillämpa sådana affärsmodeller som enligt en helhetsbedömning grundar sig på att krediter beviljas konsumentkunder vars insolvensrisk är oskäligt hög. Det är fråga om reglering av kreditinstitutens affärsmodeller på allmän nivå. Syftet med bestämmelsen är att begränsa användningen av sådana affärsmodeller som har en särskild koppling till problem i samband med hushållens överskuld sättn ing. Vidare syftar bestämmelsen till att förhindra att kreditgivningspraxis som hotar den finansiella stabiliteten blir vanligare.

De skyldigheter som föreslås ingå i paragrafen skiljer sig från bestämmelserna i 7 och 7 a kap. i konsumentskyddslagen på så sätt att skyldigheterna enligt den föreslagna paragrafen gäller

kreditgivarens affärsmodeller som helhet, medan konsumentskyddslagens konsumentskyddsbestämmelser i fråga om konsumentkreditgivning i huvudsak är reglering av enskilda kreditavtal. Även om kreditgivarens affärsmodell i sig uppfyller kraven enligt den föreslagna paragrafen, ska kreditgivaren vid enskilda kreditavtal också fullgöra skyldigheterna enligt konsumentskyddslagen, bl.a. i fråga om bedömning av kreditvärdigheten och beviljande av kredit. Den föreslagna bestämmelsen påverkar således inte på något sätt skyldigheten enligt konsumentskyddslagen att bedöma en konsumentskreditvärdighet.

Enligt föreslagna 1 mom. ska kreditinstituts konsumentkreditgivning ha sunda och på förhand skriftligt definierade kriterier som inte uppenbarligen äventyrar konsumenternas solvens. Därutöver får kreditinstitutets kreditgivning inte enligt en helhetsbedömning leda till att krediter beviljas sådana konsumenter vars insolvensrisk är oskäligt hög. Det föreslagna momentet kompletterar de skyldigheter enligt 9 kap. 10 § som hänför sig till hanteringen av kreditrisker på så sätt att man i de principer som iakttas vid kreditgivningen ska utöver kreditgivarens egen riskhantering även beakta kundskyddet och den finansiella stabiliteten. Såsom det nedan föreslås i 18 kap. 6 § ska den föreslagna bestämmelsen tillämpas på alla aktörer som bedriver kreditinstitutsverksamhet i Finland oberoende av om det är fråga om ett kreditinstitut eller en filial som beviljats koncession i Finland eller om ett kreditinstitut som är etablerat i en annan EES-stat och som bedriver sin verksamhet i Finland utifrån rätten att fritt tillhandahålla tjänster.

Med andra ord får kreditinstitut inte enligt föreslagna 1 mom. bedriva en sådan kreditgivningspolitik där kreditgivningen enligt en helhetsbedömning riktar sig till sådana konsumentkunder vars insolvensrisk är oskäligt hög, även om kreditrisken för kreditgivaren kan täckas genom prissättningen av krediten. Kreditgivningspraxis av den här typen kan inte anses vara godtagbar, eftersom de kundgrupper som sådan kreditgivning riktar sig till vanligtvis är i en ekonomiskt sårbar position och särskilt utsatta för att hamna i en skuldspiral. Riskerna uppkommer inte enbart för kreditgivare som tillämpar tvivelaktig kreditgivningspraxis, utan även för andra fordingsägare. När osund kreditgivningspraxis blir vanligare bidrar den också till omfattande hot mot den finansiella stabiliteten och till osund konkurrens. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kreditinstituts kreditgivningspraxis bedömas på helhetsnivå. På så sätt ställer inte den föreslagna bestämmelsen en skyldighet för kreditgivare att kategoriskt vägra att bevilja kredit enbart utifrån riskklassificering. Lämpligheten att i enskilda fall bevilja kredit ska fortsättningsvis bedömas även med stöd av konsumentskyddslagen.

Enligt föreslagna 2 mom. ska kreditinstitutet ha ett system för riskklassificering med vilket det kan följa och bedöma insolvensrisker vid konsumentkreditgivning. Detta moment kompletterar skyldigheterna enligt 1 mom. så att kreditinstitutet enligt förslaget ska göra en riskklassificering och följa i vilken mån riskerna för insolvens realiserar på enskilda kreditavtals nivå. Föreslagna 2 mom. förutsätter att kreditgivaren vid bedömningen av kreditvärdigheten i tillräcklig mån använder befintliga uppgifter, så att kreditgivaren kan följa och bedöma insolvensrisker även i fråga om enskilda krediter. För att fullgöra skyldigheterna enligt momentet ska kreditgivaren i synnerhet följa allvarliga betalningsdröjsmål som varat minst 90 dagar, andelar av krediter som förfallit samt slutgiltiga kreditförluster. För att fullgöra de skyldigheter som föreslås räcker det i regel att kreditinstitutet upprättar ett system för riskklassificering med grund i Finansinspektionens föreskrifter om hantering av kreditrisker. Om klassificeringssystemet inte kan anses tillräckligt för att bedöma riskerna för kundskyddet och den finansiella stabiliteten, får Finansinspektionen med stöd av föreslagna 4 mom. utfärda för kreditinstitutet bindande närmare föreskrifter om system för riskklassificering.

Föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om kreditinstitutens skyldighet att regelbundet lämna uppgifter till Finansinspektionen. Utifrån dessa uppgifter är det möjligt för Finansin-

spektionen att utöva tillsyn över kreditgivarens affärsmodell och bedöma huruvida den uppfyller förutsättningarna enligt 1 mom. Finansinspektionen kan även utifrån uppgifterna rikta den tillsyn som hänför sig till 7 och 7 a kap. i konsumentskyddslagen. I momentet ingår också ett förbud mot överlappande rapportering, om Finansinspektionen någon annan väg får de uppgifter som behövs för tillsynen.

Regelbunden rapportering som sker minst årligen föreslås gälla för betalningsdröjsmål, oreglerade fordringar och realiserade kreditförluster. Med oreglerade fordringar avses åtminstone kreditavtal med ett betalningsdröjsmål som varat över 90 dagar. När kreditgivaren har gjort en slutlig nedskrivning av skulden i sin bokföring är det fråga om realiserade kreditförluster. Finansinspektionen ska i först hand utnyttja uppgifter som fås med stöd av annan lagstiftning. Finansinspektionen kan dock enligt förslaget förutsätta ytterligare rapportering, om det med tanke på tillsynen är behövligt.

I föreslagna 4 mom. ingår ett normgivningsbemyndigande för Finansinspektionen. Normgivningsbemyndigandet konkretiserar det närmare innehållet i skyldigheterna som föreslås i denna paragraf.

Enligt föreslagna 1 punkten får Finansinspektionen utfärda närmare föreskrifter om de gränsvärden och fördelningar som behövs för bedömning av insolvensrisk enligt 1 mom. Med andra ord ska de gränsvärden och fördelningar som Finansinspektionen fastställer användas för att precisera i vilka fall det är fråga om affärsmodeller som strider mot 1 mom., dvs. där kreditgivningen enligt en helhetsbedömning leder till att krediter beviljas gäldenärer vars insolvensrisk är oskäligt hög. Normgivningsbemyndigandet föreslås gälla gränsvärden och andra parametrar som styr kreditgivningsverksamheten på allmän nivå. Således omfattar bemyndigandet inte bindande gränsvärden som tillämpas på enskilda krediter. Kreditgivningens lämplighet från fall till fall ska även i fortsättningen bedömas med stöd av bestämmelser i 7 och 7 a kap. i konsumentskyddslagen, särskilt 7 kap. 16 a §. Enligt förslaget är det möjligt för Finansinspektionen att utfärda bindande föreskrifter om innehållet i 1 punkten efter det att kreditgivarna med stöd av 3 mom. har lämnat Finansinspektionen uppgifter om krediter som de beviljat eller Finansinspektionen på annat sätt har fått den statistik som behövs för att göra en analys.

Enligt föreslagna 2 punkten får Finansinspektionen utfärda föreskrifter om de uppgifter och förfaranden som används i de system för riskklassificering som avses i 2 mom. Normgivningsbemyndigandet omfattar bl.a. vilka uppgifter kreditinstitut vid kreditgivning ska samla in antingen från gäldenärerna eller från andra källor, så att systemet uppfyller kraven enligt 2 mom. Vidare föreslås det att Finansinspektionen får utfärda föreskrifter även om andra verksamhetsmodeller som hänför sig till systemen för riskklassificering. Det är i regel tillräckligt för kreditinstitut att iaktta Finansinspektionens föreskrifter om riskklassificering, men Finansinspektionen kan därutöver utfärda bindande föreskrifter, om det är motiverat med tanke på kundskyddet och den finansiella stabiliteten.

Enligt föreslagna 3 punkten får Finansinspektionen utfärda närmare föreskrifter om det sätt på vilket kreditinstitut ska lämna de uppgifter som avses i föreslagna 3 mom. till Finansinspektionen. Normgivningsbemyndigandet omfattar förutom informationsinnehållet i uppgifterna även de informationstekniska lösningarna för lämnandet av uppgifterna samt tidpunkten för lämnandet. Dessutom får Finansinspektionen enligt förslaget även vid behov utfärda föreskrifter om att uppgifterna ska lämnas oftare än vad kreditinstituten är skyldiga att göra enligt föreslagna 3 mom. En mer frekvent rapportering kan behövas i synnerhet under perioden efter det att bestämmelsen trätt i kraft, så att Finansinspektionen får behövliga uppgifter för de analyser som utgör grunden för bedömningen av huruvida sådana föreskrifter som avses i 1 punkten ska utfärdas.

18 kap. **Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut**

6 §. Marknadsföring och avtalsvillkor samt andra förfaranden. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att de begränsningar enligt föreslagna 15 kap. 11 a § som gäller krediter till bostadssammanslutningar och de skyldigheter enligt föreslagna 15 kap. 11 b § som gäller hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning utvidgas till att också gälla utländska kreditinstituts filialer och kreditinstitut som tillhandahåller gränsöverskridande tjänster. Tillägget behövs för att regleringen inte ska kunna kringgå på det sättet. Samtidigt föreslås i momentet en uttrycklig hänvisning till bestämmelserna om betalkonton med grundläggande funktioner (15 kap. 6 a–6 d §). Detta tillägg ändrar inte nuvarande tolknings- och tillsynspraxis.

20 kap. **Administrativa påföljder**

1 §. Påföljdsavgift. Paragrafen gäller försummelser och överträdelser för vilka Finansinspektionen kan påföra påföljdsavgift i enlighet med lagen om Finansinspektionen. Påföljdsavgift kan påföras om ett kreditinstitut bryter mot de föreslagna bestämmelserna om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar eller om hantering av insolvensrisker.

Till paragrafens 1 mom. fogas det enligt förslaget *en ny 7 a punkt* som gäller bestämmelserna i 15 kap. 11 a § i denna lag om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar. På motsvarande sätt fogas det till 1 mom. *en ny 7 b punkt* som gäller bestämmelserna i 15 kap. 11 b § i denna lag om hantering av insolvensrisker. Sådan verksamhet som strider mot bestämmelserna kan enligt förslaget påföras sanktioner, så att Finansinspektionen har tillräckliga befogenheter att ingripa i sådan verksamhet. Detta är viktigt med tanke på regleringens verkningfullhet. Motsvarande bestämmelser inom området för Finansinspektionens påföljdsavgifter föreslås även i den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Den föreslagna regleringen är till denna del enhetlig.

7.2 Lagen om Finansinspektionen

5 §. Andra finansmarknadsaktörer. Det föreslås att paragrafen ändras så att de näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare definieras som andra finansmarknadsaktörer enligt lagen om Finansinspektionen. Genom den föreslagna ändringen överförs dessa aktörer, som inte tidigare omfattades av Finansinspektionens tillsyn, till att omfattas av Finansinspektionens tillsynsbefogenheter.

Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget *en ny 40 punkt*, som kompletterar listan över andra finansmarknadsaktörer. Enligt den föreslagna 40 punkten är aktörer som är skyldiga att göra en anmälan till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen andra finansmarknadsaktörer enligt 5 § i lagen om Finansinspektionen. Denna komplettering föreslås så att Finansinspektionens befogenheter i fråga om andra finansmarknadsaktörer kan utvidgas till att även gälla näringsidkare som hör till det föreslagna registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån. Dessa näringsidkare överförs enligt detta förslag till Finansinspektionens tillsyn.

Som en teknisk ändring byts skiljetecknet i paragrafens 1 mom. *39 punkten* från punkt till kommatecken, eftersom 39 punkten inte längre efter den föreslagna ändringen är den sista punkten.

10 §. Direktionsens uppgifter. Det föreslås att paragrafens 1 mom. *6 punkten* kompletteras. Enligt förslaget får Finansinspektionens direktions behörighet att fatta beslut som gäller den maximala belåningsgrad som avses i 14 § i den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och

kreditförmedlare. Direktionen föreslås alltså få lika befogenheter att också besluta om maximal belåningsgrad enligt den lagen. Detta tillägg behövs för att beslutsfattandet om den maximala belåningsgraden ska vara konsekvent.

26 §. Återkallande av verksamhetstillstånd och registrering samt därmed jämförbara förordnanden om avslutande av verksamhet. Det föreslås att det till paragrafens 8 mom. fogas en hänvisning till registreringskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån enligt den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Paragrafen innehåller bestämmelser om de grunder och tillämpliga förfaranden enligt vilka Finansinspektionen föreslås kunna återkalla registreringen av tillsynsobjekt som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån. Tillägget behövs eftersom tillsynen över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån överförs till Finansinspektionen. Enligt den gällande lagstiftningen har regionförvaltningsverket behörighet att återkalla registreringen av näringsidkare som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån. På återkallelse av registreringen av kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån är det motiverat att i fortsättningen tillämpa samma förutsättningar och förfaranden som på andra registreringskyldiga aktörer som Finansinspektionen utövar tillsyn över.

27 §. Begränsning av verksamhet som baserar sig på verksamhetstillstånd eller registrering. Det föreslås att det till paragrafens 5 mom. fogas en hänvisning till registreringskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån enligt den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Paragrafen innehåller bestämmelser om de grunder och tillämpliga förfaranden enligt vilka Finansinspektionen föreslås kunna för en viss tid begränsa verksamheten hos tillsynsobjekt som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån. Tillägget behövs eftersom tillsynen över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån överförs till Finansinspektionen. Enligt den gällande lagstiftningen har regionförvaltningsverket behörighet att meddela näringsidkare som är införda i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån ett temporärt verksamhetsförbud för vissa allvarliga eller upprepade försummelser. På begränsning av verksamheten hos kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån är det motiverat att i fortsättningen tillämpa samma förutsättningar och förfaranden som på andra registreringskyldiga aktörer som Finansinspektionen utövar tillsyn över.

29 §. Tillsättning av ombud. Paragrafen gäller Finansinspektionens rätt att i situationer som nämns i paragrafen tillsätta ombud för att övervaka auktoriserade tillsynsobjekts eller med sådana jämställda tillsynsobjekts verksamhet. I 5 mom. fastställs de tillsynsobjekt som i denna paragraf jämföras med auktoriserade tillsynsobjekt.

Det föreslås att det till 5 mom. fogas de tillsynsobjekt som är skyldiga att registrera sig i det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i 4 § i den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare och som förs av Finansinspektionen. Befogenheten att tillsätta ombud behövs för att trygga tillräckliga tillsynsbefogenheter för Finansinspektionen. Tillsättning av ombud är en viktig befogenhet särskilt i situationer där kreditgivaren hotas av insolvens. Sådan insolvens inverkar också på ställningen hos kreditgivarens kunder. Tillgodoseendet av kundskyddet talar alltså för en utvidgning av regleringen till att omfatta tillsynsobjekten i fråga.

31 §. Revisorernas anmälningsskyldighet. Paragrafen ålägger revisorer för auktoriserade tillsynsobjekt eller med sådana jämställda tillsynsobjekt en skyldighet att underrätta Finansinspektionen om uppgifter som specificeras närmare i paragrafen. I paragrafens 4 mom. räknas de tillsynsobjekt som i denna paragraf jämföras med auktoriserade tillsynsobjekt upp.

Till 4 mom. och därmed till tillämpningsområdet för paragrafen fogas enligt förslaget de tillsynsobjekt som är skyldiga att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i 4 § i den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare och som förs av Finansinspektionen. Utvidgningen av tillämpningsområde har ansetts behövlig för att en effektiv myndighetstillsyn ska kunna tryggas även i fråga om dessa tillsynsobjekt. I och med det föreslagna tillägget har Finansinspektionen möjlighet att reagera snabbare på situationer som kan utgöra ett hot mot tillsynsobjektens kunder.

38 §. Ordningsavgift. Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget *en ny 11 punkt* som gäller åläggande av ordningsavgift för den som försummar att till Finansinspektionen anmäla ändringar i registeruppgifterna eller att verksamheten upphört. En sådan här överträdelse som är lätt att leda i bevis ska anses vara av ringa art, så det är inte behövligt att till följd av den påföra påföljdsavgift, som är ämnad för mer klandervärda förseelser och försummelse.

Finansinspektionen kan enligt föreslagna 11 punkten ålägga den att betala ordningsavgift som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 8 § 3 mom. i den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Enligt 8 § 3 mom. i den föreslagna lagen ska en kreditgivare eller förmedlare av person-till-person-lån till Finansinspektionen anmäla ändringar i de i registret införda uppgifterna samt att verksamheten upphör. Samtidigt ändras det avslutande skiljetecknet i 10 punkten från punkt till komma-tecken.

Sanktioner behövs framför allt för att trygga marknadsintegriteten. Uppdaterade uppgifter underlättar tillsynen över aktörerna och förbättrar därigenom kundskyddet. Det behövs sanktioner så att tillsynsmyndigheten kan sköta sin tillsynsuppgift effektivt genom att vid behov med sanktioner ingripa i negativa förfaranden.

40 §. Påföljdsavgift. Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget en hänvisning till den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Det föreslås att påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 21 § i den föreslagna lagen. Dessa bestämmelser är enligt 21 § i den föreslagna lagen den lagens bestämmelser om förvaring och hantering av kundmedel, hantering av insolvensrisker, den maximala belåningsgraden, begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar och ledningens skyldigheter.

Det är väsentligt med sanktioner i fråga om dessa bestämmelser, så att Finansinspektionen effektivt ska kunna ingripa i negativa förfaranden på marknaden. Trovärdiga sanktioner förebygger sannolikt lagstridiga förfaranden och bidrar till att förhindra att aktörer som bryter mot bestämmelserna får konkurrensfördelar i förhållande till de aktörer som iakttar bestämmelserna. Försummelse av eller brott mot de föreslagna bestämmelserna i fråga ska anses särskilt klandervärd, så det är motiverat att påföra påföljdsavgift till följd av det. Påföljdsavgiftens belopp bedöms i enlighet med 41 § i lagen om Finansinspektionen.

45 §. Tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillsyn över kundskyddet. Till paragrafens 1 mom. fogas enligt förslaget en hänvisning till näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. I och med det föreslagna tillägget är det möjligt att tillämpa det särskilda tillsynsförfarandet enligt 5 kap. i denna lag även på dessa aktörer.

7.3 Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

1 §. Avgiftsskyldiga. I paragrafens 1 mom. uppges de avgiftsskyldiga som är skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen. Till 1 mom. fogas enligt förslaget *en ny 26 punkt*, enligt

vilken skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är sådana näringsidkare enligt den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare som är skyldiga att registrera sig i det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen. Samtidigt byts som en teknisk ändring skiljetecknet i slutet av 25 punkten från punkt till kommatecken.

6 §. Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga. Paragrafens 1 mom. innehåller en lista över övriga avgiftsskyldiga och därtill hörande grundavgifter. Det föreslås att det i 1 mom. som avgiftsskyldiga tas in sådana näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare som är skyldiga att registrera sig i det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen. Grundavgiften för dessa avgiftsskyldiga föreslås vara 15 000 euro. Avgiften behövs för att täcka kostnaderna för Finansinspektionens nya tillsynsuppgifter som hänför sig till konsumentkreditgivning.

7.4 Lag om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare

Det föreslås att lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare upphävs och en ny lag med samma namn stiftas. Den nya lag som föreslås motsvarar till sitt innehåll huvudsakligen det gällande lagen, med undantag för de ändringar, tillägg och preciseringar som följer av denna proposition. Den främsta ändringen i innehållet är att Finansinspektionen i fortsättningen föreslås ansvara för tillsynen över efterlevnaden av lagen och användningen av befogenheterna enligt lagen. Dessutom föranleds ändringar i innehållet av att det nya begreppet krediter till bostadssammanslutningar införs i lag.

1 §. Tillämpningsområde. Föreslagna 1 mom. motsvarar till sitt innehåll 1 mom. i den gällande lagen.

Föreslagna 2 mom. är till sitt innehåll nytt. Genom det tas näringsidkare som beviljar krediter till bostadssammanslutningar in i lagens tillämpningsområde. Krediter till bostadssammanslutningar definieras som krediter som beviljats bostadsaktiebolag eller andra bostadssammanslutningar. Som en bostadssammanslutning enligt den föreslagna lagen betraktas en sådan sammanslutning vars aktier eller andelar berättigar till besittning av en viss lägenhet i en byggnad som ägs av sammanslutningen. Det är behövligt att ta in en definition av krediter till bostadssammanslutningar i lag, så att det är möjligt att tillämpa de föreslagna bestämmelserna om krediter till bostadssammanslutningar på dem.

Föreslagna 3 mom. motsvarar till sitt innehåll i huvudsak gällande 2 mom., där det fastställs vilka näringsidkare lagen inte gäller. Det föreslagna momentet skiljer sig från det gällande momentet på så sätt att 1 punkten är annorlunda till sitt innehåll och 2 och 6 punkten stryks i den nya lagen.

I den nya 1 punkten ändras enligt förslaget den gällande hänvisningen till 4 § om tillsynsobjekt i lagen om Finansinspektionen till en snävare hänvisning till 4 § 2 mom. 1 punkten i den lagen, som gäller kreditinstitut och filialer till tredjeländers kreditinstitut. Den föreslagna lagen ska alltså inte tillämpas på dessa aktörer. Övriga tillsynsobjekt enligt 4 § i lagen om Finansinspektionen föreslås omfattas av tillämpningsområdet för nya 2 § i den föreslagna lagen.

Den gällande lagens 2 mom. 2 punkten om tillhandahållare av betaltjänster enligt 5 § 23 punkten i lagen om Finansinspektionen ingår inte i den föreslagna paragrafen. Tillhandahållare av betaltjänster enligt 5 § 23 punkten i lagen om Finansinspektionen nämns i den föreslagna lagens 2 §.

Gällande 2 mom. 3 punkten om pantlåneinrättningar motsvaras till innehållet av 2 punkten i den nya lagen. På samma sätt blir gällande 4 punkten, som gäller näringsidkare som lämnar konsumentkrediter endast för finansiering av köp av konsumtionsnyttigheter som de själva säljer, till sitt innehåll *nya 3 punkten*. Gällande 5 punkten, som gäller staten, kommunerna och andra offentliga samfund, motsvaras av 4 punkten i den nya lagen.

Den gällande lagens 2 mom. 6 punkten ingår inte i den föreslagna lagen. I sin nuvarande form utesluter punkten från lagens tillämpningsområde näringsidkare som är etablerade i en annan EES-stat och tillfälligt erbjuder konsumentkrediter eller förmedlar lån i Finland. Strykningen av punkten hänför sig till tolkningsproblem som förekommit i tillsynspraxis, där kreditgivare för att kringgå bestämmelserna har hänvisat till att verksamheten är tillfällig. Således förenhetligas regleringsmiljön av att punkten stryks enligt förslaget.

2 §. Begränsning av tillämpningsområdet i vissa fall. Den föreslagna paragrafen är till sitt innehåll ny jämfört med den gällande lagen. Paragrafen innehåller begränsningar av bestämmelsernas tillämplighet i vissa fall. Enligt förslaget ska näringsidkare över vilka Finansinspektionen utövar tillsyn med stöd av 4 § 2 mom. 2–6, 8, 8 a och 9–16 punkten eller 3–6 mom. i lagen om Finansinspektionen samt den som tillhandahåller betaltjänster enligt 5 § 23 punkten i den lagen inte omfattas av tillämpningsområdet för 3–12 och 23 § i den nya lagen. Dessa aktörer omfattas inte av tillämpningsområdet för den gällande lagen med stöd av 1 § i den lagen. Enligt den föreslagna ändringen ska den nya lagen tillämpas begränsat på dessa aktörer så att 3–12 och 23 §, vilka hänför sig till förutsättningarna för införande i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån samt till mottagande av kundmedel, inte gäller dem. På ovannämnda aktörer tillämpas trots detta bestämmelserna om t.ex. kreditgivningspraxis och tillsyn. Undantaget omfattar inte de övriga aktörer som nämns i 5 § 23 punkten i lagen om Finansinspektionen, dvs. den som ger ut elektroniska pengar eller tillhandahåller kontoinformationstjänster.

3 §. Rätten att lämna konsumentkrediter samt krediter till bostadssammanslutningar och att förmedla person-till-person-lån. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 2 § i den gällande lagen. Det föreslås att paragrafens rubrik och innehåll ändras jämfört med den gällande lagen, så att de krediter till bostadssammanslutningar som tas in i lagens tillämpningsområde nämns.

4 §. Register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån samt registeranmälan. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 3 § i den gällande lagen. Eftersom den personuppgiftsansvarige för registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån byts ut i och med den föreslagna nya lagen, föreslås det att hänvisningarna till regionförvaltningsverket i 1, 2 och 3 mom. ändras till hänvisningar till Finansinspektionen. Därutöver ändras 2 mom. 2 punkten i förhållande till den gällande lagen. Till punkten fogas ett omnämnande av att det i registeranmälan ska ingå uppgift om huruvida anmälan avser att lämna krediter till bostadssammanslutningar.

Föreslagna 4 mom. är nytt jämfört med den gällande lagen. Enligt momentet får Finansinspektionen meddela närmare föreskrifter om fullgörandet av den anmälningsskyldigheten som anges i denna paragraf. Finansinspektionen har i samband med andra till sin karaktär motsvarande anmälningsförfaranden ansett det behövligt att meddela närmare föreskrifter om t.ex. hur uppgifterna i anmälan ska lämnas och vilken form de ska ha. Till denna del möjliggör det föreslagna momentet mer enhetlig tillsynspraxis.

5 §. Förutsättningar för registrering. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 4 § i den gällande lagen, men i enlighet med förslaget ändras den personuppgiftsansvarige till Finansinspektionen.

Vidare föreslås det att det i den nya ordalydelsen i 2 *mom.* nämns tillhandahållande av krediter till bostadssammanslutningar, så att registrering får vägras om det med beaktande av omständigheterna är uppenbart att anmälaren har för avsikt att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller förmedla person-till-person-lån såsom ombud för någon annan. Den bestämmelse om vägran av registrering som i den gällande lagen endast gäller konsumentkrediter och förmedling av person-till-person-lån ska alltså enligt förslaget också gälla tillhandahållande av krediter till bostadssammanslutningar såsom mellanhand för någon annan.

6 §. Tillförlitlighet. Den föreslagna paragrafens 1 *mom.* motsvarar i huvudsak 5 § 1 *mom.* i den gällande lagen. Enligt lagförslaget ska det vid bedömningen av tillförlitligheten enligt 1 *mom.* även beaktas huruvida anmälaren är uppenbart olämplig att tillhandahålla krediter till bostadssammanslutningar.

Den föreslagna paragrafens 2 *mom.* ändras i förhållande till 5 § 2 *mom.* i den gällande lagen till följd av det föreslagna bytet av tillsynsmyndighet. Enligt den föreslagna bestämmelsen har Finansinspektionen rätt att ur bötesregistret få de uppgifter som behövs för att utreda om en person som avses i 1 *mom.* är tillförlitlig. Till momentet fogas dessutom en informativ hänvisning om att bestämmelser om Finansinspektionens rätt att få uppgifter ur straffregistret finns i straffregisterlagen (770/1993).

7 §. En juridisk person som anmälare. Paragrafens 1 *mom.* motsvarar enligt förslaget i huvudsak 6 § 1 *mom.* i den gällande lagen. Den föreslagna paragrafens 2 *mom.* preciseras med en hänvisning till tillhandahållande av krediter till bostadssammanslutningar.

8 §. Uppgifter som ska föras in i registret och anmälan om ändringar. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 7 § i den gällande lagen. Det föreslås att 1 *mom.* 3 och 8 punkten till sitt innehåll delvis ändras i förhållande till den gällande lagen. Med stöd av 3 *punkten* i den föreslagna lagen antecknas det i registret även eventuell uppgift om att näringsidkaren lämnar krediter till bostadssammanslutningar. Till 1 *mom.* 8 *punkten* fogas enligt förslaget en hänvisning till administrativa påföljder som meddelas med stöd av lagen om Finansinspektionen.

I paragrafens 2 *mom.* föreslås en hänvisning till förbud enligt 22 § i den föreslagna lagen. Nya 22 § 1 *mom.* om förbudsrätten motsvarar till största del gällande 17 § 1 *mom.*, med undantag av att den myndighet som utövar förbudsrätten byts ut. Till momentet fogas dessutom enligt förslaget ett omnämnande av att också uppgifter om dem som har meddelats ett förbud att utan registrering tillhandahålla krediter till bostadssammanslutningar ska antecknas i registret.

Den andra meningen i föreslagna 2 *mom.* avviker från bestämmelsen i 17 § 1 *mom.* i den gällande lagen så att hänvisningen till sanktioner enligt 1 *mom.* 8 punkten i den gällande lagen ersätts med en hänvisning till påföljder, uppmaningar och förbud enligt 1 *mom.* 8 punkten i den föreslagna lagen. Ändringen är en följd av att det föreslås att tillsynsmyndigheten byts ut. Uppgifterna ska strykas ur registret fem år efter utgången av det år då påföljden eller förbudet påfördes. Den tredje meningen i 2 *mom.* förblir oförändrad.

Föreslagna 3 *mom.* avviker från den gällande lagens motsvarande bestämmelse så att den gällande lagens hänvisningar till regionförvaltningsverket ändras till hänvisningar till Finansinspektionen.

9 §. Utlämnande av uppgifter. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 8 § i den gällande lagen. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett i förhållande till den gällande lagen *nytt 1 mom.*, som gäller Finansinspektionens rätt att lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna. Det är fråga om en hänvisning av informativ karaktär. Enligt det föreslagna momentet finns närmare bestämmelser om denna rätt i 71 § i lagen om Finansinspektionen.

Till följd av det föreslagna tillägget blir 1 mom. i den gällande lagen *2 mom.* i den nya lagen. Till föreslagna 2 mom. fogas dessutom en hänvisning till 71 § i lagen om Finansinspektionen.

10 §. Skyldigheter för ledningen hos en kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 9 § i den gällande lagen.

11 §. Rätt att ta emot kundmedel. Det föreslås att den gällande paragrafen ändras så att hänvisningarna till regionförvaltningsverket ändras till hänvisningar till Finansinspektionen. Det föreslås en teknisk ändring i 1 mom. genom vilken hänvisningen till 11 § 1 mom. ändras till en hänvisning till föreslagna 12 § 1 mom., i enlighet med paragrafnumreringen i den föreslagna lagen. I övrigt motsvarar den föreslagna paragrafen 10 § i den gällande lagen.

12 §. Förvaring och hantering av kundmedel. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll 11 § i den gällande lagen. Den enda ändring som föreslås i förhållande till den gällande lagen är att *2 mom.* delas upp i två moment. Meningen om jämkning av skadestånd och fördelning av skadeståndsansvaret blir *ett nytt 3 mom.*

13 §. Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning. Den föreslagna paragrafen är ny. Den innehåller bestämmelser om de ramar som kreditgivare ska följa när de beviljar krediter till konsumenter. Den föreslagna bestämmelsen förbjuder kreditgivare från att tillämpa sådana affärsmodeller som enligt en helhetsbedömning grundar sig på att krediter beviljas konsumentkunder vars insolvensrisk är oskäligt hög.

Den bestämmelse som föreslås motsvarar föreslagna 15 kap. 11 b § i kreditinstitutslagen.

14 §. Maximal belåningsgrad. Den föreslagna paragrafen är till sitt innehåll ny jämfört med den gällande lagen. Genom paragrafen utvidgas den maximala belåningsgraden till att gälla kreditgivning även utanför kreditinstitutssektorn. Bestämmelsen ska begränsa kreditbeloppet i förhållande till de säkerheter som används. Den föreslagna utvidgningen är en beredskapsåtgärd inför att bostadskrediter kan börja tillhandahållas utanför kreditinstitutssektorn, vilket har skett i vissa av Europeiska unionens medlemsstater. För att bereda sig på den möjligheten är det motiverat att utvidga den maximala belåningsgraden. Utvidgningen förenhetligar även bestämmelserna om kreditgivare, eftersom aktörerna i så fall inte längre behandlas olika bara på grund av hur de är organiserade juridiskt.

Den föreslagna paragrafens *1 mom.* innehåller ett krav på att konsumentkrediter med säkerheter får högst lämnas upp till den maximala belåningsgraden, om krediten är avsedd att användas för förvärv av bostad eller för renovering av en bostad. Med säkerhet avses här en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet, inklusive byggnader, eller andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet.

I föreslagna *2 mom.* fastställs den maximala belåningsgraden. Enligt förslaget får kreditbeloppet då krediten beviljas inte överstiga 90 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Ett undantag görs för den maximala belåningsgraden i fråga om krediter som lyfts för förvärv av den första bostaden, där kreditbeloppet enligt förslaget får uppgå till högst 95 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Personborgen beaktas inte som säkerhet enligt detta moment.

Enligt föreslagna 3 mom. har Finansinspektionen rätt att i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten besluta att sänka de maximibelopp för kredit som avses i 2 mom. Sänkningen får vara högst 10 procentenheter. Vidare föreslås det att Finansinspektionen får begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av riskerna. Beslut om huruvida ovan nämnda beslut ska ändras eller om giltighetstiden ska förlängas ska fattas minst en gång i året. Enligt förslaget ska Finansinspektionen därutöver på sina webbsidor informera om de principer som iakttas vid bedömningen av momentets tillämplighet. På beredningen av beslut tillämpas enligt förslaget vad som i 10 kap. 4 § i kreditinstitutslagen föreskrivs om beredningen av beslut som gäller kontracykliska buffertkrav, med undantag av den tidsfrist som anges i 2 mom. i den paragrafen. Det föreslagna momentet motsvarar alltså i huvudsak motsvarande moment i kreditinstitutslagen.

I 4 mom. föreslås det bestämmelser om när beslut som gäller den maximala belåningsgraden träder i kraft. Ett beslut ska i regel träda i kraft tre månader efter det att det fattades eller alternativt vid en tidpunkt som Finansinspektionen bestämmer.

Genom föreslagna 5 mom. får Finansinspektionen rätt att meddela föreskrifter om hur de säkerheter som avses i paragrafen och deras verkliga värde ska bestämmas. Vidare får Finansinspektionen meddela föreskrifter om sådana situationer där en kreditgivare eller förmedlare av person-till-person-lån får avvika från den maximala belåningsgraden.

15 §. Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar. Den föreslagna paragrafen är till sitt innehåll ny i förhållande till den gällande lagen. Den innehåller begränsningar som gäller beviljande av krediter till bostadssammanslutningar. Den bestämmelse som föreslås motsvarar i huvudsak föreslagna 15 kap. 11 a § i kreditinstitutslagen. Föreslagna 3 mom. avviker från motsvarande bestämmelse i kreditinstitutslagen på så sätt att det inte innehåller en hänvisning till lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker.

16 §. Bevarande av handlingar och uppgifter som gäller kreditgivning och förmedling av person-till-person-lån. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll 12 § i den gällande lagen.

17 §. Tystnadsplikt. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 13 § i den gällande lagen. I den föreslagna lagen utvidgas tystnadsplikten till att också gälla lämnande av krediter till bostadssammanslutningar.

18 §. Tillsyn. Det föreslås att paragrafen ändras i förhållande till 14 § om tillsyn i den gällande lagen så att det är Finansinspektionen som med stöd av den föreslagna lagen utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen.

19 §. Tillsynsbefogenheter. Den föreslagna paragrafen är av informativ karaktär. I paragrafen klargörs det att bestämmelser om Finansinspektionens tillsynsbefogenheter finns i 3 kap. i lagen om Finansinspektionen.

20 §. Påförande och verkställighet av administrativa påföljder. Den föreslagna paragrafen är av informativ karaktär. I paragrafen preciseras det att bestämmelser om påförande, offentliggörande och verkställighet av administrativa påföljder finns i 4 kap. i lagen om Finansinspektionen.

21 §. Påföljdsavgift. I den föreslagna paragrafen fastställs de bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen och för vilka det vid försummelse eller överträdelse påförs en påföljdsavgift. Dessa bestämmelser och beslut är de föreslagna bestämmelserna i 10 § 1 mom. om ledningens skyldigheter, de föreslagna bestämmelserna i 12 § om förvaring och hantering av kundmedel, de föreslagna bestämmelserna i 13 § om hantering av insolvensrisker, de föreslagna bestämmelserna i 14 § om den maximala belåningsgraden och de föreslagna bestämmelserna i 15 § om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar.

Det är behövligt med sanktioner för försummelse av bestämmelserna för att skydda kunder, trygga marknadseffektiviteten och marknadsintegriteten och förebygga negativa förfaranden. Påföljdsavgift stärker också Finansinspektionens tillsyn, eftersom den ökar Finansinspektionens möjligheter att ingripa i förfarandena. Dessutom bidrar påföljdsavgift till att säkerställa att aktörer som bryter mot bestämmelserna inte får konkurrensfördelar.

22 §. Särskild förbuds rätt. Den föreslagna paragrafen är ny, men motsvarar i huvudsak de tre första meningarna i 1 mom. i den gällande lagens 17 § om tvångsmedel. Förbuds rätten är till stor del likadan även i den föreslagna nya lagen, men den myndighet som utövar rätten ändras från regionförvaltningsverket till Finansinspektionen.

I paragrafen föreslås det att Finansinspektionen får en särskild förbuds rätt, med stöd av vilken den kan förbjuda sådant tillhandahållande av konsumentkrediter och sådan förmedling av person-till-person-lån som sker utan registrering. Vidare åläggs Finansinspektionen att förbjuda mottagande av kundmedel om rätt enligt 11 § inte har beviljats eller om kreditgivaren eller förmedlaren av person-till-person-lån på grund av ändrade förhållanden har blivit uppenbart olämplig att ta emot kundmedel. Enligt den föreslagna paragrafen får förbudet av särskilda skäl också meddelas så att det gäller en anställd hos den som bedriver förbjuden verksamhet eller någon annan som agerar för dennes räkning.

23 §. Straffbestämmelser. Det föreslås att paragrafens 1 och 3 mom. ändras delvis jämfört med 19 § i den gällande lagen. Till den föreslagna paragrafen fogas också ett i förhållande till den gällande lagen nytt 3 mom., varvid gällande 3 mom. blir 4 mom.

Det föreslås att 1 mom. kompletteras med ett omnämnande av tillhandahållande av krediter till bostadssammanslutningar, vid sidan om det gällande omnämmandet av tillhandahållande av konsumentkrediter. Paragrafens 2 mom. motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen.

Föreslagna 3 mom. är nytt till sitt innehåll. Enligt momentet ska straff för brytande av tystnadsplikten enligt 17 § dömas som sekretessbrott eller sekretessförseelse enligt 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Paragrafens föreslagna 4 mom. motsvarar i huvudsak 3 mom. i den gällande lagen. Enligt den föreslagna ordalydelsen får den som bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 22 § i denna lag eller med stöd av lagen om Finansinspektionen och som har förenats med vite inte dömas till straff för samma gärning, om vitet genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts ut.

24 §. Ändrings sökande. Det föreslås att paragrafen ändras jämfört med den gällande lagen så att den motsvarar bytet av tillsynsmyndighet.

Föreslagna 1 mom. är nytt till sitt innehåll. Enligt det momentet får ett beslut som fattats av Finansinspektionen överklagas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol. Ändrings sökande enligt förslaget motsvarar i detta avseende 73 § i lagen om Finansinspektionen, med

stöd av vilken Finansinspektionens beslut överklagas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Paragrafens 2 mom. om sökande av ändring i förvaltningsdomstol ändras enligt förslaget inte till sitt innehåll.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett i förhållande till den gällande lagen *nytt 3 mom.*, med stöd av vilket ett beslut av Finansinspektionen kan verkställas också utan att det har vunnit laga kraft. Även ett överklagat beslut ska iakttas tills vidare, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat eller om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Gällande 4 mom. tas inte in i den föreslagna lagen. Enligt det gällande momentet ska ett beslut om avregistrering och om verksamhetsförbud för viss tid iakttas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

25 §. Ikraftträdande. I föreslagna 1 mom. föreskrivs det om lagens ikraftträdande.

Genom föreslagna 2 mom. upphävs den gällande lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare.

Genom 3 mom. föreslås det att hänvisningar annanstans i lagstiftningen till den upphävda lagen uppdateras till hänvisningar till den nya lagen.

26 §. Övergångsbestämmelser. Den föreslagna paragrafen innehåller övergångsbestämmelser som hänför sig till överföringen av myndighetstillsynen. Enligt föreslagna 1 mom. överförs uppgifterna om de näringsidkare som är antecknade i registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån automatiskt till det nya register som avses i denna lag. Regionförvaltningsverket ska alltså enligt förslaget överföra det register som verket driver till Finansinspektionen, som därefter driver registret. På så sätt behöver de näringsidkare som är antecknade i registret inte registrera sig på nytt trots bytet av tillsynsmyndighet.

Föreslagna 2 mom. gäller tillhandahållare av krediter till bostadssammanslutningar, vilka tas in i lagens tillämpningsområde. Dessa tillhandahållare ska enligt förslaget anmäla sig till Finansinspektionen inom sex månader från ikraftträdandet av lagen. Med stöd av föreslagna 3 mom. får näringsidkare fortsätta tillhandahålla krediter till bostadssammanslutningar till dess beslut om registrering har fattats, om registeranmälan görs inom sex månader från lagens ikraftträdande.

Enligt föreslagna 4 mom. gäller beslut som regionförvaltningsverket har meddelat för ikraftträdandet av denna lag efter ikraftträdandet som om Finansinspektionen hade meddelat dem. Enligt föreslagna 5 mom. ska ärenden som är anhängiga vid regionförvaltningsverket behandlas färdigt i enlighet med den gällande lagen. Bestämmelserna i den gällande lagen tillämpas enligt 6 mom. också på gärningar och försummelser som skett före ikraftträdandet av denna lag.

7.5 Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att 1 mom. 15 punkten i paragrafen ändras. I sin nuvarande form gäller punkten näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare när näringsidkaren förmedlar person-till-

person-lån. Hänvisningen till förmedling av person-till-person-lån stryks, så att 15 punkten enligt förslaget gäller alla näringsidkare enligt den lagen. I och med den föreslagna ändringen ska alla kreditgivare som omfattas av den lagens tillämpningsområde i fråga om de skyldigheter som gäller förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism omfattas av Finansinspektionens myndighetstillsyn.

Det är behövt att på detta sätt ändra systematiken i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, så att överföringen av myndighetstillsynen över penningtvätt författningstekniskt kan genomföras på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Att stryka hänvisningen leder till att sådana näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare som inte förmedlar person-till-person-lån inte längre räknas som företag som tillhandahåller finansiella tjänster enligt paragrafens 1 mom. 14 punkten. Detta gör det möjligt att skilja åt tillsynen över rapporteringsskyldiga enligt 14 och 15 punkten så att tillsynen utövas av olika myndigheter. Enligt förslaget utövas tillsynen över rapporteringsskyldiga enligt 14 punkten av regionförvaltningsverket och tillsynen över rapporteringsskyldiga enligt 15 punkten av Finansinspektionen.

Därutöver föreslås det att författningsnumret för den gällande lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare i 15 punkten ändras till numret för den lag som föreslås i denna proposition.

4 §. Definitioner. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 17 punkten ändras så att näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare inte längre definieras som företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Eftersom det föreslås att de rapporteringsskyldiga i fråga ställs under Finansinspektionens tillsyn, är det behövt att de stryks i definitionen av företag som tillhandahåller finansiella tjänster under regionförvaltningsverkets tillsyn. Enligt föreslagna 17 punkten avses således med företag som tillhandahåller finansiella tjänster i denna lag ett annat företag än en sammanslutning eller näringsidkare enligt 2 § 1 mom. 1–8 punkten, 8 a-punkten och 15 punkten. Den utslutande hänvisningen till 15 punkten är alltså ny.

5 kap. **Registret för övervakning av penningtvätt**

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen beskrivs tillämpningsområdet för det register för övervakning av penningtvätt som förs av regionförvaltningsverket. Det föreslås att näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare stryks ur registrets tillämpningsområde. Därmed stryks paragrafens hänvisning till rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 15 punkten., dvs. till näringsidkarna i fråga.

7 kap. **Tillsyn**

1 §. Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 1 och 4 punkten delvis ändras så att de motsvarar den nya uppgiftsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna.

Paragrafens 1 mom. 1 punkten gäller rapporteringsskyldiga i fråga om vilka Finansinspektionen utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen och av bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den. Enligt punktens föreslagna nya ordalydelse utövar Finansinspektionen tillsyn över rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 punkten, 8 a-punkten och 15 punkten. Hänvisningen till 15 punkten är ny, och genom den tas näringsidkare enligt den föreslagna lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare in bland de rapporteringsskyldiga som Finansinspektionen utövar tillsyn över.

Paragrafens 1 mom. 4 punkten gäller å sin sida rapporteringsskyldiga i fråga om vilka regionförvaltningsverket utövar tillsyn. Det föreslås att punkten ändras så att regionförvaltningsverket enligt den nya ordalydelsen utövar tillsyn över rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13, 14, 16–18 och 20–26 punkten till den del de inte står under Finansinspektionens tillsyn. Enligt förslaget stryks alltså hänvisningen till 1 kap. 2 § 1 mom. 15 punkten, som i sin gällande form gäller sådana näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare som förmedlar person-till-person-lån.

7.6 Konsumentskyddslagen

14 a §. *Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter.* Den föreslagna paragrafen är ny och i den fastställs en särskild maximal återbetalningstid för konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, dvs. bostadskrediter. Bestämmelsen syftar till att minska incitamenten för hushåll att skuldsätta sig med alltför långfristiga bostadskrediter. Begränsningen är avsedd att gälla allt lämnande av bostadskrediter, oberoende av kreditgivare. I ljust av utländska exempel är detta också ett led i beredskapen inför en potentiell situation där bostäder i allt större omfattning finansieras med krediter som lämnas av andra än kreditinstitut. Syftet med den föreslagna maximala återbetalningstiden är att säkerställa att nuvarande hållbara praxis för kredithantering bibehålls. Genom att en andel av kreditavtalen tillåts avvika från det allmänna kravet ges kreditgivare möjlighet att efter egen prövning i sitt kreditbeslut beakta den enskilda kundens situation.

Enligt den föreslagna paragrafen får kreditgivaren inte i ett avtal om bostadskredit använda villkor enligt vilka återbetalningstiden för krediten är längre än 30 år. Den maximala återbetalningstiden på 30 år börjar löpa från den dag krediten lyfts. Om krediten dock lyfts i flera rater, betraktas tidpunkten för den sista raten som lyfts som den dag krediten lyfts. Enligt förslaget får dock kreditgivaren avvika från den maximala återbetalningstiden i 10 procent av kreditavtalen under varje kvartal. Denna procentandel beräknas enligt det totala beloppet av kreditgivarens utlåning i euro under kvartalet i fråga. I fråga om medlemskreditinstitut som hör till en sammanslutning enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker räknas procentandelen ut på sammanslutningsnivå, inte på kreditinstitutsnivå.

Begränsningen av den maximala återbetalningstiden börjar enligt förslaget löpa från den tidpunkt då krediten beviljas. Den föreslagna bestämmelsen utgör därmed inget hinder för möjligheten att under lånetiden avtala om behövliga betalningsarrangemang, såsom amorteringsfria perioder. Både när krediten beviljas och när ändringar görs i kreditavtalet ska kreditgivaren dock följa god kreditgivningssed enligt 7 kap. 13 §. Förfaranden där ändringar i kreditavtal utnyttjas faktiskt och avsiktligt för att kringgå bestämmelsen om den maximala återbetalningstiden kan inte anses förenliga med god kreditgivningssed. Däremot förhindrar inte bestämmelsen att sedvanlig flexibilitet i betalningsarrangemangen erbjuds.

Enligt lagens föreslagna ikraftträdandebestämmelse tillämpas inte bestämmelsen om den maximala återbetalningstiden på kreditavtal som slutits före ikraftträdandet av lagen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Enligt 10 § 1 mom. 6 punkten i lagförslag 2 ska Finansinspektionens direktions få befogenhet att fatta beslut om den maximala belåningsgrad som avses 14 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Beslut om att sänka den maximala belåningsgraden får fattas i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten. Finansinspektionen har dessutom rätt att begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av ovannämnda risker.

RP 101/2022 rd

Enligt den gällande lagstiftningen har direktionen rätt att på motsvarande sätt besluta om den maximala belåningsgrad som avses i kreditinstitutslagen, vilket talar för att utvidga normgivningsbemyndigandet till att omfatta även annan kreditgivning.

I 15 kap. 11 b § 4 mom. i lagförslag 1 och i 13 § 4 mom. i lagförslag 4 föreslås det att Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om de i paragraferna avsedda gränsvärdena, fördelningarna och uppgifterna och förfarandena för systemen för riskklassificering samt om informationsinnehållet i de uppgifter som ska rapporteras till Finansinspektionen och om när och hur ofta uppgifterna ska lämnas.

De föreslagna bestämmelserna om Finansinspektionens normgivningsbemyndiganden gäller detaljer som hänför sig till tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen. I och med normgivningsbemyndigandena kan Finansinspektionen vid behov även reagera snabbt och ofta på potentiella risker vid kreditgivning, vilka kan uppkomma snabbt och oförutsägbart i samband med konjunkturväxlingar. Vidare är det grundlagsutskottets vedertagna åsikt att det i ljuset av mängden yrkesmässiga särdrag är motiverat att ge en myndighet normgivningsbemyndiganden. De yrkesmässiga särdragen inom Finansinspektionens ansvarsområde talar för att den föreslagna författningsnivån är motiverad.

Det föreslås inte att denna lagstiftningshelhet kompletteras med nya bemyndiganden att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om den yrkesskicklighet som fordras enligt 10 § om skyldigheter för ledningen hos en kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån i lagförslag 4 utfärdas genom förordning av statsrådet. Det föreslås dock inte att bestämmelsen till sitt sakinnehåll ändras i detta sammanhang.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 juli 2023.

10 Verkställighet och uppföljning

Det finns skäl att kontinuerligt utvärdera utvecklingen av hushållens skuldsättning samt hur makrotillsynsverktygen fungerar. Verkställigheten av de föreslagna lagarna följs upp som en del av helheten av andra lagprojekt som gäller dämpande av överskuldsättning.

Regeringen framförde i februari 2022 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister och till lagar som har samband med den (RP 22/2022 rd). Enligt propositionen ska registret tas i bruk stegvis. I fråga om konsumentkrediter är avsikten att registret tas i bruk i april 2024. I och med att registret tas i bruk stegvis träder de sista bestämmelserna i kraft i april 2026.

Det är ändamålsenligt att utvärdera hur väl och hur effektivt de föreslagna makrotillsynsverktygen fungerar först efter att det positiva kreditupplysningsregistret har börjat användas i sin fulla utsträckning. Då har tillsynsverktygen varit i bruk tillräckligt länge för att det ska vara möjligt att utvärdera deras verkningsfullhet. Kunskapsunderlaget om situationen med hushållens skuldsättning kompletteras avsevärt av att det positiva kreditupplysningsregistret tas i bruk.

11 Förhållande till andra propositioner

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett positivt kreditupplysningsregister och till lagar som har samband med den (RP 22/2022 rd) lämnades till riksdagen den 24 februari 2022. Den överföring av myndighetstillsynen över konsumentkreditgivarna från regionförvaltningsverket till Finansinspektionen som föreslås i denna proposition förutsätter vissa mindre ändringar i den föreslagna lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De lagförslag som ingår i propositionen är av betydelse med tanke på egendomsskyddet och näringsfriheten som tryggas i grundlagen. Propositionen innehåller också ur grundlagsperspektiv betydelsefulla bestämmelser som gäller myndigheternas prövningsrätt, delegering av befogenheter, administrativa påföljder och behandling av personuppgifter. Utöver detta handlar det i regleringen om utnyttjande av det nationella handlingsutrymmet.

12.1 Egendomsskydd och avtalsfrihet

Begränsandet av skuldsättningen genom makrotillsynsverktyg är av betydelse med tanke på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen och avtalsfriheten som sammanhänger med det. Grundlagsutskottet har tidigare i sin tolkningspraxis ansett att det är acceptabelt att begränsa egendomsskyddet i syfte att hindra djup skuldsättning och eliminera de negativa effekterna av den (GrUU 28/2012 rd, s. 2, GrUU 42/2006 rd, s. 4, GrUU 12/2002 rd, s. 2, och GrUU 5/2002 rd, s. 2). Dessutom har utskottet framhållit att en livslång eller oskäligt utdragen utsökning i väsentlig grad kan hindra den som är föremål för utsökningen att leva ett människovärdigt liv (GrUU 12/2002 rd, s. 2).

Avtalsrätten hör allmänt till vanlig lagstiftning (GrUU 26/2008 rd, s. 2, och GrUU 3/1982 rd, s. 2), men det har ändå ansetts att avtalsfriheten får ett skydd genom bestämmelsen om egendomsskydd (RP 309/1993 rd, s. 66, GrUU 15/2004 rd, s. 4, och GrUU 33/1998 rd, s. 1). Enligt grundlagsutskottet omfattar skyddet för berättigade förväntningar rätten att kunna lita på att lagstiftningen om de rättigheter och skyldigheter som är viktiga för avtalsförhållandet består och att denna typ av frågor inte kan regleras på ett sätt som i oskäligt hög grad försämrar parternas rättsliga ställning (GrUU 42/2006 rd, s. 4, GrUU 21/2004 rd, s. 3, och GrUU 33/2002 rd, s. 3). Bestämmelser som inskränker egendomsskyddet bedöms utifrån huruvida de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna uppfylls (GrUU 32/2010 rd, s. 4, GrUU 20/2010 rd, s. 2, och GrUU 6/2010 rd, s. 2–3).

De bestämmelser som är väsentliga med tanke på egendomsskyddet och avtalsfriheten ingår i lagförslag 1, 4 och 6. Konsumentkrediter där en bostad fungerar som säkerhet och vars ändamål är förvärv av en bostad begränsas genom lagförslag 4 till det belopp som motsvarar den maximala belåningsgraden. Motsvarande bestämmelse har tidigare gällt endast kreditgivning enligt kreditinstitutslagen. Genom lagförslag 6 begränsas den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter i princip till 30 år. Dessutom begränsas genom lagförslag 1 och 4 beloppet av sådana krediter som beviljas bostadssammanslutningar. Begränsningarna som gäller bostadssammanslutningar innebär att maximibeloppet av en kredit som beviljas i byggnadsskedet begränsas till 60 procent, att amorteringsfria perioder förbjuds under de fem första åren från det att krediten lyfts samt att maximitiden för återbetalning av krediten i princip är 30 år.

Ovannämnda begränsningar riktar sig mot egendomsskyddet för den borgenär och den gäldenär som är avtalsparter, i och med att begränsningarna ingriper i vardera partens grundlagsenliga

frihet att använda sin egendom på det sätt parten anser vara bäst. På så sätt inskränker begränsningarna avtalsfriheten när man avtalar om de skuldkvoter som avses i de föreslagna bestämmelserna.

Kriterierna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna avgör om begränsningarna är förenliga med grundlagen. I detta sammanhang är det av betydelse huruvida begränsningarna är påkallade av ett vägande samhälleligt behov, huruvida det finns godtagbara grunder för begränsningarna med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet, huruvida begränsningarna är nödvändiga för att uppnå ett godtagbart mål och huruvida de även i övrigt står i proportion till sitt syfte. Begränsningarna ska också vara exakta och noggrant avgränsade. De föreslagna begränsningarnas godtagbarhet i konstitutionellt hänseende ska bedömas separat.

För en maximal belåningsgrad i enlighet med förslaget talar framför allt tryggheten av stabiliteten på finansmarknaden. Grundlagsutskottet har i samband med bedömning av begränsningar av egendomsskyddet ansett att sådana grunder som hänför sig till garanterandet av stabiliteten på den finansiella marknaden och som med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna är godtagbara talar för en reglering. Det att den finansiella marknaden fungerar stabilt och utan störningar skyddar i sin tur även kunderna (ex. GrUU 7/2009 rd, s. 3, och GrUU 43/2004 rd, s. 2/1). Därför finns det med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbara grunder för den utvidgning av bestämmelsen om den maximala belåningsgraden som föreslås i propositionen. Begränsningen är nödvändig för att det ska gå att ingripa i verksamhet som orsakar instabilitet på finansmarknaden, innan verksamheten utgör en risk på systemnivå som kan ta sig utlopp i en ekonomisk kris. Åtgärder som ingriper i avtalsfriheten i mindre grad kan inte anses vara tillräckliga, eftersom det genom dem inte är möjligt att lika effektivt ingripa i risker som hotar stabiliteten på finansmarknaden. Att den föreslagna maximala belåningsgraden uppfyller kravet på proportionalitet säkerställs genom det faktum att Finansinspektionen har möjlighet att justera nivån på begränsningen beroende på den ekonomiska konjunkturen. Finansinspektionen kan sålunda ingripa proportionellt i just de lägen då riskerna för det finansiella systemet håller på att öka. Begränsningen går inte längre än vad som är motiverat, eftersom dess lagstadgade nivå inte avsevärt skärper kreditgivningen. Dessutom har begränsningen lindrats för dem som skaffar sin första bostad. En utvidgning av den maximala belåningsgraden anses vara en effektiv åtgärd för att trygga den finansiella stabiliteten också i sådana situationer där beviljandet av bostadskrediter i betydande grad sprider sig utanför kreditinstitutssektorn. Begränsningen är exakt och noggrant avgränsad till sin ordalydelse och sitt tillämpningsområde.

De begränsningar av den maximala återbetalningstiden som föreslås tryggar också stabiliteten på finansmarknaden och därigenom kundskyddet. De överensstämmer dessutom med de mål för förebyggande av överskuldssättning som grundlagsutskottet har godtagit. De föreslagna begränsningarna är nödvändiga för att en bakre gräns ska kunna sättas för den ökning av skuldsättningen som följer av förlängda lånetider. En alltför stor skuldsättning ökar hushållens sårbarhet för störningar i ekonomin, så begränsningarna tryggar i sista hand hushållens ställning. Det har observerats att ökad skuldsättning har samband med förlängda lånetider, vilket talar för en begränsning av dem. Det är inte möjligt att begränsa lånetiderna på ett mindre inskränkande sätt inom ramen för det uppställda målet. För proportionaliteten i åtgärderna talar det faktum att åtgärderna inte bedöms medföra en omedelbar åtstramning av den kreditgivningspraxis som omfattas av avtalsfriheten. Däremot utgör begränsningarna en förutsägbar bakre gräns för kreditgivningen vars begränsande verkan förstärks först på längre sikt. Bestämmelserna baserar sig på exakta och entydiga gränsvärden.

Det är motiverat att begränsa beloppet av krediter som beviljas bostadssammanslutningar i synnerhet för att förhindra överskuldssättning och problem som sammanhänger med detta. Att

skydda konsumenterna mot överskuldsättning har ansetts vara en godtagbar grund för bestämmelser som begränsar egendomsskyddet och näringsfriheten till exempel i utskottets utlåtande GrUU 28/2012 rd. Motsvarande skäl talar för det föreslagna förbudet mot amorteringsfrihet för krediter som beviljas bostadssammanslutningar. Bestämmelserna är nödvändiga för att skydda konsumenterna. Krediter som beviljas bostadssammanslutningar omfattas inte av sådan reglering som konsumentkrediter, så de risker som är förenade med krediterna till bostadssammanslutningar är större än de risker som är förenade med personliga lån. I själva verket är det konsumenterna som ansvarar för återbetalningen av lånen till bostadssammanslutningar, så en begränsning av dessa lån är ett effektivt och proportionellt medel att begränsa också konsumenternas skuldsättning. De begränsningar som gäller dessa lån är nödvändiga för att hålla skuldsättningen under kontroll och skydda konsumenterna. Det är inte möjligt att med mindre begränsande medel ingripa i skuldsättning som uppstår genom lån till bostadssammanslutningar. Begränsningarna av avtalsfriheten har tydligt definierats i bestämmelserna, varför de kan anses vara exakta och noggrant avgränsade.

Förebyggande av sociala och ekonomiska problem till följd av överskuldsättning och skuldsättning är de centrala målen med införandet av åtgärderna. Grundlagsutskottet har i enlighet med vad som nämns ovan ansett att dessa mål är godtagbara med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Det finns ett tungt vägande samhällsligt behov av att förhindra överskuldsättning, eftersom en alltför stor ökning av skuldsättningen i ett vidare perspektiv medför indirekta problem för samhället. Dessa problem drabbar vanligtvis också hushåll som inte har skulder eller som klarar av att sköta sina skulder. Det allmänna ska enligt 22 § i grundlagen se till att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses. Begränsningarna syftar till att trygga stabiliteten på marknaden, vilket främjar det egendomsskydd som tryggas i grundlagen, genom att minska sannolikheten för en ekonomisk kris. Också denna omständighet bör beaktas vid bedömningen av begränsningarnas proportionalitet.

Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att det när det gäller proportionaliteten i begränsningar av avtalsfriheten dessutom bör observeras att de föreslagna bestämmelserna inte har retroaktiv verkan (GrUU 28/2012 rd, s. 3). De föreslagna makrotillsynsåtgärderna ska inte tillämpas på krediter som beviljats före lagens ikraftträdande. Bestämmelserna har således ingen retroaktiv verkan.

12.2 Näringsfrihet

De nya makrotillsynsverktyg som föreslås i propositionen och som ska minska kreditefterfrågan begränsar kreditgivningen och inskränker näringsfriheten så att kreditinstitutens och andra kreditgivares möjligheter att bedriva sin näringsverksamhet på det sätt de anser vara bäst begränsas. Propositionen innebär också att de som tillhandahåller krediter för bostadssammanslutningar åläggs en registreringskyldighet. Således ska propositionen betraktas med avseende på näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom näring som han eller hon valt fritt. Det är möjligt att under vissa förutsättningar avvika från huvudregeln om näringsfrihet genom att kräva tillstånd för verksamheten (GrUU 19/2002 rd, s. 2). Tillståndsplikten ska fastställas genom en lag som uppfyller de allmänna krav som ställs på en lag som begränsar en grundläggande fri- och rättighet (GrUU 69/2014 rd, s. 2, och GrUU 58/2014 rd, s. 5). Den allmänna tillståndsplikten kan framför allt motiveras med garanterandet av stabiliteten på den finansiella marknaden och därigenom också tryggandet av kundskyddet (GrUU 24/2002 rd, s. 2, GrUU 16/2003 rd, s. 2, och GrUU 43/2004 rd, s. 2). En registreringskyldighet har i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis jämförats med tillståndsplikt (GrUU 15/2008 rd, s. 2, GrUU 45/2001 rd, s. 2, och GrUU 24/2000 rd, s.2).

Det finns ur samhällelig synpunkt vägande skäl för registrering av kreditgivare som erbjuder konsumentkrediter. Registreringen är nödvändig framför allt för att säkerställa kreditgivarnas yrkeskompetens och tillförlitlighet, underlätta myndighetstillsynen och förhindra kriminell verksamhet, såsom penningtvätt. I propositionen föreslås det att tillsynen över konsumentkrediter överförs till Finansinspektionen, som för skötseln av sina uppgifter enligt den gällande lagen redan från tidigare har lämpliga och omfattande befogenheter samt erfarenhet av och kunskap i att utöva tillsyn över kreditverksamhet.

Också registreringen ska enligt grundlagsutskottet regleras genom en lag som uppfyller villkoren för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Inskränkningar i näringsfriheten ska vara exakta och noggrant avgränsade. Av lagen ska klart framgå dess väsentliga innehåll, såsom begränsningarnas omfattning och villkor. Vad gäller innehållet är det viktigt att bestämmelserna om villkoren för registrering och registrerings beständighet är så utformade att myndigheternas verksamhet är tillräckligt förutsägbar. En viss roll spelar enligt utskottet även det i vilken utsträckning myndigheternas befogenheter bestäms utifrån bunden prövning respektive behovsprövning (GrUU 15/2008 rd, s. 2, GrUU 33/2005 rd, s. 2, och GrUU 28/2000 rd, s. 2)

I propositionen föreslås det att tillämpningsområdet för lagförslag 4 ska omfatta även dem som erbjuder krediter för bostadssammanslutningar, vilket innebär en utvidgning av registreringsskyldigheten. Utvidgningen bör bedömas utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsning i grundlagen. För en registreringsskyldighet talar det tungt vägande samhälleliga intresset som gäller konsumentskyddet och förebyggandet av överskuldssättning. Skyddet av konsumenterna talar för en registrering, eftersom denna gör det möjligt att effektivt genomföra och övervaka bestämmelserna om krediter till bostadssammanslutningar. Utan registreringen skulle effekten av regleringen lida, vilket också skulle göra det svårare att uppnå målen med registreringen. Registreringsskyldigheten hindrar inte att näringsverksamheten bedrivs, utan den säkerställer att aktörerna förbinder sig till att bedriva sin näringsverksamhet på ett sätt som är hållbart ur konsumentens synvinkel. Till denna del kan bestämmelserna anses vara proportionerliga. De ger en exakt och förutsägbar bild av den reglering som ska följas och av myndighetstillsynen i anknytning till regleringen.

Av betydelse med tanke på kreditinstitutens näringsfrihet är bestämmelserna i lagförslag 1 och 6 om begränsningar som gäller husbolagslån och om den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter. Motsvarande bestämmelser i lagförslag 4 gäller också näringsidkare som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Dessa näringsidkare förpliktas dessutom att i sin bostadskreditgivning iaktta en maximal belåningsgrad där kreditbeloppet står i proportion till beloppet av säkerheterna. Alla kreditgivare förutsätts följa den bestämmelse om hantering av insolvensrisker i anknytning till konsumentkrediter som ingår i lagförslag 1 och 4.

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett att försök att hindra djup skuldsättning och eliminera de negativa effekterna av den är acceptabla grunder också för att begränsa näringsfriheten (GrUU 28/2012 rd, s. 2). Grundlagsutskottet har vidare konstaterat att garanterandet av stabiliteten på den finansiella marknaden och skyddandet av kunderna är godtagbara grunder för att ingripa i näringsfriheten (GrUU 7/2009 rd, s. 3).

Propositionen omfattar de ovan nämnda medlen för minskning av hushållens totala skuldsättning. En alltför stor skuldsättning försvårar såväl hushållens som samhällsekonomins förmåga att klara av ekonomiska störningar och lågkonjunkturer, så begränsningen stöds av ett tungt vägande samhälleligt behov. Ekonomiska störningar kan också ha mycket negativa konsekvenser med avseende på möjligheterna att bedriva näringsverksamhet. Det har konstaterats att en alltför stor skuldsättning förstärker följderna av ekonomiska kriser, och en begränsning av

skuldsättningen bedöms kunna förebygga denna omständighet. Begränsningarna kan alltså anses nödvändiga för att garantera stabiliteten på finansmarknaden. En stabil marknad främjar näringsverksamheten och också näringsidkarnas möjligheter att bedriva sin affärsverksamhet i en stabil och säker miljö. Medlen är proportionerliga, eftersom de sätter en övre gräns för vad som är möjligt att komma överens om när man avtalar om kreditvillkor. På detta sätt riktas effekterna framför allt mot de hushåll som löper den största risken att drabbas av överskuldsättning genom kreditvillkor som är skadliga för ekonomin som helhet. Förfaringssätten när det gäller beviljande av krediter som är mindre skadliga med tanke på ekonomin som helhet begränsas däremot inte. Begränsningarna hindrar alltså inte bedrivande av näringsverksamhet, utan skapar förutsättningar för en hållbar verksamhet. Detta talar för att de kan anses vara proportionerliga.

Begränsningen av den maximala återbetalningstiden motverkar överskuldsättning genom att begränsa lånetiderna. Långa återbetalningstider ökar de totala lånekostnaderna och upprätthåller skuldsättningen. Kraftigt skuldsatta hushåll är mer utsatta än andra för de risker som lågkonjunkturer medför. Därför finns det ett samhälleligt tungt vägande behov av att begränsa skuldsättningen. Begränsningen av den maximala återbetalningstiden sätter en effektiv bakre gräns för hur långt lånetiderna kan förlängas. Dimensioneringen av den maximala återbetalningstiden möjliggör i stor utsträckning nuvarande kreditpraxis men hindrar att lånetiderna förlängs så att de blir osunda. Begränsningen ingriper alltså inte i näringsfriheten mer än vad som är nödvändigt för att sätta en bakre gräns för ökad skuldsättning. Detta talar för att begränsningen är proportionell. Regleringen är noggrant avgränsad och exakt, eftersom bestämmelsen innehåller en entydig maximitid för kreditbetalning samt noggrant definierade gränser för möjligheterna till avvikelser.

Utnyttjandet av husbolagslån sammanhänger med aspekter som är problematiska ur konsumentskyddssynvinkel. Stora bolagslåneandelar bidrar till att göra hushållens bild av sin skuldsättning oklar. En avsevärd del av hushållens skuldsättning är en följd av husbolagslån. Husbolagslån är förknippade med en risk för begagnande av en kraftig hävstångseffekt, vilket bidrar till bostadsmarknadens och byggverksamhetens cykliska natur. Dessutom uppstår det problem i situationer där insolvens hos vissa delägare ökar de övriga delägarnas betalningsskyldighet. Ovannämnda vägande samhälleliga intressen talar för en begränsning av näringsfriheten så att husbolagslånets belopp, de maximala återbetalningstiderna och amorteringsfriheten begränsas för att bromsa skuldsättningen. Med tanke på kravet på proportionalitet är det av betydelse att utnyttjandet av husbolagslån inte förhindras helt och hållet, utan att det sätts gränser för bostadssammanslutningars skuldsättning, för att motverka alltför stor skuldsättning. Det bedöms att det inte är möjligt att uppnå propositionens målsättningar med åtgärder som ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna i mindre utsträckning, eftersom konsekvenserna av sådana åtgärder kan bli för små med avseende på konsumentskyddet och dämpandet av skuldsättningen. De åtgärder som föreslås i propositionen bedöms med andra ord vara effektiva när det gäller att minska riskerna i anknytning till krediter för bostadssammanslutningar och att skydda konsumenterna. Begränsningen av skuldbeloppet i byggnadsskedet skyddar i synnerhet delägarna i husbolag mot överskuldsättning, då det är dessa delägare som i sista hand ansvarar för återbetalningen av krediterna. I fråga om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar är bestämmelserna detaljerade och noggrant avgränsade, med angivande av procenttal.

Bestämmelsen om den maximala belåningsgraden gäller för närvarande genom kreditinstitutslagen. Det är motiverat att utvidga kravet till att gälla också kreditgivning som inte omfattas av kreditinstitutslagen, för att garantera stabiliteten på finansmarknaden och skydda konsumenterna. Begränsningen är till sin karaktär en nödvändig metod för att effektivt dämpa överhettningen på bostadsmarknaden, hushållens ökade skuldsättning och riskerna i anslutning till kre-

ditinstitutens bostadskreditgivning under högkonjunkturer. Begränsningens effektivitet förbättras av Finansinspektionens möjlighet att ändra gränsen beroende på den ekonomiska konjunkturen. Begränsningen gäller med samma innehåll för kreditinstitut, och den sträcker sig inte längre än vad som är motiverat med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, så den uppfyller proportionalitetskraven. Bestämmelsen är exakt till sin karaktär, eftersom den baserar sig på tydliga procentuella värden. Myndigheternas prövningsrätt är i bestämmelsen kopplad till exakta gränser.

De bestämmelser om hantering av insolvensrisker som begränsar näringsfriheten och avtalsfriheten är centrala särskilt med tanke på kundskyddet. Det ligger både i kreditökandenas och i samhällets intresse att kreditgivningen binds till sunda och klart definierade grunder och att krediter inte i stor utsträckning beviljas personer för vilka sannolikheten för insolvens är oskäligt stor. En sådan reglering är nödvändig också ur näringsidkarnas synvinkel, så att aktörer som baserar sin verksamhet på oproportionerligt riskfyllda förfaranden inte genom sitt handlande får konkurrensfördelar på kreditmarknaden. Det finns ett vägande samhälleligt behov av de nya bestämmelserna, för att förebygga överskuldssättning. De gällande bestämmelserna i konsumentskyddslagen har inte räckt till för att förhindra skadlig kreditgivningspraxis. Av denna anledning är det nödvändigt med mer begränsande bestämmelser. Med hjälp av bestämmelserna kan man undvika de kostnader som kreditgivning till en insolvent person orsakar, både för den insolventa personen själv och för samhället till exempel i form av utsökning.

Som helhet är de föreslagna begränsningarna nödvändiga för att kunna undvika en allt slappare kreditgivningspraxis och de negativa externa effekterna av detta. På individnivå innebär överskuldssättning ett betydande ekonomiskt och socialt hot som påverkar såväl den berörda personens som de närståendes liv. Ekonomiska svårigheter som beror på överskuldssättning är vanligen långvariga och svåra att förutse. Onödig överskuldssättning medför att också de konsumenter som inte har några skulder eller som är kapabla att betala sina skulder utsätts för ekonomiska risker. En alltför kraftig ökning i kreditgivningen återspeglas också i realekonomin genom att hushållens förmåga att anpassa sig till ekonomiska störningar försvagas. En försämring av många gäldenärers betalningsförmåga samtidigt har betydande kumulativa konsekvenser för samhällsekonomin. Av dessa orsaker finns det med hänseende till de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbara grunder för att begränsa näringsfriheten.

Motsvarande den gällande kreditinstitutslagen ska nämnda aktörer enligt propositionen omfattas av krav och begränsningar som till sitt innehåll och sin omfattning inte avviker från de bestämmelser som i nuläget förpliktar dem. När det gäller andra kreditgivare innebär förslaget en mer betydande ändring i regleringen. För dessa aktörers del utökas skyldigheterna i fråga om tillhandahållande av krediter för bostadssammanslutningar och hantering av insolvensrisker. Skyldigheterna kan jämföras med bestämmelserna om räntetak, som grundlagsutskottet har bedömt i sitt ställningstagande GrUU 28/2012 rd. De bestämmelser som ska gälla andra kreditgivare handlar framför allt om reglering av sådan kreditgivningspraxis som blivit oskälig ur konsumenternas synvinkel. Grundlagsutskottet har ansett till och med en kraftig begränsning av näringsfriheten vara motiverad för att skydda ett ytterst tungt vägande samhällsintresse, om lindrigare åtgärder inte lett till önskat resultat (GrUU 28/2012, s. 3). Som det konstaterades i avsnitt 4.1.3 har man på kreditmarknaden observerat sådan kreditgivningspraxis som är till nackdel för kunderna och där krediter lämnas till insolventa kunder. Det är också nödvändigt att minska de risker som är förknippade med krediter till bostadssammanslutningar och som beskrivs i avsnitt 2.2. Dessa begränsningar av näringsfriheten motiveras alltså med att hushållen skyddas mot problem i anslutning till överskuldssättning.

Med tanke på förslagen som hänför sig till makrotillsynsverktygen innebär de nuvarande kraven på kreditinstitutens ekonomiska situation att man ingriper i skyddet för näringsfriheten genom

att utöver andra krav även ställa kravet att de aktörer, kreditinstitut och värdepappersföretag som definieras i lagen ska ha särskilda kapitalbas, vilka i och med att de utgör en ekonomisk belastning begränsar friheten för dem som är föremål för regleringen att utöva sin näring med de ekonomiska resurser som de anser vara bäst. Likaså har det redan nu för de ovan avsedda aktörerna, kreditinstituten och värdepappersföretagen fastställts begränsningar med avseende på det under vilka förutsättningar till exempel bostadskrediter kan beviljas.

De krav som ställs på kreditinstitut är motiverade, eftersom kärnan i den affärsverksamhet som är föremål för regleringen är att inneha tillgångar som tillhör andra, exempelvis kontomedel som finns på kreditinstitutens konton. Medborgarnas, med andra ord kundernas, skydd har ansetts vara ett sådant vägande samhällligt intresse som berättigar till att inskränka området för näringsfriheten, som annars tryggas i grundlagen. Å andra sidan kan ett vägande samhällligt intresse, såsom förhindrande av överskuldsetting, anses förutsätta att samma kundkrets skyddas mot alltför stor kreditgivning både när det gäller kreditinstitut och när det gäller andra aktörer som beviljar krediter. I samband med beviljandet av krediter är inskränkningar som är acceptabla med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna motiverade för att garantera stabiliteten på den finansiella marknaden, och de faktorer som hänför sig till kundskyddet talar dessutom för bestämmelserna på de grunder som anges ovan (GrUU 43/2004 rd). Föremål för de föreslagna bestämmelserna är ett begränsat verksamhetsområde för beviljande av kredit. Dessutom har kreditinstituten som utövare av upplånings- och utlåningsverksamhet en särskild betydelse när det gäller kundernas ekonomiska intressen, varför de nu föreslagna bestämmelserna till sina utgångspunkter och mål motsvarar de principer som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtanden i anknytning till näringsfriheten (GrUU 28/2000 rd, GrUU 28/2001 rd, GrUU 53/2001 rd, GrUU 19/2002 rd och GrUU 17/2004 rd).

12.3 Myndigheternas prövningsrätt och delegering av befogenheter

Myndighetstillsynen har i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis ansetts vara nödvändig när det gäller kreditinstitutsverksamheten, eftersom denna verksamhet inbegriper mottagande av medel i stor skala från allmänheten. För myndighetstillsynen talar framför allt faktorer som hänför sig till garanterandet av stabiliteten på den finansiella marknaden och tryggandet av kundskyddet (GrUU 24/2002 rd, s. 2, GrUU 16/2003 rd, s. 2, och GrUU 43/2004 rd, s. 2). Utskottet har i sin praxis också betonat begränsningen av myndigheternas behörighet och styrningen av myndigheternas prövningsrätt (GrUU 43/2004 rd, s. 2).

Ett bemyndigande att utfärda rättsnormer i bestämda frågor kan i enlighet med 80 § 2 mom. i grundlagen delegeras till en myndighet endast om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Till dessa delar handlar det om ett krav på att i bemyndigandelagen ange de av bemyndigandet omfattade frågor som går utöver det allmänna kravet på exakthet. Grundlagen förutsätter vidare att tillämpningsområdet för ett lagfast bemyndigande för en myndighet dessutom ska vara exakt avgränsat, vilket innebär att det även i detta avseende krävs större exakthet med avseende på bemyndigandet än normalt (GrUU 42/2018 rd, GrUU 45/2016 rd, s. 6, GrUU 34/2012 rd).

Enligt förarbetena till grundlagen kan ett särskilt skäl anses föreligga närmast när det är fråga om en sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning (RP 1/1998 rd, s. 134). Som ett särskilt skäl som hänför sig till föremålet för regleringen betraktas också det att den verksamhet som ska regleras har många yrkesmässiga särdrag (GrUU 16/2003 rd, s. 3/II, GrUU 67/2002 rd, s. 3–4, GrUU 24/2002 rd, s. 6). Grundlagsutskottet understryker i sin praxis att det utifrån 80 § i grundlagen är väsentligt att det finns

RP 101/2022 rd

tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det som ska regleras (GrUU 10/2016 rd, s. 5, GrUU 49/2014 rd, s. 6).

I propositionens lagförslag 4 finns i 14 § bestämmelser som gäller den maximala belåningsgraden och som ger myndigheterna en lika omfattande prövningsrätt som motsvarande bestämmelse i den gällande kreditinstitutslagen. Enligt paragrafen får Finansinspektionen, för att begränsa en exceptionell ökning av risker som påverkar den finansiella stabiliteten, besluta att med högst 10 procentenheter sänka det maximala kreditbelopp som utgår ifrån den maximala belåningsgraden. Eftersom bestämmelsen lämpar sig endast för situationer då riskerna med avseende på den finansiella stabiliteten ökar exceptionellt, är myndighetens prövningsrätt befogad, så att det är möjligt att snabbt reagera på ändringsbehov. Det har dessutom satts tydliga procentuella gränser för Finansinspektionens prövningsrätt. Tillämpningen av makrotillsynsåtgärderna förutsätter att de yrkesmässiga särdragen i kreditgivningen och det finansiella systemets funktion beaktas i mycket hög grad, vilket Finansinspektionen har den bästa beredskapen för.

Det föreslås att 15 kap. 11 b § 4 mom. i lagförslag 1 ska innehålla en bestämmelse genom vilken Finansinspektionen ges befogenhet att utfärda närmare föreskrifter till kreditinstitut om hanteringen av insolvensrisker. En motsvarande bestämmelse som gäller andra kreditgivare ingår i 13 § 4 mom. i lagförslag 4. Finansinspektionen får enligt nämnda bestämmelse utfärda närmare föreskrifter om de gränsvärden och fördelningar som behövs för bedömning av insolvensrisken, om system för riskklassificering samt om det specifika innehållet i den rapportering som ska lämnas till Finansinspektionen och om rapporteringssättet. Utfärdandet av närmare bestämmelser inom detta område förutsätter ingående kännedom om finansmarknaden och kreditgivningspraxis, vilket Finansinspektionen har de bästa förutsättningarna för. De faktorer som omfattas av bemyndigandet att utfärda föreskrifter handlar om att förtydliga innehållet i regleringen, och deras syfte är att stödja genomförandet av de grundläggande bestämmelserna i praktiken.

De föreslagna nya bestämmelserna motsvarar till sin natur i stor utsträckning Finansinspektionens nuvarande befogenheter. Finansinspektionen kan med sina gällande befogenheter exempelvis införa makrotillsynsverktyg för kreditinstituten i form av finansiella villkor, såsom ett krav på en kontracyklisk kapitalbuffert eller en systemriskbuffert. Bemyndigandena enligt de nya bestämmelserna kan också jämföras med Finansinspektionens nuvarande rätt att i enlighet med kreditinstitutslagen sänka den maximala belåningsgraden för bostadskrediter med 10 procentenheter och begränsa beaktandet av andra säkerheter än realsäkerheter vid beräkningen av belåningsgraden. Det finns ett tungt vägande samhälleligt behov av Finansinspektionens nya befogenheter, för att det ska vara möjligt att om nödvändigt snabbt och på ett övergripande sätt ingripa i sådan skuldsättning som har en skadlig inverkan på ekonomin och reagera på ekonomins cykliska natur.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Detta är av betydelse med tanke på den skyldighet att hantera insolvensrisker som föreskrivs för kreditgivarna. Enligt den föreslagna bestämmelsen får den affärsmodell som ett kreditinstitut tillämpar vid kreditgivning sett ur ett helhetsperspektiv inte leda till att krediter beviljas sådana konsumenter vars insolvensrisk är oskäligt hög. Det för Finansinspektionen föreslagna bemyndigandet att utfärda föreskrifter för att fastställa de närmare gränsvärdena och fördelningarna i anslutning till detta är till sin karaktär sådana som preciserar de bestämmelser som framgår av lagen. Det är motiverat att delegera utfärdandet av preciserande bestämmelser till Finansinspektionen på grund av den ingående kännedom om finansmarknaden som regleringens natur förutsätter.

12.4 Påföljder

Bestämmelser av sanktionskaraktär är 20 kap. 1 § om påföljdsavgifter i lagförslag 1 samt 38 § om ordningsavgifter och 40 § om påföljdsavgifter i lagförslag 2. Sådana bestämmelser är också 20 § om påförande och verkställighet av administrativa påföljder i lagförslag 4 samt 21 § om påföljdsavgifter och 23 § om straffbestämmelser i samma lag. 23 § i propositionens lagförslag 4 gör det möjligt att påföra straffrättsliga påföljder för den som bryter mot registreringskyldigheten enligt den föreslagna lagen. Denna bestämmelse utvidgas till att gälla också dem som erbjuder krediter till bostadssammanslutningar. Bestämmelsen motsvarar det förhållningssätt som antagits i den gällande lagen och i andra sektorspecifika bestämmelser som gäller finansbranschen. Därför är det nödvändigt att i detta sammanhang bedöma om de föreslagna, till sitt innehåll nya, bestämmelserna om ordnings- och påföljdsavgifter är förenliga med grundlagen.

Ordningsavgift får enligt lagförslag 2 åläggas den som försummar eller bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 8 § 3 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, med stöd av vilken aktören ska anmäla ändringar i sina registeruppgifter och anmäla om verksamheten upphör. Ett sådant handlings sätt där anmälningsskyldigheten inte iakttas måste sanktioneras, för att det ska kunna säkerställas att de uppgifter som näringsidkarna lämnat är aktuella och tillförlitliga. Innehållsmässigt korrekta och aktuella uppgifter gör tillsynen över aktörerna effektivare, och därigenom också kundskyddet. Sanktionerna stärker också marknadens allmänna tillförlitlighet.

Finansinspektionen får enligt propositionen påföra den som försummar eller bryter mot 20 kap. 1 § i lagförslag 1 eller 21 § i lagförslag 4 en påföljdsavgift. Det föreslås att 20 kap. 1 § i propositionens lagförslag 2 ska innehålla de föreslagna bestämmelserna om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar och om hanteringen av insolvensrisker. Bestämmelser som anknyter till påföljdsavgift är enligt 21 § i lagförslag 4 de bestämmelser i den lagen som gäller ledningens skyldigheter, bevaring och hantering av kundmedel, hantering av insolvensrisker, den maximala belåningsgraden samt begränsningar som gäller krediter till bostradssammanslutningar. Lagstridiga förfaringssätt med avseende på ifrågavarande bestämmelser ska enligt förslaget sanktioneras, eftersom de till sin natur måste anses vara särskilt klandervärda. Förfaringssätten kan dock relativt enkelt påvisas, vilket motiverar administrativa påföljder i stället för straffrättsliga påföljder.

Grundlagsutskottets hävdvunna tolkning är att sådana avgifter med avseende på 81 § i grundlagen varken är skatter eller avgifter, utan administrativa påföljder av sanktionskaraktär för en lagstridig gärning. I sak jämställer utskottet en ekonomisk påföljd av straffkaraktär med en straffrättslig påföljd (GrUU 14/2013 rd, GrUU 17/2012 rd, GrUU 9/2012 rd, s. 2/I, GrUU 55/2005 rd, s. 2/I, och GrUU 32/2005 rd, s. 2/II). De allmänna grunderna för administrativa påföljder ska i enlighet med 2 § 3 mom. i grundlagen fastställas i lag, eftersom det innebär utövning av offentlig makt att påföra sådana avgifter. Utskottet har dessutom ansett att det är fråga om betydande utövning av offentlig makt. Lagen måste också exakt och tydligt föreskriva om grunderna för betalningsskyldigheten och avgiftens storlek, om rättsskyddet för den betalningsskyldige och om grunderna för verkställigheten av lagen (GrUU 14/2013 rd, GrUU 17/2012 rd, GrUU 9/2012 rd, s. 2/I, GrUU 57/2010 rd, s. 2/II, GrUU 55/2005 rd, s. 2/I, och GrUU 32/2005 rd, s. 2). Även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte direkt riktar sig mot regleringen av administrativa påföljder, kan det allmänna kravet på exakthet ändå inte förbigås i en reglering av detta slag (GrUU 14/2013 rd, GrUU 17/2012 rd, GrUU 9/2012 rd, s. 2/II, GrUU 57/2010 rd, s. 2/II, och GrUU 74/2002 rd, s. 5/I). Dessutom ska bestämmelserna uppfylla kraven på proportionalitet när det gäller sanktionerna (GrUU 15/2014 rd och GrUU 17/2012 rd, s. 5–6).

RP 101/2022 rd

De bestämmelser om administrativa ordnings- och påföljdsavgifter som ingår i lagförslagen motsvarar till sin karaktär och till viss del även till sitt innehåll de bestämmelser som redan finns i den gällande lagstiftningen och som utfärdats med grundlagsutskottets medverkan (t.ex. GrUU 17/2012 rd och GrUU 2/2017 rd).

De grundläggande fri- och rättigheterna och de allmänna förutsättningarna för inskränkningar i dem måste beaktats även i bestämmelser om administrativa sanktioner. En reglering ska ha en motiverad grund som hänför sig till tillsynens effektivitet och funktionalitet och som uttryckligen talar för att en viss sanktion ska införas för att det samhällliga mål som ligger bakom tillsynen ska uppnås. I enlighet med kravet på att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara acceptabla, ska ett vägande samhällligt behov av och en med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbar grund för de administrativa sanktionerna kunna påvisas (GrUU 23/1997 rd, s. 2/II). Kravet på proportionalitet förutsätter å sin sida en avvägning av om det är nödvändigt att kriminalisera en handling för att skydda det bakomliggande rättsobjektet. Det gäller på denna punkt att avgöra om samma syfte kan nås på något annat sätt, som innebär ett mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna än kriminalisering (se GrUU 23/1997 rd).

Det samhällliga intresse som ligger bakom myndighetstillsynen hänför sig till garanterandet av stabiliteten på finansmarknaden och därigenom också till kundskyddet. Tryggandet av dessa mål förutsätter med fog en effektiv och fungerande tillsyn, som gör det möjligt att vid behov snabbt ingripa i upptäckta negativa förfaringsätt. Genom sanktionsbestämmelserna garanteras på ett trovärdigt sätt att de bestämmelser som ligger till grund för påförande av sanktioner följs och att de förpliktelser som föreskrivs för bedrivande av verksamhet iakttas. Det finns ett vägande samhällligt behov av sanktioner, för att kunna förebygga det att aktörer gör sig skyldiga till överträdelse och försummelser i sin näringsverksamhet och för att det ska gå att reagera tillräckligt effektivt på sådana. Detta förbättrar för sin del kundernas ställning och garanterar också en mer jämlik konkurrensmiljö, där det inte är möjligt att uppnå konkurrensfördelar genom olagliga förfaringsätt. Sanktionerna är alltså nödvändiga för att säkerställa att aktörerna iakttar de fastställda bestämmelserna i sin näringsverksamhet.

Sanktionsbefogenheterna utgör en väsentlig komplettering till Finansinspektionens allmänna tillsynsbefogenheter, eftersom de gör det möjligt att reagera på negativa förfaringsätt som upptäckts genom de allmänna befogenheterna. Utan trovärdiga sanktionsbefogenheter äventyras tillsynsbefogenheternas effektivitet. Metoder för administrativ styrning eller andra administrativa påföljder kan inte i detta sammanhang anses vara lika ändamålsenliga, eftersom de inte lika effektivt kan bidra till att målen för tillsynen uppnås. Därför bör det anses att de uppställda målen inte kan nås på ett mindre ingripande sätt än genom administrativa påföljder. Till denna del motsvarar detta sätt att närma sig saken de övriga bestämmelserna om Finansinspektionens ordningsavgifter och påföljdsavgifter. När det gäller motsvarande sanktionerade gärningar har man likaså i regleringen valt en linje enligt vilken förseelsernas art inte nödvändigtvis förutsätter att det straffrättsliga systemet tillämpas.

När bestämmelser om sanktioner införs ska det förutom vid lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet även fästas särskild vikt vid avgränsningen av bestämmelserna och vid rättskyddet för dem som sanktionerna gäller (GrUU 49/2017 rd). I 20 kap. 1 § i propositionens lagförslag 1 specificeras på ett noga avgränsat sätt de bestämmelser och beslut för vilkas försummelse påföljdsavgift kan påföras. Likaså anges på ett exakt sätt i 21 § i lagförslag 2 de av lagen i fråga omfattade gärningar för vilka påföljdsavgift kan påföras. Detaljerade bestämmelser om hur ordningsavgift och påföljdsavgift bestäms och om påföljdsavgiftens storlek framgår av lagen om Finansinspektionen. Bestämmelserna är således med avseende på åläggande av

sanktioner tillräcklig förutsägbara för dem som omfattas av regleringen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 17/2012 rd ansett en sådan reglering vara grundlagsenlig.

12.5 Behandling av personuppgifter

Propositionens lagförslag 4 är av betydelse med tanke på det skydd för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har konstaterat att EU:s dataskyddsförordning⁴⁵ till alla delar är förpliktande och direkt tillämplig lagstiftning i samtliga medlemsstater. I EU-domstolens rättspraxis har unionslagstiftningen företrädare framom nationell rätt, i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (GrUU 1/2018 rd, s. 3). Utskottet anser att den allmänna dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Enligt utskottet räcker det i princip med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med den allmänna dataskyddsförordningen (GrUU 14/2018 rd, s. 4).

Förhållandet mellan dataskyddsförordningen och en lag som innehållsmässigt motsvarar propositionens lagförslag 4 har undersökts i regeringens proposition RP 2/2020 rd, sidorna 33–35. De i detta sammanhang granskade paragraferna 3, 7 och 8 har kvarstått oförändrade i fråga om personuppgifter, vilket innebär att de motsvarar det nationella handlingsutrymmet i dataskyddsförordningen. Den granskade 5 § motsvarar till sitt innehåll det första momentet i lagförslagets 6 § och har också kvarstått oförändrad. Det är dock nödvändigt att undersöka förslagets 6 § 2 mom., vilket innehåller ändringsförslag, samt Finansinspektionens behandling av känsliga personuppgifter.

Enligt det föreslagna 6 § 2 mom. har Finansinspektionen rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att utreda om en person som avses i 1 mom. är tillförlitlig. Dessutom föreslås det att bestämmelser om Finansinspektionens rätt att få uppgifter ur straffregistret ska finnas i straffregisterlagen. Bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll den uttryckliga rätt som regionförvaltningsverket sedan tidigare har att för utredning av den tillförlitlighet som avses i 1 mom. behandla uppgifter som gäller fängelsestraff eller bötesstraff. Bestämmelserna innebär således inte någon utvidgning i fråga om behandlingen av sådana personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter har begränsats till vad som är nödvändigt med tanke på myndighetstillsynen.

Bestämmelsernas tillämpningsområde utvidgas dock i och med lagförslaget, eftersom de ska omfatta även tillhandahållare av krediter till bostadssammanslutningar. Således ska det också i fråga om dessa aktörer vara möjligt att behandla personuppgifter för att utreda om den som gör en anmälan är lämplig att fungera som ansvarig person för företaget. Finansinspektionens rätt att behandla uppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

Personuppgifter som gäller domar i brottmål och brott ska dock i konstitutionellt hänseende betraktas som känsliga personuppgifter. Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av speciallagstiftning, i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen, måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter medför.

⁴⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG.

RP 101/2022 rd

Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 5). Enligt grundlagsutskottet måste bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter vara detaljerade och heltäckande inom den ram som dataskyddsförordningen tillåter (GrUU 17/2018 rd, s. 7). Enligt artikel 10 i den allmänna dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser enligt artikel 6.1 endast utföras under kontroll av myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

I lagförslag 4 i propositionen föreskrivs det exakt om de uppgifter för vilka Finansinspektionen får behandla information. Behandlingen ska enligt propositionen vara möjlig endast för att utreda tillförlitligheten. Bestämmelserna om utredning av tillförlitligheten och behandlingen av personuppgifter är nödvändiga för att de risker som är förenade med en aktör ska kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt och i tillräcklig utsträckning i samband med registreringen. Behandling av uppgifter är tillåtet enligt nationell lagstiftning, och behandlingen anses i detta sammanhang inte utgöra någon hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Det föreslås att uppgifterna inte ska antecknas i ett register.

12.6 Nationellt handlingsutrymme

I den mån EU-lagstiftningen möjliggör reglering på det nationella planet inom ett område som till exempel delvis regleras på unionsnivå anser utskottet det vara viktigt att det tas hänsyn till de krav som följer av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (GrUU 25/2005 rd). Utskottet har framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, och GrUU 44/2016 rd, s. 4).

De bestämmelser i propositionens lagförslag 1, 4 och 6 som gäller begränsning av kreditgivningen är till sin natur nationella bestämmelser. De makrotillsynsverktyg med vilka kreditefterfrågan enligt förslaget ska begränsas har inte harmoniserats i Europeiska unionens normer för kreditinstitut eller annan kreditgivning, och därför har åtgärder för begränsning av kreditefterfrågan inkluderats i propositionen i enlighet med de syften som avses i den. Således baserar sig de föreslagna bestämmelserna på utnyttjande av det nationella handlingsutrymmet.

Utifrån vad som anförts ovan uppfyller lagförslagen de krav som grundlagen ställer, och lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditinstitutslagen (610/2014) 15 kap. 11 § och 18 kap. 6 § 1 mom., sådana de lyder, 15 kap. 11 § delvis ändrad i lagarna 854/2016 och 233/2021 och 18 kap. 6 § 1 mom. i lag 1054/2016, samt
fogas till 15 kap. nya 11 a och 11 b § och till 20 kap. 1 § 1 mom. nya 7 a- och 7 b-punkter som följer:

15 kap.

Förfaranden vid kundtransaktioner

11 §

Maximal belåningsgrad

Ett kreditinstitut får lämna konsumentkrediter där andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet eller där en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet inklusive byggnader lämnas som säkerhet för krediten, upp till den maximala belåningsgraden enligt denna paragraf, om krediten är avsedd att användas för

1) förvärv av andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet, förvärv av en bostadsfastighet eller förvärv av ett sådant bostadshus som är beläget på ett område som besitts med stöd av nyttjanderätt till fastighet, eller

2) renovering av en bostadslägenhet, en bostadsfastighet eller ett bostadshus.

Kreditbeloppet enligt 1 mom. får, då krediten beviljas, uppgå till högst 90 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Beloppet av en kredit för förvärv av en första bostad får dock, då krediten beviljas, uppgå till högst 95 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Som säkerhet enligt detta moment beaktas inte personborgen.

Finansinspektionen får i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten besluta att sänka kreditens maximibelopp enligt 2 mom. med högst 10 procentenheter. Finansinspektionen får också begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av riskerna enligt detta moment. Finansinspektionen ska åtminstone årligen besluta huruvida beslut som har fattats med stöd av detta moment ska ändras eller huruvida giltighetstiden ska förlängas. Finansinspektionen ska på sina webbsidor informera om principerna för tillämpningen av detta moment. På beredningen av beslutet ska tillämpas 10 kap. 4 § om beredning av beslut om kontrakts- och cykliska buffertkrav, med undantag av tidsfristen enligt 2 mom. i den paragrafen.

Beslut om sänkning av belåningsgraden enligt denna paragraf träder i kraft tre månader efter det att det fattades eller vid en senare tidpunkt som Finansinspektionen bestämmer.

Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur de säkerheter som avses i denna paragraf och deras verkliga värde ska bestämmas och om sådana särskilda situationer där ett kreditinstitut får avvika från begränsningarna enligt 2 mom.

11 a §

Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar

Ett kreditinstitut får i den byggnadsfas som avses i 1 kap. 5 § i lagen om bostadsköp (843/1994) bevilja bostadsaktiebolag kredit till högst ett belopp som motsvarar 60 procent av det skuldfria priset för de bostadsaktier som saluförs.

Avtal om krediter som avses i 1 mom. får inte innehålla villkor enligt vilka inga regelbundna amorteringar betalas på skuldkapitalet under de fem första åren från det att byggnadsfasen har avslutats på det sätt som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. i lagen om bostadsköp. I kreditavtalet får det dock avtalas om

- 1) amorteringsfria perioder eller amorteringar som är mindre än den regelbundna amorteringen av skuldkapitalet i högst 12 kalendermånader från det att byggnadsfasen avslutats,
- 2) temporära betalningsarrangemang som är nödvändiga för att bevara bostadsaktiebolagets likviditet.

Dessutom får återbetalningstiden för i 1 mom. avsedda krediter vara högst 30 år från den dag krediten lyfts eller, om krediten lyfts i rater, från den sista raten, dock högst 30 år från det att byggnadsfasen avslutats. Kreditinstitutet får dock i 10 procent av det totala beloppet av den kreditgivning som hänför sig till krediter till bostadssammanslutningar under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden. I fråga om medlemskreditinstitut som hör till en i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker avsedd sammanslutning räknas procentandelen ut på sammanslutningsnivå.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om bostadsaktiebolag och bostadsaktier gäller även andra bostadssammanslutningar och andra sådana andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet.

11 b §

Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning

Kreditinstitutets konsumentkreditgivning ska ha sunda och på förhand skriftligt definierade kriterier som inte uppenbarligen äventyrar konsumenternas solvens. Den affärsmodell som kreditinstitutet tillämpar vid kreditgivning får inte enligt en helhetsbedömning leda till att krediter beviljas sådana konsumenter vars insolvensrisk är oskäligt hög. Kreditinstitutet ska bevara kriterierna för kreditgivning i minst tio år från utgången av det kalenderår då de senast tillämpades.

Kreditinstitutet ska ha ett system för riskklassificering med vilket det pålitligt kan följa och bedöma insolvensrisker vid konsumentkreditgivning.

Kreditinstitutet ska till Finansinspektionen lämna för tillsynen behövliga uppgifter om sådana betalningsdröjsmål, oreglerade fordringar och realiserade kreditförluster som hänför sig till krediter som kreditinstitutet beviljat samt om de riskklassificeringar som använts vid tidpunkten för beviljande av kredit, om inte Finansinspektionen med stöd av annan lagstiftning får dessa uppgifter i en för tillsynen tillräcklig omfattning. Uppgifterna ska lämnas regelbundet, dock minst årligen, samt på särskild begäran av Finansinspektionen.

Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter

- 1) om de gränsvärden och fördelningar som behövs för bedömning av insolvensrisk enligt 1 mom.,
- 2) om de uppgifter och förfaranden som används i de system för riskklassificering som avses i 2 mom.,
- 3) om informationsinnehållet i de uppgifter som i enlighet med 3 mom. ska lämnas till Finansinspektionen samt om hur, när och hur ofta uppgifterna ska lämnas.

18 kap.

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

6 §

Marknadsföring och avtalsvillkor samt andra förfaranden

På utländska kreditinstituts filialer och på utländska kreditinstitut som inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster tillhandahåller i 5 kap. 1 § avsedda tjänster i Finland ska, om inte något annat följer av lag, tillämpas 1 kap. 9 §, 15 kap. 1–3, 5, 6, 6 a–6 d, 7–11, 11 a, 11 b, 12 och 12 a § samt 15 a kap. 1–7 §. På ovan avsedda kreditinstitut som tillhandahåller tjänster inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, tillämpas dock inte punkt 1 led a, d, och g–i i bilaga III till direktivet om bostadskrediter.

20 kap.

Administrativa påföljder

1 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras för försummelse att iaktta och för överträdelse av följande bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen:

- 7 a) bestämmelserna i 15 kap. 11 a § i denna lag om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar,
 - 7 b) bestämmelserna i 15 kap. 11 b § i denna lag om hantering av insolvensrisker,
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 5 § 39 punkten, 10 § 1 mom. 6 punkten, 26 § 8 mom., 27 § 5 mom., 29 § 5 mom., 31 § 4 mom., 38 § 1 mom. 10 punkten, 40 § 1 mom. och 45 § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 § 39 punkten och 10 § 1 mom. 6 punkten i lag 524/2021, 26 § 8 mom., 27 § 5 mom. och 38 § 1 mom. 10 punkten i lag 153/2022, 29 § 5 mom. och 31 § 4 mom. i lag 954/2021, 40 § 1 mom. i lag 205/2022 samt 45 § 1 mom. i lag 574/2019, och

RP 101/2022 rd

fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 752/2012, 902/2012, 254/2013, 170/2014, 198/2015, 520/2016, 737/2016, 855/2016, 1442/2016, 228/2017, 575/2017, 893/2017, 1071/2017, 241/2018, 1229/2018, 215/2019, 296/2019, 517/2019, 574/2019, 963/2019, 316/2020, 524/2021, 599/2021 och 205/2022, en ny 40 punkt och till 38 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 752/2012, 254/2013, 1198/2014, 1055/2016, 893/2017, 316/2020, 379/2021, 153/2022 och 205/2022, en ny 11 punkt som följer:

5 §

Andra finansmarknadsaktörer

Med *andra finansmarknadsaktörer* avses i denna lag

39) sådana holdingföretag med blandad verksamhet som avses i 1 kap. 13 § i lagen om investeringstjänster,

40) den som med stöd av 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/) är skyldig att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

6) fatta beslut som gäller ställande, ändring eller bibehållande av buffertkrav enligt 10 kap. 4, 4 a, 7 och 8 § i kreditinstitutslagen, erkännande av buffertkrav enligt 4 d §, förfarande enligt 4 e §, förfarande enligt 6 §, sådan ändring av den maximala belåningsgraden som avses i 15 kap. 11 § 3 mom. i kreditinstitutslagen eller i 14 § 3 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare eller ställande av högre kapitalkrav än minimikravet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, nedan *EU:s tillsynsförordning*, när det gäller sådana krediter enligt artiklarna 124 och 164 i den förordningen som är säkrade genom panträtt i fast egendom, eller ändring av ett tidigare beslut som gäller detta eller tillämpning av artikel 458 i den förordningen.

26 §

Återkallande av verksamhetstillstånd och registrering samt därmed jämförbara förordnanden om avslutande av verksamhet

Vad som i denna paragraf föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att försäkringsföreningar ska upphöra med sin verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på återkallelse av tillstånd som beviljats sådana värdepappersföretag i tredjeländer som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster, på återkallelse av registrering för registreringsskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare för alternativa investeringsfonder och på återkallelse av registrering för sådana registreringsskyldiga kreditgivare och förmedlare

RP 101/2022 rd

av person-till-person-lån som avses i 3 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Vad som i 1 mom. 1 och 3 punkten samt i 2 och 3 mom. föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på återkallelse av ett sådant tillstånd att bedriva hypoteksbanksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer (151/2022). Vad som i 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 1 punkten föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att pensionsstiftelser och pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser och tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser och EES-tilläggs-pensionskassor samt försäkringskassor ska upphöra med sin verksamhet.

27 §

Begränsning av verksamhet som baserar sig på verksamhetstillstånd eller registrering

Vad som i denna paragraf föreskrivs om begränsning av verksamheten ska tillämpas också på begränsning av försäkringsföreningars stadgeenliga verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på begränsning av hypoteks-banksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer, på be-gränsning av tillståndsenlig verksamhet som bedrivs av sådana värdepappersföretag i tredjelän-der som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster, på begränsning av sådan verksamhet som baserar sig på registrering som bedrivs av registreringskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder och på begränsning av verk-samhet som i enlighet med registreringen bedrivs av sådana registreringskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i 3 § i lagen om registrering av vissa kredit-givare och kreditförmedlare. Bestämmelser om förbud mot försäkringsdistribution finns i lagen om försäkringsdistribution. Denna paragraf tillämpas inte på centralinstitutet för sammanslut-ningen av inlåningsbanker.

29 §

Tillsättning av ombud

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller också försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftel-ser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor och arbetslöshetskassor, i 20 kap. 12 § 2 mom. i lagen om placeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, i 14 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, dem som enligt 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder är registrerade i det register som avses i 5 kap. 2 § i den lagen, utländska organisationer som verkar som förvarare enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i lagen om värdepapperskonton och dem som enligt 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.

31 §

Revisorernas anmälningsskyldighet

RP 101/2022 rd

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dessutom på försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor, arbetslöshetskassor, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och Sjömanspensionskassan samt på dem som enligt 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.

38 §

Ordningsavgift

Finansinspektionen ska ålägga den att betala ordningsavgift som uppsåtlig eller av oaktsamhet

10) försummar eller bryter mot skyldigheten att regelbundet lämna uppgifter enligt 36 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer, bestämmelsen om rapportering om hypoteksbanksverksamhet i 38 § i den lagen eller Finansinspektionens föreskrifter som meddelats med stöd av dessa bestämmelser,

11) försummar eller bryter mot anmälningskyldigheten enligt 8 § 3 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare.

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtlig eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknadslagen, 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, 15 § i lagen om värdepapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22 kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, 27 kap. 2 § i lagen om placeringsfonder, 20 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster, 20 kap. 1 § i kreditinstitutslagen, 17 § 2 mom. i lagen om aktiesparkonton (680/2019), 18 kap. 1 § i resolutionslagen, 21 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, 68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribution eller 46 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer.

45 §

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillsyn över kundskyddet

Finansinspektionen ska övervaka att tillsynsobjekten, näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, försäkringsförmedlare och tillhandahållare av virtuella valutor iakttar de bestämmelser som är tillämpliga på dem när det gäller marknadsföring och användning av avtalsvillkor och när det gäller förfaranden i kundförhållanden som från konsumentens syn-

punkt strider mot god sed eller som annars är otillbörliga. Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring av finansiella instrument finns dessutom i värdepappersmarknadslagen, i lagen om investeringstjänster och i annan lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008) 1 § 1 mom. 25 punkten och 6 § 1 mom., sådana de lyder, 1 § 1 mom. 25 punkten i lag 575/2019 och 6 § 1 mom. i lag 206/2022, samt

fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 758/2012, 255/2013, 171/2014, 738/2016, 1443/2016, 359/2017, 576/2017, 894/2017, 1076/2017, 242/2018, 1111/2018, 217/2019, 575/2019, 964/2019, 271/2021, 955/2021 och 206/2022, en ny 26 punkt som följer:

1 §

Avgiftsskyldiga

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är

25) tillhandahållare av virtuella valutor som avses i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019),

26) näringsidkare som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/), med undantag av näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för 2 § i den lagen.

6 §

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

Grundavgiften i euro för andra avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de avgiftsskyldiga bestäms som följer:

Avgiftsskyldiga	Grundavgift i euro
värdepapperscentraler enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	278 200
den gamla insättningsgarantifond som avses i lagen om ändring av kreditinstitutslagen (1199/2014)	12 840
säkerhetsfonden enligt kreditinstitutslagen	2 140

RP 101/2022 rd

juridiska personer som tillhandahåller tjänster som avses i 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut	1 070
fysiska personer som tillhandahåller tjänster som avses i 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut	214
ersättningsfonden för investerarskydd enligt lagen om investeringstjänster	3 210
enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder registreringskyldiga AIF-förvaltare som inte är auktoriserade som fondbolag	1 070
den som bedriver verksamhet med stöd av ett undantag enligt 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	2 140
förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder	3 210
förvaringsinstitut enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	3 210
företag som är förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder och lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	5 350
särskilda förvaringsinstitut enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	2 140
centralinstitutet för sammanslutningen av inlåningsbanker enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010)	6 420
kreditinstituts och försäkringsbolags holdingföretag samt konglomerats holdingsammanslutning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004)	10 700
börsers och värdepapperscentralers holdingföretag	10 700
värdepappersföretags och försäkringsföreningars holdingföretag	1 070
försäkringsmäklare och sidoverksamma försäkringsmäklare enligt lagen om försäkringsdistribution	1 070 och en höjning med 193 euro för varje registrerad försäkringsmäklare som är anställd hos ett försäkringsmäklarföretag eller hos en enskild näringsidkare vid utgången av året före det då tillsynsavgiften bestäms
kontoförvaltare enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	6 420
centrala motparter enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	160 500
clearingmedlemmar enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	12 840
clearingfonder enligt 2 kap. 9 § 2 mom. i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet samt registreringsfonder enligt 4 kap. 5 § i den lagen	2 140

RP 101/2022 rd

emittenter av aktier som i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument	16 585 och en höjning med 17 120 euro om det finns en likvid marknad för aktierna enligt artikel 2.17 i EU:s förordning om marknader för finansiella instrument
finländska bolag vars emitterade aktier på ansökan har tagits upp till handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	13 375
emittenter av aktier som i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument, när det är fråga om en avgiftsskyldig enligt 4 § i denna lag eller när emittenten inte har hemort i Finland	11 235 och en höjning med 11 770 euro om det finns en likvid marknad för aktierna enligt artikel 2.17 i EU:s förordning om marknader för finansiella instrument
emittenter av andra värdepapper än aktier, när värdepappren i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument	3 210
finländska bolag vars emitterade värdepapper av annat slag än aktier på ansökan har tagits upp till handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	3 210
emittenter av aktier som på ansökan är föremål för handel i Finland på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument	4 280
emittenter av värdepapper av annat slag än aktier som på ansökan är föremål för handel i Finland på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument	1 070
finländska kreditförmedlare som är registrerade enligt 6 § i lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, när förmedlarna inte är ombud för någon kreditgivare	1 200
Pensionsskyddscentralen	10 700
trafikskadenämnden och patientskadenämnden	1 070
verksamhetsenheter som avses i 5 § 26 punkten i lagen om Finansinspektionen	19 260
filialer till utländska EES-försäkringsbolag enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995)	1 070
sådana utländska EES-tilläggs pensionsanstalter enligt lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor som har filial i Finland	1 070
tredjeländers kreditinstituts representationer	1 070

RP 101/2022 rd

sådana försäkringsförmedlare och sidoverksamma försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsdistribution som är registrerade i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland och som har filial i Finland	321
finansiella motparter enligt artikel 2 led 8 i EMIR-förordningen, icke-finansiella motparter enligt artikel 2 led 9 och pensionssystem enligt artikel 2 led 10 i den förordningen, vilkas hemstat är Finland	10 700
utländska kreditförmedlare enligt 2 § 1 mom. 6 punkten i lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, när förmedlarna har filial i Finland	400
registrerade ombud enligt lagen om ombud för obligationsinnehavare	2 140
godkända publiceringsarrangemang eller godkända rapporteringsmekanismer enligt 4 § 2 mom. 15 punkten i lagen om Finansinspektionen	10 700
referensvärdesadministratörer enligt 5 § 32 punkten i lagen om Finansinspektionen	3 000
referensvärdesadministratörer enligt 4 § 4 mom. 10 punkten i lagen om Finansinspektionen	5 000
de som enligt 4 § 2 mom. 13 punkten i lagen om Finansinspektionen utför kontroll av värdepapperisering	5 000
sådana i 5 kap. 7 § i lagen om investeringstjänster avsedda tredjelandsföretag som tillhandahåller tjänster utan filialetablering	3 210
tillhandahållare av virtuella valutor	2 140
näringsidkare som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, med undantag av näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för 2 § i den lagen	15 000

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

RP 101/2022 rd

om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller näringsidkare som lämnar konsumentkrediter som omfattas av tillämpningsområdet för 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). Lagen gäller också näringsidkare som förmedlar krediter till konsumenter, om krediten lämnas av någon annan än en i 7 eller 7 a kap. i konsumentskyddslagen avsedd kreditgivare (*person-till-person-lån*).

Dessutom gäller lagen näringsidkare som beviljar bostadsaktiebolag eller andra bostadssammanslutningar krediter (*krediter till bostadssammanslutningar*).

Denna lag gäller inte

- 1) näringsidkare som Finansinspektionen utövar tillsyn över med stöd av 4 § 2 mom. 1 punkten eller 4 § 5 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008),
- 2) pantlåneinrättningar,
- 3) näringsidkare som lämnar konsumentkrediter endast för finansiering av köp av konsumtionsnyttigheter som de själva säljer,
- 4) staten, kommunerna eller andra offentliga samfund.

2 §

Begränsning av tillämpningsområdet i vissa fall

Lagens 3–12 och 23 § gäller inte näringsidkare över vilka Finansinspektionen utövar tillsyn med stöd av 4 § 2 mom. 2–6, 8, 8 a och 9–16 punkten eller 4 § 3, 4 och 6 mom. i lagen om Finansinspektionen, och inte heller sådana tillhandahållare av betaltjänster som avses i 5 § 23 punkten i den lagen.

3 §

Rätten att lämna konsumentkrediter samt krediter till bostadssammanslutningar och att förmedla person-till-person-lån

En näringsidkare får lämna konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar endast om näringsidkaren är registrerad som kreditgivare enligt denna lag. En näringsidkare får förmedla person-till-person-lån endast om näringsidkaren är registrerad som förmedlare av person-till-person-lån eller som kreditgivare enligt denna lag.

4 §

Register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån samt registeranmälan

För tillsynen över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån förs det ett register (*register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån*) för vilket Finansinspektionen är personuppgiftsansvarig.

Den som har för avsikt att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller att förmedla person-till-person-lån ska för anteckning i registret göra en anmälan till Finansinspektionen. I registeranmälan ska ingå

- 1) de uppgifter som avses i 8 § 1 mom. 1 och 2 punkten,

2) uppgift om huruvida anmälaren ansöker om att bli registrerad som kreditgivare eller som förmedlare av person-till-person-lån och, om det är fråga om registrering som kreditgivare, huruvida anmälaren avser att också lämna konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom och som omfattas av tillämpningsområdet för 7 a kap. i konsumentskyddslagen, lämna krediter till bostadssammanslutningar eller förmedla person-till-person-lån,

3) en redogörelse för de personer som avses i 7 § 1 mom. och vars tillförlitlighet ska bedömas, om anmälaren är en juridisk person,

4) en redogörelse för anmälares utbildning och arbetserfarenhet eller, om anmälaren är en juridisk person, de i 7 § 2 mom. avsedda personernas utbildning och arbetserfarenhet,

5) uppgift om huruvida anmälaren har för avsikt att ta emot kundmedel och en redogörelse för hur anmälaren avser att sköta förvaringen och hanteringen av kundmedel.

Anmälares ska på begäran av Finansinspektionen lämna också andra uppgifter som behövs för att bedöma om förutsättningarna för registrering uppfylls.

Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om fullgörandet av den anmälningsskyldighet som anges i denna paragraf.

5 §

Förutsättningar för registrering

Finansinspektionen ska registrera den som gör en registeranmälan som kreditgivare eller som förmedlare av person-till-person-lån, om

1) anmälares har rätt att utöva näring i Finland,

2) anmälares inte har försatts i konkurs och, om anmälares är en fysisk person, har uppnått myndighetsålder och inte har fått sin handlingsbehörighet begränsad,

3) anmälares är tillförlitlig,

4) anmälares har sådan kännedom om kreditverksamhet som behövs med beaktande av arten och omfattningen av den kreditverksamhet eller den förmedling av person-till-person-lån som bedrivs.

Finansinspektionen kan vägra registrering, om det med beaktande av omständigheterna är uppenbart att anmälares har för avsikt att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller förmedla person-till-person-lån såsom mellanhand för någon annan.

6 §

Tillförlitlighet

Den som gör anmälan eller den som avses i 7 § 1 mom. anses inte tillförlitlig i den mening som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten om han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelsestraff under de fem senaste åren före bedömningen eller till bötesstraff under de tre senaste åren före bedömningen för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig för att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar, att förmedla person-till-person-lån eller att äga en sammanslutning som bedriver sådan verksamhet eller för att vara medlem eller ersättare i styrelsen, verkställande direktör eller ställföreträdare för denne eller i övrigt höra till högsta ledningen i en sådan sammanslutning, eller om han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig uppenbart olämplig för en sådan uppgift.

Finansinspektionen har rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att utreda om en person som avses i 1 mom. är tillförlitlig. Bestämmelser om Finansinspektionens rätt att få uppgifter ur straffregistret finns i straffregisterlagen (770/1993).

7 §

En juridisk person som anmälare

Om den som gör anmälan är en juridisk person, gäller tillförlitlighetskravet i 5 § 1 mom. 3 punkten verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och ersättare i styrelsen, förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän, andra som hör till den högsta ledningen och den som direkt eller indirekt innehar minst en tiondel av aktierna i ett aktiebolag eller den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt, om det är fråga om en annan sammanslutning än ett aktiebolag.

Om anmälaren är en juridisk person, gäller kravet i 5 § 1 mom. 4 punkten om kännedom om kreditverksamhet den högsta ledningen. Om anmälaren bedriver också annan affärsverksamhet än att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller förmedla person-till-person-lån, gäller kravet dock de personer som de facto svarar för kreditverksamheten eller förmedlingen av person-till-person-lån.

8 §

Uppgifter som ska föras in i registret och anmälan om ändringar

I registret över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån antecknas

1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid samt firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till de verksamhetsställen där det bedrivs kreditverksamhet eller förmedling av person-till-person-lån,

2) en juridisk persons firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och besöksadress till de verksamhetsställen där det bedrivs kreditverksamhet eller förmedling av person-till-person-lån,

3) huruvida näringsidkaren är kreditgivare eller förmedlare av person-till-person-lån och, om det är fråga om en kreditgivare, eventuell uppgift om att denne också lämnar konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom och som omfattas av tillämpningsområdet för 7 a kap. i konsumentskyddslagen, lämnar krediter till bostadssammanslutningar eller förmedlar person-till-person-lån,

4) fullständigt namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid för de personer vars tillförlitlighet kontrollerats i samband med handläggningen av registeranmälan,

5) fullständigt namn och personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid för de personer vars kännedom om kreditverksamhet har kontrollerats i samband med handläggningen av registeranmälan,

6) huruvida kreditgivaren eller förmedlaren av person-till-person-lån har rätt att ta emot kundmedel,

7) datum för registreringen,

8) till kreditgivaren eller förmedlaren av person-till-person-lån med stöd av lagen om Finansinspektionen meddelade administrativa påföljder och sådana uppmaningar och förbud som föränsats med vite,

9) skälet till strykning ur registret och när denna har skett.

I registret antecknas också uppgifter om dem som har meddelats ett förbud enligt 22 § att tillhandahålla konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller förmedla person-till-person-lån. Dessa uppgifter och uppgifter om påföljderna, uppmaningarna och förbuden enligt 1 mom. 8 punkten ska strykas ur registret fem år efter utgången av det år då påföljden eller förbudet påfördes. Uppgifter om straffrättsliga påföljder ska inte antecknas i registret.

RP 101/2022 rd

Kreditgivaren och förmedlaren av person-till-person-lån ska utan dröjsmål anmäla ändringar i de införda uppgifterna till Finansinspektionen. När verksamheten upphör ska kreditgivaren och förmedlaren av person-till-person-lån anmäla även detta till Finansinspektionen.

9 §

Utlämnande av uppgifter

Bestämmelser om Finansinspektionens rätt att lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna finns i 71 § i lagen om Finansinspektionen.

Trots bestämmelserna i 71 § i lagen om Finansinspektionen och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får personuppgifter lämnas ut ur registret i form av utskrifter, göras allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät eller lämnas ut på något annat sätt i elektronisk form. Personuppgifter ska i ett elektroniskt datanät endast kunna sökas som enskild sökning. Personbeteckningar får dock lämnas ut med stöd av denna lag endast om uppgiften lämnas i form av en utskrift eller i teknisk lagringsform och om mottagaren med stöd av 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) eller med stöd av någon annan lag har rätt att behandla personbeteckningar.

10 §

Skyldigheter för ledningen hos en kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån

En kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån eller, om kreditgivaren eller förmedlaren är en juridisk person, dess högsta ledning ska se till att god kreditgivningssed iakttas i verksamheten och att verksamheten också i övrigt bedrivs i enlighet med lag. De ska dessutom se till att de personer som deltar i verksamheten har tillräcklig yrkesskicklighet för uppgiften.

Om kreditgivaren lämnar konsumentkrediter som omfattas av tillämpningsområdet för 7 a kap. i konsumentskyddslagen, ska den personal hos kreditgivaren och de för kreditgivarens räkning på annat sätt agerande personer som deltar i lämnandet av krediter ha tillräcklig kunskap och kompetens i fråga om kreditverksamhet på det sätt som anges i bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010. Dessutom ska de personer under vars direkta ledning och tillsyn ovan nämnda personer agerar ha motsvarande yrkesskicklighet. Närmare bestämmelser om den yrkesskicklighet som fordras utfärdas genom förordning av statsrådet.

Dessutom ska en kreditgivare som lämnar konsumentkrediter som omfattas av tillämpningsområdet för 7 a kap. i konsumentskyddslagen eller, om kreditgivaren är en juridisk person, dess högsta ledning säkerställa att en värderare av bostadsegendom som avses i 7 a kap. 3 § 1 mom. 1 punkten i konsumentskyddslagen har tillräcklig yrkesskicklighet för värderingsuppdraget.

11 §

Rätt att ta emot kundmedel

Finansinspektionen ska bevilja den som gör anmälan rätt att ta emot kundmedel, om anmälaren har lämnat Finansinspektionen en redogörelse för att kundmedlen förvaras och hanteras enligt 12 § 1 mom. och anmälaren inte ska anses uppenbart olämplig att ta emot kundmedel.

Finansinspektionen ska när den bedömer olämplighet beakta anmälares ekonomiska situation och huruvida denne har fullgjort sina skyldigheter i fråga om skatter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller avgifter som Tullen tar ut.

RP 101/2022 rd

Om anmälaren är en juridisk person, ska en bedömning av olämplighet göras förutom om den juridiska personen också om verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och ersättare i styrelsen, förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän, andra som hör till den högsta ledningen och den som direkt eller indirekt innehar minst en tiondel av aktierna i ett aktiebolag eller den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt, om det är fråga om en annan sammanslutning än ett aktiebolag.

De omständigheter som nämns i 2 mom. ska för tiden tre år före anmälan utredas också i fråga om företag eller sammanslutningar som ska registreras enligt 3 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) och som har direkt koppling till anmälaren och, om denne är en juridisk person, till de personer som nämns i 3 mom. i denna paragraf.

12 §

Förvaring och hantering av kundmedel

En kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån ska på ett tillförlitligt sätt organisera förvaringen och hanteringen av de kundmedel som anförtrotts dem. Kreditgivaren och förmedlaren ska särskilt se till att

- 1) kundmedlen hålls åtskilda från aktörens egna medel,
- 2) kundmedlen redovisas så att kundmedlen för varje kund är tillräckligt åtskilda från andra kunders medel,
- 3) kundmedlen sätts in på ett bankkonto i en inlåningsbank med koncession i Finland eller i någon annan EES-stat.

En kund hos en kreditgivare och en förmedlare av person-till-person-lån har, för skada som orsakats kunden, rätt att kräva ersättning också av verkställande direktören, en medlem i styrelsen eller ett jämförbart organ och en ansvarig bolagsman i den sammanslutning som är kreditgivare eller förmedlare av person-till-person-lån, om skadan har berott på att denne uppsåtligt eller av vårdslöshet har underlåtit att se till att förvaringen och hanteringen av kundmedel organiseras på det sätt som avses i 1 mom.

På jämkning av skadestånd och på fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skadeståndsskyldiga tillämpas vad som föreskrivs i 2 och 6 kap. i skadeståndslagen (412/1974).

13 §

Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning

Kreditgivares konsumentkreditgivning ska ha sunda och på förhand skriftligt definierade kriterier som inte uppenbarligen äventyrar konsumenternas solvens. Den affärsmodell som kreditgivaren tillämpar vid kreditgivning får inte enligt en helhetsbedömning leda till att krediter beviljas sådana konsumenter vars insolvensrisk är oskäligt hög. Kreditgivaren ska bevara kriterierna för kreditgivning i minst tio år från utgången av det kalenderår då de senast tillämpades.

Kreditgivaren ska ha ett system för riskklassificering med vilket den tillförlitligt kan följa och bedöma insolvensrisker vid konsumentkreditgivning.

Kreditgivaren ska till Finansinspektionen lämna för tillsynen behövliga uppgifter om sådana betalningsdröjsmål, oreglerade fordringar och realiserade kreditförluster som hänför sig till krediter som kreditgivaren beviljat samt om de riskklassificeringar som använts vid tidpunkten för beviljande av kredit, om inte Finansinspektionen med stöd av annan lagstiftning får dessa uppgifter i en för tillsynen tillräcklig omfattning. Uppgifterna ska lämnas regelbundet, dock minst årligen, samt på särskild begäran av Finansinspektionen.

Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter

- 1) om de gränsvärden och fördelningar som behövs för bedömning av insolvensrisk enligt 1 mom.,

RP 101/2022 rd

2) om de uppgifter och förfaranden som används i de system för riskklassificering som avses i 2 mom.,

3) om informationsinnehållet i de uppgifter som i enlighet med 3 mom. ska lämnas till Finansinspektionen samt om hur, när och hur ofta uppgifterna ska lämnas.

14 §

Maximal belåningsgrad

En kreditgivare får lämna konsumentkrediter där andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet eller där en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet inklusive byggnader lämnas som säkerhet för krediten, upp till den maximala belåningsgraden enligt denna paragraf, om krediten är avsedd att användas för

1) förvärv av andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet, förvärv av en bostadsfastighet eller förvärv av ett sådant bostadshus som är beläget på ett område som besitts med stöd av nyttjanderätt till fastighet, eller

2) renovering av en bostadslägenhet, en bostadsfastighet eller ett bostadshus.

Kreditbeloppet enligt 1 mom. får, då krediten beviljas, uppgå till högst 90 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Kreditbeloppet för förvärv av den första bostaden får dock, då krediten beviljas, uppgå till högst 95 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Som säkerhet enligt detta moment beaktas inte personborgen.

Finansinspektionen får i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten besluta att sänka kreditens maximibelopp enligt 2 mom. med högst 10 procentenheter. Finansinspektionen får också begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av riskerna enligt detta moment. Finansinspektionen ska åtminstone årligen besluta huruvida beslut som har fattats med stöd av detta moment ska ändras eller om giltighetstiden ska förlängas. Finansinspektionen ska på sina webbsidor informera om principerna för tillämpningen av detta moment. På beredningen av beslutet ska tillämpas vad som i 10 kap. 4 § i kreditinstitutslagen (610/2014) föreskrivs om beredningen av beslut som gäller kontracykliska buffertkrav, med undantag av tidsfristen enligt 2 mom. i den paragrafen.

Beslut om sänkning av belåningsgraden enligt denna paragraf träder i kraft tre månader efter det att det fattades eller vid en senare tidpunkt som Finansinspektionen bestämmer.

Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur de säkerheter som avses i denna paragraf och deras verkliga värde ska bestämmas och om sådana särskilda situationer där en kreditgivare eller förmedlare av person-till-person-lån får avvika från de begränsningar som anges i 2 mom.

15 §

Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar

Kreditgivaren får i den byggnadsfas som avses i 1 kap. 5 § i lagen om bostadsköp (843/1994) bevilja bostadsaktiebolag kredit till högst ett belopp som motsvarar 60 procent av det skuldfria priset för de bostadsaktier som saluförs.

Avtal om krediter som avses i 1 mom. får inte innehålla villkor enligt vilka inga regelbundna amorteringar betalas på skuldkapitalet under de fem första åren från det att byggnadsfasen har avslutats på det sätt som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. i lagen om bostadsköp. I kreditavtalet får det dock avtalas om

1) amorteringsfria perioder eller amorteringar som är mindre än den regelbundna amorteringen av skuldkapitalet i högst 12 kalendermånader från det att byggnadsfasen avslutats,

2) temporära betalningsarrangemang som är nödvändiga för att bevara bostadsaktiebolagets likviditet.

Dessutom får återbetalningstiden för i 1 mom. avsedda krediter vara högst 30 år från den dag krediten lyfts eller, om krediten lyfts i rater, från den sista raten, dock högst 30 år från det att byggnadsfasen avslutats. Kreditgivaren får dock i 10 procent av det totala beloppet av kreditgivningen av krediter till bostadssammanslutningar under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om bostadsaktiebolag och bostadsaktier gäller även andra bostadssammanslutningar och andra sådana andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet.

16 §

Bevarande av handlingar och uppgifter som gäller kreditgivning och förmedling av person-till-person-lån

Om inte bestämmelser om en längre bevarandetid finns någon annanstans i lag, ska kreditgivaren och förmedlaren av person-till-person-lån bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen och förmedlingen av person-till-person-lån i fem år från det att krediten i sin helhet har förfallit till betalning. Om det uppkommer oenighet om en kredit eller förmedling av ett person-till-person-lån ska handlingarna och uppgifterna dock bevaras till dess parterna har kommit överens om saken eller ärendet har avgjorts.

17 §

Tystnadsplikt

Den som vid lämnande av konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar eller vid förmedling av person-till-person-lån har fått veta något om en konsuments eller någon annans ekonomiska ställning eller något som berör personliga förhållanden eller en affärs- eller yrkeshemlighet får inte röja detta för utomstående, om inte den till vars förmån tystnadsplikten gäller ger sitt samtycke till att uppgifterna röjs eller om inte något annat föreskrivs i lag.

18 §

Tillsyn

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag utövas av Finansinspektionen.

19 §

Tillsynsbefogenheter

Bestämmelser om Finansinspektionens tillsynsbefogenheter finns i 3 kap. i lagen om Finansinspektionen.

20 §

Påförande och verkställighet av administrativa påföljder

RP 101/2022 rd

Bestämmelser om påförande, offentliggörande och verkställighet av administrativa påföljder finns i 4 kap. i lagen om Finansinspektionen.

21 §

Påföljdsavgift

De bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen, för vilka det vid försummelse eller överträdelse påförs en påföljdsavgift, utgörs i denna lag av

- 1) bestämmelserna i 10 § 1 mom. om ledningens skyldigheter,
- 2) bestämmelserna i 12 § om förvaring och hantering av kundmedel,
- 3) bestämmelserna i 13 § om hantering av insolvensrisker,
- 4) bestämmelserna i 14 § om den maximala belåningsgraden,
- 5) bestämmelserna i 15 § om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar.

22 §

Särskild förbuds rätt

Finansinspektionen ska förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter och förmedling av person-till-person-lån som sker i strid med denna lag utan registrering. Finansinspektionen ska också förbjuda mottagande av kundmedel, om sådana tas emot utan att rätt enligt 11 § har beviljats eller om kreditgivaren eller förmedlaren av person-till-person-lån på grund av ändrade förhållanden har blivit uppenbart olämplig att ta emot kundmedel. Om det finns särskilda skäl, får förbudet också meddelas så att det gäller en anställd hos den som bedriver sådan verksamhet eller någon annan som agerar för dennes räkning.

Finansinspektionen kan förena ett förbud som avses i denna paragraf med vite. Ett förbud som avses i 1 mom. ska förenas med vite, om inte det av särskilda skäl är onödigt eller Finansinspektionen anser att det bör bedömas om förfarandet motsvarar brottsbeskrivningen i 23 § 1 eller 2 mom. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

23 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen utan registrering tillhandahåller konsumentkrediter eller krediter till bostadssammanslutningar ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för kreditgivarbrott dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen utan registrering förmedlar person-till-person-lån ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för brott vid förmedling av person-till-person-lån dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 17 § döms enligt 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 22 § i denna lag eller med stöd av lagen om Finansinspektionen och som har förenats med vite får inte dömas till straff för samma gärning, om vitet genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts ut.

24 §

Ändringssökande

RP 101/2022 rd

Ett beslut som fattats av Finansinspektionen får överklagas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Finansinspektionens beslut ska iakttas trots överklagande, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat eller om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016), nedan *den upphävda lagen*.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska denna lag tillämpas i stället för den.

26 §

Övergångsbestämmelser

Uppgifterna om de näringsidkare som vid ikraftträdandet av denna lag är antecknade i det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i den upphävda lagen överförs till det register som avses i denna lag.

Om en kreditgivare lämnar sådana krediter till bostadssammanslutningar som avses i 1 § 2 mom., ska kreditgivaren anmäla detta till Finansinspektionen inom sex månader från ikraftträdandet av denna lag.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag bedriver sådant tillhandahållande av krediter till bostadssammanslutningar som enligt denna lag förutsätter registrering får fortsätta med sin verksamhet till dess beslut om införande i registret har fattats, om den registeranmälan som avses i 4 § 2 mom. görs inom sex månader från ikraftträdandet.

Beslut som Regionförvaltningsverket i Södra Finland har meddelat före ikraftträdandet av denna lag ska efter ikraftträdandet gälla som om Finansinspektionen hade meddelat dem.

På ärenden som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängiga vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På gärningar och försummelser som skett före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut

RP 101/2022 rd

ändras i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 2 § 1 mom. 15 punkten, 1 kap. 4 § 1 mom. 17 punkten, 5 kap. 1 § och 7 kap. 1 § 1 mom. 1 och 4 punkten,

av dem 1 kap. 4 § 1 mom. 17 punkten, 5 kap. 1 § och 7 kap. 1 § 1 mom. 1 och 4 punkten sådana de lyder i lag 573/2019, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

15) näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/),

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

17) *företag som tillhandahåller finansiella tjänster* ett annat företag än en sammanslutning eller näringsidkare enligt 2 § 1 mom. 1–8 punkten, 8 a-punkten och 15 punkten i detta kapitel, när företaget bedriver en eller flera verksamheter enligt 5 kap. 1 § 1 mom. 2–11, 13 eller 14 punkten i kreditinstitutslagen; vad som i denna lag föreskrivs om företag som tillhandahåller finansiella tjänster tillämpas också på i Finland etablerade filialer till sådana företag,

5 kap.

Registret för övervakning av penningtvätt

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på sådana rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13, 14, 16–18 och 20–26 punkten som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att låta registrera sig i ett annat register som förs av tillsynsmyndigheten än det register som avses i detta kapitel.

7 kap.

Tillsyn

1 §

Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den utövas av följande myndigheter:

1) Finansinspektionen när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 punkten, 8 a-punkten och 15 punkten,

4) regionförvaltningsverket när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13, 14, 16–18 och 20–26 punkten, till den del de inte med stöd av 1 punkten i detta moment står under Finansinspektionens tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av konsumentskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 7 a kap. i konsumentskyddslagen (38/1978), en ny 14 a § som följer:

7 a kap.

Konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom

14 a §

Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter

Kreditgivaren får inte i ett avtal om bostadskredit använda villkor enligt vilka återbetalningstiden för krediten vid tidpunkten för beviljande av krediten är längre än 30 år från den dag krediten lyfts. Kreditgivaren får dock i 10 procent av det totala beloppet av kreditgivningen av bostadskrediter under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden. Procentandelen i fråga om medlemskreditinstitut som hör till en i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010) avsedd sammanslutning räknas ut på sammanslutningsnivå.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som slutits före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 16 juni 2022

RP 101/2022 rd

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

1.

Lag

om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditinstitutslagen (610/2014) 15 kap. 11 § och 18 kap. 6 § 1 mom., sådana de lyder, 15 kap. 11 § delvis ändrad i lagarna 854/2016 och 233/2021 och 18 kap. 6 § 1 mom. i lag 1054/2016, samt
fogas till 15 kap. nya 11 a och 11 b § och till 20 kap. 1 § 1 mom. nya 7 a- och 7 b-punkter som följer:

Gällande lydelse

15 kap.

Förfaranden vid kundtransaktioner

11 §

Maximal belåningsgrad

Ett kreditinstitut får lämna konsumentkrediter där andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet eller där en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet lämnas som säkerhet för krediten, upp till den maximala belåningsgraden enligt denna paragraf, om krediten är avsedd att användas för

1) förvärv av andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet, förvärv av en bostadsfastighet eller förvärv av ett sådant bostadshus som är beläget på ett område som besitts med stöd av nyttjanderätt, eller

2) renovering av en bostadslägenhet, en bostadsfastighet eller ett bostadshus.

Som säkerhet enligt 1 mom. beaktas inte personsäkerhet.

Kreditbeloppet enligt 1 mom. får, då krediten beviljas, uppgå till högst 90 procent av det verkliga värdet av säkerheterna.

Föreslagen lydelse

15 kap.

Förfaranden vid kundtransaktioner

11 §

Maximal belåningsgrad

Ett kreditinstitut får lämna konsumentkrediter där andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet eller där en bostadsfastighet eller nyttjanderätten till en fastighet *inklusive byggnader* lämnas som säkerhet för krediten, upp till den maximala belåningsgraden enligt denna paragraf, om krediten är avsedd att användas för

1) förvärv av andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet, förvärv av en bostadsfastighet eller förvärv av ett sådant bostadshus som är beläget på ett område som besitts med stöd av nyttjanderätt *till fastighet*, eller

2) renovering av en bostadslägenhet, en bostadsfastighet eller ett bostadshus.

Kreditbeloppet enligt 1 mom. får, då krediten beviljas, uppgå till högst 90 procent av det verkliga värdet av säkerheterna. *Beloppet av en kredit för förvärv av en första bostad får dock, då krediten beviljas, uppgå till högst 95*

Gällande lydelse

Med avvikelse från 3 mom. får lån för köp av en första bostad, då lånet beviljas, uppgå till högst 95 procent av det verkliga värdet av säkerheterna.

Finansinspektionen får i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten besluta att sänka *belåningsgraderna* enligt 3 och 4 mom. med högst 10 procentenheter. Finansinspektionen får också begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av riskerna enligt detta moment. Finansinspektionen ska åtminstone årligen besluta huruvida beslut som har fattats med stöd av detta moment ska ändras eller huruvida giltighetstiden ska förlängas. Finansinspektionen ska på sina webbsidor informera om principerna för tillämpningen av detta moment. På beredningen av beslut som avses i detta moment ska tillämpas 10 kap. 4 § om beredning av beslut om kontracykliska buffertkrav, med undantag av tidsfristen enligt 10 kap. 4 § 2 mom.

Beslut om sänkning av belåningsgraden enligt denna paragraf träder i kraft tre månader efter att det fattats eller vid en senare tidpunkt som Finansinspektionen bestämmer.

Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur de säkerheter som avses i denna paragraf och deras verkliga värde ska bestämmas och om sådana särskilda situationer där ett kreditinstitut får avvika från begränsningarna i 3 och 4 mom.

Föreslagen lydelse

procent av det verkliga värdet av säkerheterna. Som säkerhet enligt detta moment beaktas inte personborgen.

Finansinspektionen får i syfte att begränsa en exceptionell ökning av risker som hotar den finansiella stabiliteten besluta att sänka *kreditens maximibelopp* enligt 2 mom. med högst 10 procentenheter. Finansinspektionen får också begränsa användningen av andra säkerheter än realsäkerheter för beräkning av belåningsgraden, om det behövs för hantering av riskerna enligt detta moment. Finansinspektionen ska åtminstone årligen besluta huruvida beslut som har fattats med stöd av detta moment ska ändras eller huruvida giltighetstiden ska förlängas. Finansinspektionen ska på sina webbsidor informera om principerna för tillämpningen av detta moment. På beredningen av beslutet ska tillämpas 10 kap. 4 § om beredning av beslut om kontracykliska buffertkrav, med undantag av tidsfristen enligt 2 mom. i den paragrafen.

Beslut om sänkning av belåningsgraden enligt denna paragraf träder i kraft tre månader efter det att det fattades eller vid en senare tidpunkt som Finansinspektionen bestämmer.

Finansinspektionen får meddela föreskrifter om hur de säkerheter som avses i denna paragraf och deras verkliga värde ska bestämmas och om sådana särskilda situationer där ett kreditinstitut får avvika från begränsningarna enligt 2 mom.

11 a §

Begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar

Ett kreditinstitut får i den byggnadsfas som avses i 1 kap. 5 § i lagen om bostadsköp (843/1994) bevilja bostadsaktiebolag kredit till högst ett belopp som motsvarar 60 procent av det skuldfria priset för de bostadsaktier som saluförs.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Avtal om krediter som avses i 1 mom. får inte innehålla villkor enligt vilka inga regelbundna amorteringar betalas på skuldkapitalet under de fem första åren från det att byggnadsfasen har avslutats på det sätt som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. i lagen om bostadsköp. I kreditavtalet får det dock avtalas om

1) amorteringsfria perioder eller amorteringar som är mindre än den regelbundna amorteringen av skuldkapitalet i högst 12 kalendermånader från det att byggnadsfasen avslutats,

2) temporära betalningsarrangemang som är nödvändiga för att bevara bostadsaktiebolagets likviditet.

Dessutom får återbetalningstiden för i 1 mom. avsedda krediter vara högst 30 år från den dag krediten lyfts eller, om krediten lyfts i rater, från den sista raten, dock högst 30 år från det att byggnadsfasen avslutats. Kreditinstitutet får dock i 10 procent av det totala beloppet av den kreditgivning som hänför sig till krediter till bostadssammanslutningar under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden. I fråga om medlemskreditinstitut som hör till en i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker avsedd sammanslutning räknas procentandelen ut på sammanslutningsnivå.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om bostadsaktiebolag och bostadsaktier gäller även andra bostadssammanslutningar och andra sådana andelar i en sammanslutning som ger rätt att besitta en bostadslägenhet.

11 b §

Hantering av insolvensrisker vid konsumentkreditgivning

Kreditinstituts konsumentkreditgivning ska ha sunda och på förhand skriftligt definierade kriterier som inte uppenbarligen äventyrar konsumenternas solvens. Den affärsmodell som kreditinstitutet tillämpar vid kreditgivning får inte enligt en helhetsbedömning leda till att krediter beviljas sådana konsumenter vars insolvensrisk är oskäligt hög. Kreditinstitutet ska bevara kriterierna för kreditgivning i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

minst tio år från utgången av det kalenderår då de senast tillämpades.

Kreditinstitutet ska ha ett system för riskklassificering med vilket det pålitligt kan följa och bedöma insolvensrisker vid konsumentkreditgivning.

Kreditinstitutet ska till Finansinspektionen lämna för tillsynen behövliga uppgifter om sådana betalningsdröjsmål, oreglerade fordringar och realiserade kreditförluster som hänför sig till krediter som kreditinstitutet beviljat samt om de riskklassificeringar som använts vid tidpunkten för beviljande av kredit, om inte Finansinspektionen med stöd av annan lagstiftning får dessa uppgifter i en för tillsynen tillräcklig omfattning. Uppgifterna ska lämnas regelbundet, dock minst årligen, samt på särskild begäran av Finansinspektionen.

Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter

1) om de gränsvärden och fördelningar som behövs för bedömning av insolvensrisk enligt 1 mom.,

2) om de uppgifter och förfaranden som används i de system för riskklassificering som avses i 2 mom.,

3) om informationsinnehållet i de uppgifter som i enlighet med 3 mom. ska lämnas till Finansinspektionen samt om hur, när och hur ofta uppgifterna ska lämnas.

18 kap.

18 kap.

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

Särskilda bestämmelser om utländska kreditinstitut

6 §

6 §

Marknadsföring och avtalsvillkor samt andra förfaranden

Marknadsföring och avtalsvillkor samt andra förfaranden

På utländska kreditinstituts filialer och på utländska kreditinstitut som inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster tillhandahåller i 5 kap. 1 § avsedda tjänster i Finland ska, om inte något annat följer av lag, tillämpas 1 kap. 9 §, 15 kap. 1–3, 5–12 och 12 a § samt 15 a kap. 1–7 §. På ovan avsedda kreditinstitut som tillhandahåller tjänster inom ramen för

På utländska kreditinstituts filialer och på utländska kreditinstitut som inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster tillhandahåller i 5 kap. 1 § avsedda tjänster i Finland ska, om inte något annat följer av lag, tillämpas 1 kap. 9 §, 15 kap. 1–3, 5, 6, 6 a–6 d, 7–11, 11 a, 11 b, 12 och 12 a § samt 15 a kap. 1–7 §. På

Gällande lydelse

friheten att tillhandahålla tjänster, tillämpas dock inte punkt 1 led a, d, och g–i i bilaga III till direktivet om bostadskrediter.

Föreslagen lydelse

ovan avsedda kreditinstitut som tillhandahåller tjänster inom ramen för friheten att tillhandahålla tjänster, tillämpas dock inte punkt 1 led a, d, och g–i i bilaga III till direktivet om bostadskrediter.

20 kap.

Administrativa påföljder

1 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras för försummelse att iaktta och för överträdelse av följande bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen:

20 kap.

Administrativa påföljder

1 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras för försummelse att iaktta och för överträdelse av följande bestämmelser och beslut som avses i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen:

7 a) bestämmelserna i 15 kap. 11 a § i denna lag om begränsningar som gäller krediter till bostadssammanslutningar,

7 b) bestämmelserna i 15 kap. 11 b § i denna lag om hantering av insolvensrisker,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 5 § 39 punkten, 10 § 1 mom. 6 punkten, 26 § 8 mom., 27 § 5 mom., 29 § 5 mom., 31 § 4 mom., 38 § 1 mom. 10 punkten, 40 § 1 mom. och 45 § 1 mom.,

sådana de lyder, 5 § 39 punkten och 10 § 1 mom. 6 punkten i lag 524/2021, 26 § 8 mom., 27 § 5 mom. och 38 § 1 mom. 10 punkten i lag 153/2022, 29 § 5 mom. och 31 § 4 mom. i lag 954/2021, 40 § 1 mom. i lag 205/2022 samt 45 § 1 mom. i lag 574/2019, och

RP 101/2022 rd

fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 752/2012, 902/2012, 254/2013, 170/2014, 198/2015, 520/2016, 737/2016, 855/2016, 1442/2016, 228/2017, 575/2017, 893/2017, 1071/2017, 241/2018, 1229/2018, 215/2019, 296/2019, 517/2019, 574/2019, 963/2019, 316/2020, 524/2021, 599/2021 och 205/2022, en ny 40 punkt och till 38 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 752/2012, 254/2013, 1198/2014, 1055/2016, 893/2017, 316/2020, 379/2021, 153/2022 och 205/2022, en ny 11 punkt som följer:

Gällande lydelse

5 §

Andra finansmarknadsaktörer

Med *andra finansmarknadsaktörer* avses i denna lag

39) sådana holdingföretag med blandad verksamhet som avses i 1 kap. 13 § i lagen om investeringstjänster.

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

6) fatta beslut som gäller ställande, ändring eller bibehållande av buffertkrav enligt 10 kap. 4, 4 a, 7 och 8 § i kreditinstitutslagen, erkännande av buffertkrav enligt 4 d §, förfarandet enligt 4 e §, förfarandet enligt 6 §, den maximala belåningsgraden enligt 15 kap. 11 § 5 mom. i den lagen eller ställande av högre kapitalkrav än minimikravet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, nedan *EU:s tillsynsförordning*, när det gäller sådana krediter enligt artiklarna 124 och 164 i den förordningen som är säkrade genom panträtt i fast egendom, eller ändring av ett tidigare beslut som gäller detta eller tillämpning av artikel 458 i den förordningen.

Föreslagen lydelse

5 §

Andra finansmarknadsaktörer

Med *andra finansmarknadsaktörer* avses i denna lag

39) sådana holdingföretag med blandad verksamhet som avses i 1 kap. 13 § i lagen om investeringstjänster,

40) *den som med stöd av 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/) är skyldig att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.*

10 §

Direktionens uppgifter

Direktionen ska i fråga om tillsynen över finansmarknaden

6) fatta beslut som gäller ställande, ändring eller bibehållande av buffertkrav enligt 10 kap. 4, 4 a, 7 och 8 § i kreditinstitutslagen, erkännande av buffertkrav enligt 4 d §, förfarande enligt 4 e §, *förfarande* enligt 6 §, *sådan ändring av den maximala belåningsgraden som avses i 15 kap. 11 § 3 mom. i kreditinstitutslagen eller i 14 § 3 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare* eller ställande av högre kapitalkrav än minimikravet enligt *Europaparlamentets* och rådets förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012, nedan *EU:s tillsynsförordning*, när det gäller sådana krediter enligt artiklarna 124 och 164 i den förordningen som är säkrade genom panträtt i fast egendom, eller ändring av ett tidigare beslut

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som gäller detta eller tillämpning av artikel 458 i den förordningen.

26 §

26 §

Återkallande av verksamhetstillstånd och registrering samt därmed jämförbara förordnanden om avslutande av verksamhet

Återkallande av verksamhetstillstånd och registrering samt därmed jämförbara förordnanden om avslutande av verksamhet

Vad som i denna paragraf föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att försäkringsföreningar ska upphöra med sin verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på återkallelse av tillstånd som beviljats sådana värdepappersföretag i tredjeländer som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster och på återkallelse av registrering för registreringsskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare för alternativa investeringsfonder. Vad som i 1 mom. 1 och 3 punkten samt i 2 och 3 mom. föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på återkallelse av ett sådant tillstånd att bedriva hypoteksbanksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer (151/2022). Vad som i 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 1 punkten föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att pensionsstiftelser och pensionskassor, tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor, EES-tilläggspensionsstiftelser och EES-tilläggspensionskassor samt försäkringskassor ska upphöra med sin verksamhet.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att försäkringsföreningar ska upphöra med sin verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på återkallelse av tillstånd som beviljats sådana värdepappersföretag i tredjeländer som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster, på återkallelse av registrering för registreringsskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare för alternativa investeringsfonder och på återkallelse av registrering för sådana registreringsskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i 3 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Vad som i 1 mom. 1 och 3 punkten samt i 2 och 3 mom. föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på återkallelse av ett sådant tillstånd att bedriva hypoteksbanksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer (151/2022). Vad som i 1 mom. 3 punkten och 2 mom. 1 punkten föreskrivs om återkallelse av verksamhetstillstånd ska tillämpas också på förordnanden om att pensionsstiftelser och pensionskassor, tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor, EES-tilläggspensionsstiftelser och EES-tilläggspensionskassor samt försäkringskassor ska upphöra med sin verksamhet.

27 §

27 §

Begränsning av verksamhet som baserar sig på verksamhetstillstånd eller registrering

Begränsning av verksamhet som baserar sig på verksamhetstillstånd eller registrering

Gällande lydelse

Vad som i denna paragraf föreskrivs om begränsning av verksamheten ska tillämpas också på begränsning av försäkringsföreningars stadgeenliga verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på begränsning av hypoteksbanksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanksbanker och säkerställda obligationer, på begränsning av tillståndsenlig verksamhet som bedrivs av sådana värdepappersföretag i tredjeländer som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster och på begränsning av sådan verksamhet som baserar sig på registrering som bedrivs av registreringskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Bestämmelser om förbud mot försäkringsdistribution finns i lagen om försäkringsdistribution. Denna paragraf tillämpas inte på centralinstitutet för sammanslutningen av inlåningsbanker.

29 §

Tillsättning av ombud

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller på motsvarande sätt försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor och arbetslöshetskassor, i 20 kap. 12 § 2 mom. i lagen om placeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, i 14 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, de som enligt 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder är registrerade i det register som avses i 5 kap. 2 § i den lagen och

Föreslagen lydelse

Vad som i denna paragraf föreskrivs om begränsning av verksamheten ska tillämpas också på begränsning av försäkringsföreningars stadgeenliga verksamhet, på återkallelse av registrering av ombud som avses i lagen om ombud för obligationsinnehavare, på begränsning av hypoteksbanksverksamhet som avses i lagen om hypoteksbanksbanker och säkerställda obligationer, på begränsning av tillståndsenlig verksamhet som bedrivs av sådana värdepappersföretag i tredjeländer som avses i 5 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster, på begränsning av sådan verksamhet som baserar sig på registrering som bedrivs av registreringskyldiga AIF-förvaltare som avses i 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder och på begränsning av verksamhet som i enlighet med registreringen bedrivs av sådana registreringskyldiga kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som avses i 3 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Bestämmelser om förbud mot försäkringsdistribution finns i lagen om försäkringsdistribution. Denna paragraf tillämpas inte på centralinstitutet för sammanslutningen av inlåningsbanker.

29 §

Tillsättning av ombud

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller också försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor och arbetslöshetskassor, i 20 kap. 12 § 2 mom. i lagen om placeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, i 14 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder avsedda filialer som är förvaringsinstitut, dem som enligt 5 kap. 1 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder är registrerade i det register som avses i 5 kap. 2 § i den lagen, utländska organisationer som verkar som förvarare enligt 2 §

Gällande lydelse

utländska organisationer som verkar som förvarare enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i lagen om värdepapperskonton.

31 §

Revisorernas anmälningsskyldighet

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dessutom på försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor och arbetslöshetskassor och på Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och Sjömanspensionskassan.

38 §

Ordningsavgift

Finansinspektionen ska ålägga den att betala ordningsavgift som uppsåtlig eller av oakt-samhet

10) försummar eller bryter mot skyldigheten att regelbundet lämna uppgifter enligt 36 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer, bestämmelsen om rapportering om hypoteksbanksverksamhet i 38 § i den lagen eller Finansinspektionens föreskrifter som meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Föreslagen lydelse

1 mom. 2 punkten i lagen om värdepapperskonton och dem som enligt 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.

31 §

Revisorernas anmälningsskyldighet

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dessutom på försäkringsföreningar, pensionsstiftelser, pensionskassor, tilläggs-pensionsstiftelser, tilläggs-pensionskassor, EES-tilläggs-pensionsstiftelser, EES-tilläggs-pensionskassor, försäkringskassor, arbetslöshetskassor, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och Sjömanspensionskassan samt på dem som enligt 4 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att anmäla sig till det register över kreditgivare och förmedlare av person-till-person-lån som förs av Finansinspektionen.

38 §

Ordningsavgift

Finansinspektionen ska ålägga den att betala ordningsavgift som uppsåtlig eller av oakt-samhet

10) försummar eller bryter mot skyldigheten att regelbundet lämna uppgifter enligt 36 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer, bestämmelsen om rapportering om hypoteksbanksverksamhet i 38 § i den lagen eller Finansinspektionens föreskrifter som meddelats med stöd av dessa bestämmelser,

11) försummar eller bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 8 § 3 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare.

Gällande lydelse

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknadslagen, 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, 15 § i lagen om värdepapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om värdeandelsystemet och om clearingverksamhet, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22 kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, 27 kap. 2 § i lagen om placeringsfonder, 20 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster, 20 kap. 1 § i kreditinstitutlagen, 17 § 2 mom. i lagen om aktiesparkonton (680/2019), 18 kap. 1 § i resolutionslagen, 68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribution eller 46 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer.

Föreslagen lydelse

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknadslagen, 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, 15 § i lagen om värdepapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om värdeandelsystemet och om clearingverksamhet, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22 kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, 27 kap. 2 § i lagen om placeringsfonder, 20 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster, 20 kap. 1 § i kreditinstitutlagen, 17 § 2 mom. i lagen om aktiesparkonton (680/2019), 18 kap. 1 § i resolutionslagen, 21 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, 68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribution eller 46 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer.

45 §

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillsyn över kundskyddet

Finansinspektionen ska övervaka att tillsynsobjekten, förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, försäkringsförmedlare och tillhandahållare av virtuella valutor iakttar de bestämmelser som är tillämpliga på dem när det gäller marknadsföring och användning av avtalsvillkor och när det gäller förfaranden i kundförhållanden som från kundens synpunkt strider mot god sed eller som annars är otillbörliga. Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring av finansiella instrument finns dessutom i värdepappersmarknadslagen, i lagen om investeringstjänster och i annan lag.

45 §

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillsyn över kundskyddet

Finansinspektionen ska övervaka att tillsynsobjekten, *näringsidkare enligt lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare*, förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, försäkringsförmedlare och tillhandahållare av virtuella valutor iakttar de bestämmelser som är tillämpliga på dem när det gäller marknadsföring och användning av avtalsvillkor och när det gäller förfaranden i kundförhållanden som från konsumentens synpunkt strider mot god sed eller som annars är otillbörliga. Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring av finansiella instrument finns dessutom i värdepappersmarknadslagen, i lagen om investeringstjänster och i annan lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008) 1 § 1 mom. 25 punkten och 6 § 1 mom., sådana de lyder, 1 § 1 mom. 25 punkten i lag 575/2019 och 6 § 1 mom. i lag 206/2022, samt
fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 758/2012, 255/2013, 171/2014, 738/2016, 1443/2016, 359/2017, 576/2017, 894/2017, 1076/2017, 242/2018, 1111/2018, 217/2019, 575/2019, 964/2019, 271/2021, 955/2021 och 206/2022, en ny 26 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Avgiftsskyldiga

Avgiftsskyldiga

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är

25) tillhandahållare av virtuella valutor som avses i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019).

25) tillhandahållare av virtuella valutor som avses i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019),

26) näringsidkare som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/), med undantag av näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för 2 § i den lagen.

6 §

6 §

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

RP 101/2022 rd

Gällande lydelse

Grundavgiften i euro för andra avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de avgiftsskyldiga bestäms som följer:

Föreslagen lydelse

Grundavgiften i euro för andra avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de avgiftsskyldiga bestäms som följer:

Avgiftsskyldiga	Grundavgift i euro
värdepapperscentraler enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	278 200
den gamla insättningsgarantifond som avses i lagen om ändring av kreditinstitutslagen (1199/2014)	12 840
säkerhetsfonden enligt kreditinstitutslagen	2 140
juridiska personer som tillhandahåller tjänster som avses i 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut	1 070
fysiska personer som tillhandahåller tjänster som avses i 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut	214
ersättningsfonden för investerarskydd enligt lagen om investeringstjänster	3 210
enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder registreringskyldiga AIF-förvaltare som inte är auktoriserade som fondbolag	1 070
den som bedriver verksamhet med stöd av ett undantag enligt 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	2 140
förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder	3 210
förvaringsinstitut enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	3 210
företag som är förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder och lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	5 350
särskilda förvaringsinstitut enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder	2 140
centralinstitutet för sammanslutningen av inlåningsbanker enligt lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010)	6 420
kreditinstituts och försäkringsbolags holdingföretag samt konglomerats holdingsammanslutning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004)	10 700
börsers och värdepapperscentralers holdingföretag	10 700
värdepappersföretags och försäkringsföreningars holdingföretag	1 070
försäkringsmäklare och sidoverksamma försäkringsmäklare enligt lagen om försäkringsdistribution	1 070 och en höjning med 193 euro för varje registrerad försäkringsmäklare som är anställd

RP 101/2022 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

	hos ett försäkringsmäklarföretag eller hos en enskild näringsidkare vid utgången av året före det då tillsynsavgiften bestäms
kontoförvaltare enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	6 420
centrala motparter enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	160 500
clearingmedlemmar enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet	12 840
clearingfonder enligt 2 kap. 9 § 2 mom. i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet samt registreringsfonder enligt 4 kap. 5 § i den lagen	2 140
emittenter av aktier som i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument	16 585 och en höjning med 17 120 euro om det finns en likvid marknad för aktierna enligt artikel 2.17 i EU:s förordning om marknader för finansiella instrument
finländska bolag vars emitterade aktier på ansökan har tagits upp till handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	13 375
emittenter av aktier som i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument, när det är fråga om en avgiftsskyldig enligt 4 § i denna lag eller när emittenten inte har hemort i Finland	11 235 och en höjning med 11 770 euro om det finns en likvid marknad för aktierna enligt artikel 2.17 i EU:s förordning om marknader för finansiella instrument
emittenter av andra värdepapper än aktier, när värdet i Finland är föremål för handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument	3 210
finländska bolag vars emitterade värdepapper av annat slag än aktier på ansökan har tagits upp till handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	3 210
emittenter av aktier som på ansökan är föremål för handel i Finland på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument	4 280

RP 101/2022 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

emitterter av värdepapper av annat slag än aktier som på ansökan är föremål för handel i Finland på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument	1 070
finländska kreditförmedlare som är registrerade enligt 6 § i lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, när förmedlarna inte är ombud för någon kreditgivare	1 200
Pensionsskyddscentralen	10 700
trafikskadenämnden och patientskadenämnden	1 070
verksamhetsenheter som avses i 5 § 26 punkten i lagen om Finansinspektionen	19 260
filialer till utländska EES-försäkringsbolag enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995)	1 070
sådana utländska EES-tilläggs pensionsanstalter enligt lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor som har filial i Finland	1 070
tredjeländers kreditinstituts representationer	1 070
sådana försäkringsförmedlare och sidoverksamma försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsdistribution som är registrerade i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland och som har filial i Finland	321
finansiella motparter enligt artikel 2 led 8 i EMIR-förordningen, icke-finansiella motparter enligt artikel 2 led 9 och pensionssystem enligt artikel 2 led 10 i den förordningen, vilkas hemstat är Finland	10 700
utländska kreditförmedlare enligt 2 § 1 mom. 6 punkten i lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom, när förmedlarna har filial i Finland	400
registrerade ombud enligt lagen om ombud för obligationsinnehavare	2 140
godkända publiceringsarrangemang eller godkända rapporteringsmekanismer enligt 4 § 2 mom. 15 punkten i lagen om Finansinspektionen	10 700
referensvärdesadministratörer enligt 5 § 32 punkten i lagen om Finansinspektionen	3 000
referensvärdesadministratörer enligt 4 § 4 mom. 10 punkten i lagen om Finansinspektionen	5 000
de som enligt 4 § 2 mom. 13 punkten i lagen om Finansinspektionen utför kontroll av värdepapperisering	5 000

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sådana i 5 kap. 7 § i lagen om investeringstjänster avsedda tredjelandsföretag som tillhandahåller tjänster utan filialetablering	3 210
tillhandahållare av virtuella valutor	2 140
<i>näringsidkare som avses i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, med undantag av näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för 2 § i den lagen</i>	<i>15 000</i>

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 2 § 1 mom. 15 punkten, 1 kap. 4 § 1 mom. 17 punkten, 5 kap. 1 § och 7 kap. 1 § 1 mom. 1 och 4 punkten, av dem 1 kap. 4 § 1 mom. 17 punkten, 5 kap. 1 § och 7 kap. 1 § 1 mom. 1 och 4 punkten sådana de lyder i lag 573/2019, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

2 §

2 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

Denna lag tillämpas på

15) näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare

15) näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (/),

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(853/2016) när näringsidkaren förmedlar person-till-person-lån,

4 §

4 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med

I denna lag avses med

17) företag som tillhandahåller finansiella tjänster ett annat företag än en sammanslutning eller näringsidkare enligt 2 § 1 mom. 1–8 och 8 a-punkten i detta kapitel, när företaget bedriver en eller flera verksamheter enligt 5 kap. 1 § 1 mom. 2–11, 13 eller 14 punkten i kreditinstitutslagen, och i Finland etablerade filialer till företag som tillhandahåller finansiella tjänster,

17) företag som tillhandahåller finansiella tjänster ett annat företag än en sammanslutning eller näringsidkare enligt 2 § 1 mom. 1–8 punkten, 8 a-punkten och 15 punkten i detta kapitel, när företaget bedriver en eller flera verksamheter enligt 5 kap. 1 § 1 mom. 2–11, 13 eller 14 punkten i kreditinstitutslagen; vad som i denna lag föreskrivs om företag som tillhandahåller finansiella tjänster tillämpas också på i Finland etablerade filialer till sådana företag,

5 kap.

5 kap.

Registret för övervakning av penningtvätt

Registret för övervakning av penningtvätt

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på sådana rapporteringskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13–18 och 20–26 punkten som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att låta registrera sig i ett annat register som förs av tillsynsmyndigheten än det register som avses i detta kapitel.

Detta kapitel tillämpas på sådana rapporteringskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13, 14, 16–18 och 20–26 punkten som inte är auktoriserade tillsynsobjekt eller skyldiga att låta registrera sig i ett annat register som förs av tillsynsmyndigheten än det register som avses i detta kapitel.

7 kap.

7 kap.

Tillsyn

Tillsyn

1 §

1 §

Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt

Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt

Gällande lydelse

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den utövas av följande myndigheter:

1) Finansinspektionen när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 och 8 a-punkten,

4) regionförvaltningsverket när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13–26 punkten, till den del de inte med stöd av 1 punkten i detta moment står under Finansinspektionens tillsyn.

Föreslagen lydelse

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av bestämmelser som utfärdats och föreskrifter som meddelats med stöd av den utövas av följande myndigheter:

1) Finansinspektionen när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 1–8 *punkten*, 8 a-punkten och *15 punkten*,

4) regionförvaltningsverket när det är fråga om rapporteringsskyldiga enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 13, *14, 16–18 och 20–26* punkten, till den del de inte med stöd av 1 punkten i detta moment står under Finansinspektionens tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av konsumentskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 7 a kap. i konsumentskyddslagen (38/1978), en ny 14 a § som följer:

Gällande lydelse

7 a kap.

**Konsumentkrediter som har samband
med bostadsegendom**

Föreslagen lydelse

7 a kap.

**Konsumentkrediter som har samband
med bostadsegendom**

14 a §

Den maximala återbetalningstiden för bostadskrediter

Kreditgivaren får inte i ett avtal om bostadskredit använda villkor enligt vilka återbetalningstiden för krediten vid tidpunkten för beviljande av krediten är längre än 30 år från den dag krediten lyfts. Kreditgivaren får dock

RP 101/2022 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i 10 procent av det totala beloppet av kreditgivningen av bostadskrediter under varje kvartal avvika från den maximala återbetalningstiden. Procentandelen i fråga om medlemskreditinstitut som hör till en i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010) avsedd sammanslutning räknas ut på sammanslutningsnivå.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
På avtal som slutits före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*